



ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
กับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

นางอรวิ นิจอหอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
กับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

นางอรวิ นิจอหอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**The Relationship between School - Based Management and Learners' Quality
In Basic Education Schools under the Office of Samut Prakan
Educational Service Area 1**

Mrs. Orawee Nijjorhor

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ
คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ชื่อและนามสกุล นางอรวิ นิจอหอ

แขนงวิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร
2. อาจารย์ ดร.นงเยาว์ อุทุมพร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นงเยาว์ อุทุมพร)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
ผู้วิจัย นางอรวิ นิจอหอ **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชชาติ พ่วงสมจิตร (2) อาจารย์ ดร.นงเยาว์ อุทุมพร
ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (2) คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และ (3) ความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 46 คน ครูผู้สอน จำนวน 276 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) แบบสอบถามมีค่าความตรง .60 – 1.00 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมมีระดับการบริหาร อยู่ในระดับมาก (2) คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมและรายมาตรฐาน มีคุณภาพในระดับดี ทุกมาตรฐาน (3) ความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Thesis title: The Relationship between School-Based Management and Learners' Quality in Basic Education Schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1

Researcher: Mrs. Orawee Nijjorhor; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Choochat Phuangsomjit, Assistant Professor; (2) Dr. Nongyao Utoomporn; **Academic year:** 2008

Abstract

The purposes of this research were to: (1) study the level of school-based management in basic education schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1; (2) study the learners' quality in basic education schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1; and (3) study the relationship of school-based management with learners' quality in basic education schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1.

The research sample totaling 322 school personnel consisted of 46 administrators and 276 teachers in primary schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1. The employed research instruments were a questionnaire developed by the researcher and a data collecting form for collecting data from the results of educational quality assessment by the Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). The questionnaire had validity indices ranging from .60 – 1.00 and .97 reliability coefficient. Statistics used for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient.

The research findings indicated that: (1) the overall school-based management in primary schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1 was rated at the high level; (2) both the overall and by-standard learners' quality in basic education schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1 were at the high level for every standard; and (3) no significant relationship, at the .05 level, was found between school-based management and learners' quality in basic education schools under the Office of Samut Prakan Educational Service Area 1.

Keywords: School-based management, Learners' quality, Basic education school

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูชาติ พ่วงสมจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. นงเยาว์ อุทุมพร อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ในการให้คำแนะนำ ชี้แนะ และติดตามในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ รวมไปถึง อาจารย์ ดร. สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งให้ความกรุณาช่วยพิจารณาคุณภาพเครื่องมือ และกรุณาให้คำแนะนำในด้านการทำงานวิจัย รวมถึงคุณวัฒนา รวยสำราญ และคุณสุรีย์ แก้วเศษศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และคุณสุวัชร ภู่กาพันธ์พงษ์ ครูโรงเรียนวัดสำโรงเหนือ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยประสานงาน และติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร โรงเรียนวัดสำโรงเหนือทั้งสองท่านที่ให้โอกาส และคำแนะนำต่าง ๆ รวมไปถึงคณะครู โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ทำให้กำลังใจ จนกระทั่งการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณกาญจนา ไตรรุ่ง นักวิชาการ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นเพื่อนกับผู้วิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับคุณแม่สุรางค์ พุกสวัสดิ์ ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจ และคอยสนับสนุนทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ คุณพ่อ โชคชัย พุกสวัสดิ์ รวมไปถึง นายของอาจ นิจอหอ และเด็กหญิงกนกนันท์ นิจอหอ สามิและบุตรสาวของผู้วิจัย ซึ่งเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

อรวิ นิจอหอ

กรกฎาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมุติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	11
คุณภาพของผู้เรียน	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	91
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	95
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	98
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล	99
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียน	116

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปการวิจัย	118
อภิปรายผล	122
ข้อเสนอแนะ	129
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	147
ก ตารางรวบรวมคุณภาพผู้เรียน	148
ข ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)	154
ค หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม	156
ง แบบสอบถาม	162
จ ความเที่ยงของแบบสอบถาม	175
ฉ รายชื่อ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	181
ประวัติผู้วิจัย	184

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับการบริหาร โดยการควบคุมจากภายนอก	19
ตารางที่ 2.2 ข้อกำหนดใน ISO 9001 กับแนวทางการประยุกต์ใช้กับการศึกษา	49
ตารางที่ 2.3 สรุปผลประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก	69
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	98
ตารางที่ 4.2 ภาพรวมของระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	100
ตารางที่ 4.3 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามมาตรฐาน	101
ตารางที่ 4.4 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 1	103
ตารางที่ 4.5 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 2	105
ตารางที่ 4.6 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 3	107
ตารางที่ 4.7 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 4	109
ตารางที่ 4.8 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 5	110
ตารางที่ 4.9 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 6	111
ตารางที่ 4.10 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 7	112
ตารางที่ 4.11 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 8	113
ตารางที่ 4.12 ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 9	114
ตารางที่ 4.13 คุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา	115
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียน	116

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ	55
ภาพที่ 2.2 การพัฒนาคุณภาพคนไทย	75
ภาพที่ 2.3 โลกของการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์	76
ภาพที่ 2.4 การพัฒนาผู้เรียนให้ดี เก่ง มีสุข	77
ภาพที่ 2.5 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาไทย	78

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัจจุบันสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อประชากรของชาติ ดังนั้น การที่ประชากรของชาติได้รับการศึกษาที่ดี ย่อมนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ และสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชาติได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนในการจัดการศึกษาจึงควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีความสมบูรณ์รอบด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิต ซึ่งจากสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาหลายมาตรา อีกทั้งยังเป็นแนวทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษาของชาติ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษารั้งนี้ จึงถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศไทย (พนม พงษ์ไพบูลย์ 2543 : 97)

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษา เป็นนโยบายปฏิรูปปฏิรูปการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการ และปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2546 : คำนำ) โดยในส่วนของนโยบายปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550 : 1)

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษามีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับแนวคิดของการบริหาร โดยใช้รูปแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550 : 13) โดยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดนี้ จะเป็นการยกอำนาจ

หน้าที่ในการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาไปจากส่วนกลางและจากเขตพื้นที่การศึกษา ไปยังโรงเรียนโดยตรง โดยการมอบอำนาจไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550 : 13) อีกทั้งจุดมุ่งหมายของการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำนโยบายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น รวมถึงเชื่อว่าจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและบุคคล สามารถเพิ่มความเป็นมืออาชีพให้แก่ครู สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน และนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการสร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก 2544 : 89) สำหรับหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management :SBM) ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นอกจากจะยึดหลักการของ SBM และแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แล้ว เงื่อนไขความสำเร็จประการหนึ่ง คือ กฎ ระเบียบที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้จริง ต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารการศึกษา ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง เพื่อให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีประสิทธิภาพสูงสุด นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ : ม.ป.ป.)

ดังนั้น การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนเอง สติปัญญา ร่างกาย ความสัมพันธ์ในครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ โรงเรียนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดย การจัดกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมาย โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน (ทั้งปัจจัยด้านสติปัญญา และปัจจัยที่มีได้เกี่ยวกับสติปัญญา) และต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ประยงค์ เนาบุตร 2550 : 7) รวมถึงมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จึงจะทำให้การจัดการศึกษายบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง (ประยงค์ เนาบุตร 2550 : 10)

จากสภาพการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในด้าน เศรษฐกิจ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักของประเทศ มีประชากรอพยพย้ายถิ่นฐานตลอดเวลา ตาม สภาพเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ทั้งในด้านความ เอาใจใส่ในการเรียน ความรับผิดชอบ การแสดงออก การแสดงความคิดเห็น วัฒนธรรมการ ดำรงชีวิต รวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งกลายเป็นชุมชนที่มีความ หลากหลายในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น และการมีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน ต่างนำไปสู่การแสดงออกของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึง เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาสภาพการบริหารและจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ รวมไปถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่นของโรงเรียนในเขตพื้นที่ การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งหากโรงเรียนต่าง ๆ ได้มีการบริหารจัดการที่ดี ผลที่ได้รับตามเจตนารมณ์ และความมุ่งหมายของการนำการบริหารแบบกระจายอำนาจ หรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานมาใช้ คือ การได้รับผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน และสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของ ผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ประกอบด้วย 2 แนวคิดย่อยต่อไปนี้ คือ

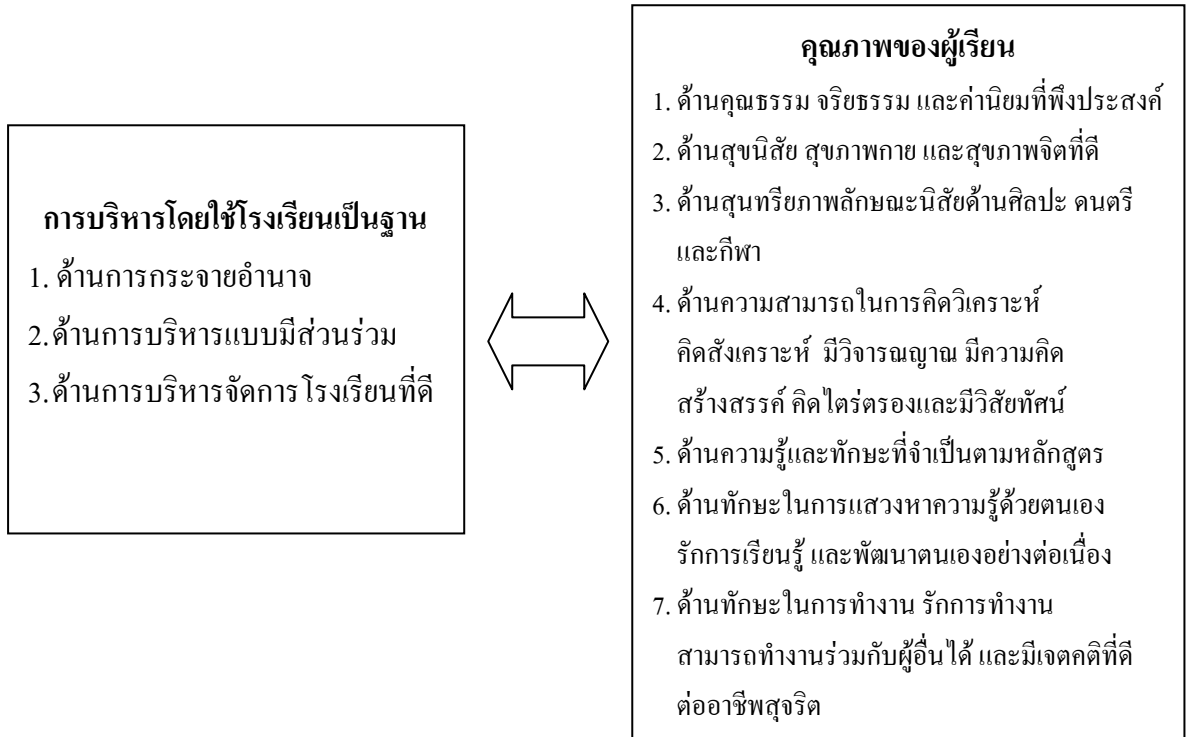
1. ศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามมาตรฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่กำหนด โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านการกระจายอำนาจ
2. มาตรฐานด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนที่ดี

2. ศึกษาคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้ข้อมูลมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน 7 ด้าน คือ

1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ซึ่งสามารถแสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน ได้ตามภาพ



4. สมมุติฐานการวิจัย

การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ใน 2 ประเด็น ซึ่งมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

5.1.1 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเลือกศึกษาถึงระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักการสำคัญ 3 หลักการ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548 : 52 – 57 อ้างถึงใน ธีระ รุญเจริญ 2550 : 171 - 174) ได้กำหนดมาตรฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ 3 ด้าน ซึ่งมี 9 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานด้านการกระจายอำนาจ

มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย

มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

มาตรฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี

มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ

5.1.2 คุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่ผ่านการประเมินภายนอกในรอบการประเมินที่ 2 ช่วง

ปีการศึกษา 2549 – 2553 แล้วเท่านั้น (ข้อมูล ณ วันที่ 17 ธันวาคม 2550) ซึ่งประกอบด้วย
มาตรฐาน 7 ด้านคือ

1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

5.2 ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของประชากรเป็น
ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน
73 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,525 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 148 คน ครูผู้สอน 1,377 คน

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย
อยู่ในโรงเรียนที่ทำการสอนระดับประถมศึกษา หรือ โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนในอำเภอต่าง ๆ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง
สมุทรปราการ อำเภอพระประแดง และอำเภอพระสมุทรเจดีย์

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา
และโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 หมายถึง หน่วยงานสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง

ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง และอำเภอพระสมุทรเจดีย์

6.3 ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

6.4 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สายครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

6.5 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

- โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน
- โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120 - 299 คน
- โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 300 คนขึ้นไป

6.6 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจจัดการศึกษาจากส่วนกลางหรือจากเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ ในการตัดสินใจสั่งการ ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมกันในการบริหารจัดการโรงเรียนให้สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

6.7 การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ให้มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารจัดการงบประมาณ และบริหารทั่วไป

6.8 การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคล และเครือข่าย เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม

6.9 การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี หมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความพร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ

6.10 คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยเน้น พัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ ตามศักยภาพ และมีความสุข โดยจำแนกตามรายละเอียดด้านต่าง ๆ ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้แก่

1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

อย่างต่อเนื่อง

7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้รับประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ

7.1 สามารถนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

7.2 สามารถนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนา วางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

7.3 สามารถนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับผู้เรียนที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอ ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

- 1.1 ความหมายและความเป็นมาของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.3 หลักการสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.4 ประโยชน์ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.5 กลยุทธ์พื้นฐานในการนำรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติ
- 1.6 ปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.7 มาตรฐานของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.8 รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 1.9 กฎหมายและนโยบายภาครัฐกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. คุณภาพของผู้เรียน

- 2.1 ระบบบริหารคุณภาพ
- 2.2 คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
- 2.3 การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 2.4 การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
- 2.5 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.6 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา
- 2.7 สถานการณ์ แนวโน้ม และความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยในประเทศ
- 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.1 ความหมายและความเป็นมา

1.1.1 ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ ดังนี้ อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : คำนำ) กล่าวถึง การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่า เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง หรือจากเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการในการตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน ทั้งด้านหลักสูตร การเงินการงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริการทั่วไปของโรงเรียนเอง โดยมีคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง องค์กรและชุมชน ร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ของผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : 89) กล่าวถึง ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School –Based Management) เป็นการถ่ายโอนอำนาจจากหน่วยงานไปให้แก่โรงเรียนได้บริหารแบบเบ็ดเสร็จที่โรงเรียน โดยมอบอำนาจ การบริหารและจัดการศึกษาให้แก่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ชุมชน ผู้แทนครู ผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นองค์คณะในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร โดยมีความเชื่อว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและบุคลากร สามารถเพิ่มความเป็นมืออาชีพให้แก่ครู สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน สิ่งเหล่านี้จะสามารถนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการสร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

รุ่ง แก้วแดง (อ้างถึงใน เสาวนิตย์ ชัยมุสิก 2544 : 1-3) กล่าวถึง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) เป็น การปฏิวัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญแก่ครูและนักเรียน

จิราภรณ์ ศิริทวี (2545 : 36) กล่าวถึง ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า SBM เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่

ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อนำมาซึ่งโรงเรียนคุณภาพที่จัดการศึกษาตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

อรพรรณ พรสีมา (2546 : ก) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของไทย (Thai – Style School-Based Management = Thai SBM) เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนแนวใหม่ ที่มีการกระจายอำนาจบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษามากขึ้น

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549 : 3 – 4) กล่าวถึงความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า มีประเด็นสำคัญในเรื่อง “การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบนพื้นฐานแห่งผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งโดยนัยนี้โรงเรียนจะมีอิสระ ความคล่องตัว และความรับผิดชอบต่อตัวของโรงเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ในบริบทของโรงเรียนมากขึ้น” นอกจากนี้การที่ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ในระดับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 14) กล่าวถึงความหมาย ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปให้โรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลของโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ คล่องตัวในการบริหารและจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยให้ความสำคัญแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมตัดสินใจ รับผิดชอบ วางแผน ติดตามผล พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

ดรุณี จำปาทอง (2550 : 20 – 21) กล่าวถึง ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า หมายถึง การกระจายอำนาจอย่างเป็นระบบไปสู่โรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจดำเนินภารกิจสำคัญต่าง ๆ ภายใต้กรอบ นโยบาย เป้าหมาย มาตรฐาน และความรับผิดชอบที่ส่วนกลางกำหนด

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (อ้างถึงใน นิพนธ์ เสือก้อน ม.ป.ป.) ให้ความหมายการบริหารและการจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (school – centered administration) โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในการจัด

การศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนได้เข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำ (advice) การช่วยเหลือ (assist) การประเมิน (asses) และการอนุมัติ (approve) โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participatory administration) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและนำมติของที่ประชุมไปใช้จัดการศึกษา (school managers) ให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการจนเป็นที่พึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ยูวดี ศันสนียรัตน์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการถ่ายโอนอำนาจของโรงเรียนสู่ชุมชน เพื่อชุมชนจะได้มีอิสระร่วมกับโรงเรียนในการบริหารจัดการศึกษาตามความต้องการของทั้งโรงเรียนและชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารและการจัดการศึกษาที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังหน่วยปฏิบัติ หรือโรงเรียน โดยให้มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป อย่างเบ็ดเสร็จ คล่องตัว ทั้งนี้ จะมีคณะกรรมการจากชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องและสนองความต้องการของแต่ละชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ มากที่สุด

ส่วนความหมายของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2543? : 14) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่าเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้รับผิดชอบระดับล่างให้มากที่สุด โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผลงาน นโยบาย และเกณฑ์ปฏิบัติที่ชัดเจน แต่ก็เปิดช่องไว้ให้ผู้ปฏิบัติสามารถเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

ปัญญา แก้วกีร (2545 : 5) กล่าวถึง การกระจายอำนาจว่า เป็นการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ให้สามารถตัดสินใจดำเนินการได้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด

สรรรถ วรรณทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2546 : 2) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าหมายถึง หน่วยงานบริหารในส่วนกลางยอมให้หน่วยงานระดับล่างหรือระดับปฏิบัติมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยอยู่ในความรับผิดชอบและการกำกับจากส่วนกลาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 3) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่า เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงการตัดสินใจดำเนินงานทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ

ทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเอง รับผิดชอบ และจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และสังคมให้มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2550 : 59) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่า คือ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน สำหรับประเทศไทยจะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542: 1 - 2) ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจว่า แปลจากคำในภาษาอังกฤษว่า “decentralized school management” ซึ่งมีคำเรียกอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกันอีกหลายคำ เช่น school - based management , school - site management , site – based management , delegated or devolved management , school – site decision making , school autonomy , local management of schools , self – managing school , และ self – governing school เป็นต้น หรือคำอื่นที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่น school - based budgeting , school financial autonomy , และ school - based curriculum Development เป็นต้น (Caldwell & Spinks 1990 , Levacic 1995)

คอลลด์เวลและสปิงค์ (Caldwell & Spinks อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ 2542: 1 - 2) กล่าวว่า เป็นการกระจายอำนาจหน้าที่การตัดสินใจให้กับโรงเรียนในเรื่อง “การจัดสรรทรัพยากร” (resource allocation) ซึ่งเป็นทางการบริหารมากกว่าทางการเมือง โดยที่การตัดสินใจยังอยู่ภายใต้กรอบและยังจะได้รับการตรวจสอบการจัดสรรทรัพยากร จากท้องถิ่น จากรัฐ หรือจากส่วนกลางอยู่ และทรัพยากรเพื่อการจัดสรรนั้น หมายถึงทั้งด้านความรู้ (หลักสูตร) เทคโนโลยี (วิธีการเรียนการสอน) วัสดุอุปกรณ์ (สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือเครื่องใช้) อำนาจ (ในการตัดสินใจ) คน (ครูผู้สอนและผู้สนับสนุนการสอน) เวลา และงบประมาณ

กล่าวโดยสรุป การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารจัดการงบประมาณ และบริหารทั่วไป

สำหรับความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือการบริหารโดยองค์คณะบุคคลนั้น มินักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2543? : 13) ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมการจัดการศึกษา

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบไปด้วยผู้จัดการศึกษาโดยตรง ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา รวมทั้งผู้ประเมินผล

ปัญญา แก้วกีบุตร (2545 : 5) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการบริหาร การตัดสินใจและการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความตระหนักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ

สรรรถ วรรณทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2546 : 3) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อที่จะระดมทรัพยากรจากทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามหลักการทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 3) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่า เป็นการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ บุชนิยบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานของสถานศึกษา ร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 20) กล่าวถึงการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการบริหารงานอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคล และหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ

ประกอบ กุลเกลี้ยง และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์ (2545 : 2 - 3) ได้ให้ความหมายของ การบริหาร โดยองค์คณะบุคคลว่าคือ รูปแบบการบริหารโดยมีบุคคลหลายคนเข้าไปร่วมกัน รับผิดชอบ กำหนดนโยบาย ตัดสินใจวินิจฉัย ตลอดจนวางแนวทางต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานเพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติ นำไปปฏิบัติ ก่อให้ภารกิจต่างๆ ของหน่วยงานบังเกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจมีส่วนร่วมได้ 2 ทาง คือ โดยผู้มีส่วนได้เสียเข้าไปร่วม เป็นองค์คณะบุคคลในการบริหาร โดยตรง หรืออาจคัดเลือกตัวแทนกลุ่มของตนเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรม หรือเป็นองค์คณะบุคคลทางการบริหารนั้น ๆ แทนสมาชิก หรืออาจกล่าวได้ว่า การบริหาร โดยองค์

คณะบุคคล คือ การบริหารโดยบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสีย เป็นการบริหารแบบประชาธิปไตย

ส่วนการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายจากเอกสารและตำราต่าง ๆ พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดีมีความหมายสอดคล้องกับแนวคิดของ สรรค์วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2543?: 4 – 5) ว่า เป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาอย่างหนึ่ง โดยยึดหลักการประหยัด คุ่มค่า คำนึงถึงการดำเนินการที่ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการให้ได้ผล ประโยชน์คุ่มค่า ลดปัญหาความซ้ำซ้อนและความสูญเปล่าในการจัดการ โดยจัดโครงสร้างสายการบริหารที่สั้นลง มีเพียงการบริหารระดับส่วนกลางและการบริหารระดับองค์กรปฏิบัติในท้องถิ่นเท่านั้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้มีอิสระในการใช้ทรัพยากรบนหลักการของความคุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งยึดหลักความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันในการจัดการศึกษา อีกทั้งยังมีความหมายสอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เสวานิตย์ ชัยมุสิก (2544: 84) กล่าวว่า เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการที่ดี ยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส และสนองประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน และประเทศชาติ ในเรื่องนี้โรงเรียนจะต้องมีการดำเนินการต่อไปนี้

- ทบทวนระบบโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน
- จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะงานในความรับผิดชอบ
- กำหนดระเบียบ/ข้อถือปฏิบัติในกระบวนการบริหารจัดการ เป็นต้น
- เน้นการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อกำหนดนำไปสู่การยอมรับ

ของระบบการบริหารของโรงเรียน

- มีแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี หมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความพร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.1.2 ความเป็นมา

อุทัย บุญประเสริฐ (2544) อ้างถึงใน ชีระ รุณเจริญ (2550 : 164) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสความเปลี่ยนแปลงในโลกธุรกิจอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น กระจายอำนาจการบริหารจัดการเพิ่มอำนาจการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติไปยังหน่วยปฏิบัติ ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ

ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถสร้างกำไรและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า ผู้รับบริการ และผู้เกี่ยวข้อง ได้มากยิ่งขึ้น

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : คำชี้แจงของผู้เขียน) ได้กล่าวถึงที่มาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) เป็นกลไก (mechanism) และยุทธศาสตร์หนึ่งที่ใช้เป็นครั้งแรกในรัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย และในอีกหลายประเทศที่ได้นำไปใช้ในการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา และเรียกชื่อแตกต่างกันไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 1-5) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาที่ริเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษ 1980's ต่อมาแนวคิดนี้แพร่หลาย ได้มีการนำไปใช้ดำเนินการในประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮังการี เดนมาร์ก อิสราเอล ฯลฯ การดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ประสบความสำเร็จค่อนข้างกว้างขวาง โดยในประเทศไทย ได้นำมาใช้เป็นแนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา เพื่อการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา กระจายไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยมุ่งหวังให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิผลประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ปรากฏชัดเจนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุว่า

“ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง...”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 13) ได้กล่าวถึงที่มาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า เป็นรูปแบบในการบริหารและจัดการศึกษาที่ริเริ่มในปี ค.ศ. 1960 ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ไม่พอใจผลลัพธ์การศึกษาของชาติ จึงหาแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ได้รับความสนใจในวงการบริหารโรงเรียนอย่างมากในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้นำแนวคิดด้านการบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ถือเป็นนโยบายสำคัญที่มุ่งหวังให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป ความเป็นมาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีที่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้รับอิทธิพลมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม ที่ต้องการเพิ่มผลผลิตเพิ่มกำไร รวมถึงเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า นักการศึกษาจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในวงการศึกษ โดยการกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่นที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เป็นผู้จัดการศึกษาเสียเอง ซึ่งจะได้รับ ความพึงพอใจและสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุด ในประเทศไทย ได้นำหลักการนี้มาใช้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : คำชี้แจงของผู้เขียน) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนฐานว่า พัฒนามาจากความเชื่อที่ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องเริ่มก้าวกระโดด จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนไปสู่ระดับองค์กรของโรงเรียน โดยโรงเรียนจะต้องมีการปฏิรูประบบโครงสร้าง และกำหนดรูปแบบการจัดการของโรงเรียน และจากความเชื่อดังกล่าว ทำให้มีการกำหนดลักษณะประสิทธิภาพของ “โรงเรียนคุณภาพ” (effective school) โดยเน้นภาวะผู้นำของโรงเรียนผนวกกับความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง รวมทั้งความเป็นเอกเทศในการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนในเรื่อง การปฏิรูประบบงบประมาณของโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และการแนะแนวนักเรียนของโรงเรียน เป็นต้น

सनานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ และคณะ (2544) ได้เสนอแนวคิดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า แนวคิดเริ่มจากในวงการอุตสาหกรรมแล้วมาที่ธุรกิจ จนมาถึงการศึกษ โดยมีความเชื่อพื้นฐานในเรื่องของความคิดเชิงบริหารว่าถ้าหากเราสามารถทำให้ผู้ร่วมงานพึงพอใจก็จะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวทางการบริหารช่วงนั้นจึงเปลี่ยนไปเน้นในเรื่องการเสริมสร้างพลัง (empower) และเน้นในเรื่องการเปลี่ยนบทบาทของคนงาน จากผู้รับคำสั่ง เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจ การที่คนงานสามารถบริหารงานของตนเองได้ ซึ่งเป็นแนวคิดทางการบริหารที่มุ่งใช้โรงเรียนเป็นองค์กรหลักในการพัฒนา หรือปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น เน้นเรื่องการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) ได้กล่าวว่า SBM : เป็นแนวคิดที่ริเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาแพร่หลายในประเทศอื่นๆ เช่น แคนาดา นิวซีแลนด์ ฮังการี อิสราเอล ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับหนึ่ง เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจอุตสาหกรรม วิธีการกลยุทธ์ ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 9 – 15) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จจากหลักการ วิธีการ และกลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพสูง สามารถทำกำไรและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนเห็นว่าถ้าจะให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้นนั้น ต้องปรับกระบวนการและวิธีการทางการศึกษา ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในระดับองค์กรและการบริหารของโรงเรียนทั้งระบบโรงเรียน โดยมุ่งปรับโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเสียใหม่ กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 15 -51) ได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดหลักเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า การบริหารการศึกษาแบบดั้งเดิม จะดำเนินการโดยการควบคุมจากภายนอก (External Control Management) เป็นหลัก จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมักจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานจากส่วนกลาง นโยบายการบริหารมักจะไม่ตรงกับปัญหา มักจะไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือธรรมชาติของโรงเรียน สมาชิกที่อยู่ในโรงเรียนจะไม่มีอำนาจ หรือมักจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทาง และ การบริหารงานโรงเรียนอย่างแท้จริง

เซง (Cheng อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ 2545 : 15 -51) ได้จัดทำข้อสรุปเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของแนวคิดเรื่องการบริหารโรงเรียนตามแนวแบบดั้งเดิม ที่นิยมใช้การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก กับรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวทางแบบใหม่ ไว้ดังนี้

ตารางแสดงการเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับการบริหารโดยการควบคุมจากภายนอก

การบริหารแบบมีการควบคุมจากภายนอก	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา <ul style="list-style-type: none"> - มีเป้าหมายที่จำกัด - สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาไม่ซับซ้อนและไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง - ไม่มีความจำเป็นสำหรับการปฏิรูปการศึกษา - เน้นมาตรฐานเดียวกันและการไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเป้าหมายที่หลากหลาย - สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา - การปฏิรูปการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน - เน้นประสิทธิผลและการเปลี่ยนแปลง

การบริหารแบบมีการควบคุมจากภายนอก	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
<ul style="list-style-type: none"> เปลี่ยนแปลง - คำนึงถึงปริมาณ 	<ul style="list-style-type: none"> - คำนึงถึงผลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นหลัก แต่เน้นเชิงคุณภาพมากขึ้น
หลักการที่ใช้ในการบริหารโรงเรียน <ul style="list-style-type: none"> - ใช้มาตรฐานเดียว วิธีการเดียว และกระบวนการเดียวเพื่อบรรลุเป้าหมาย - เน้นผลงานที่อ้างอิงเกณฑ์มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีหลายวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย - เน้นความยืดหยุ่น มุ่งที่ประสิทธิผล
การรวมอำนาจ <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือใหญ่ จะมีการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา - เน้นการควบคุมเป็นกระบวนการ 	การกระจายอำนาจ <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาจะถูกแก้ไขให้ถูกกาลเทศะ - มุ่งที่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา
หลักและระบบการบริหาร <ul style="list-style-type: none"> - ระบบปฏิบัติตามสั่ง - ถูกควบคุมจากภายนอก - รับคำสั่งให้ปฏิบัติ - ตรวจสอบยาก 	<ul style="list-style-type: none"> - บริหารตนเอง - แก้ปัญหาด้วยตนเอง - รับผิดชอบและตรวจสอบง่าย
การควบคุม <ul style="list-style-type: none"> - การควบคุมตามโครงสร้าง - มีการนิเทศติดตามจากภายนอก - การควบคุมตามระบบราชการ 	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วม - พัฒนาทรัพยากรในองค์กร - สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน จิราภรณ์ ศิริทวี 2545 : 36) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากผู้บริหารจำนวนหนึ่งไม่พอใจเกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำ จึงมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงระบบบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ โดยให้โรงเรียนเป็นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 13) ได้กล่าวถึง แนวคิดในการบริหารโดยใช้รูปแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็นกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารและจัด

การศึกษาไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง มีความอิสระ คล่องตัว มีอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารงานในรูปองค์คณะบุคคล มีการมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจ ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด และ ยึด โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีแนวคิดมาจากความเชื่อในเรื่องของระบบคุณภาพซึ่งเริ่มมาจากวงการธุรกิจ ซึ่งต้องการเพิ่มคุณภาพ รวมถึงความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลผลิต นักการศึกษาต่างนำแนวคิดนี้มาปรับใช้กับวงการการศึกษา โดยมีความเชื่อว่า หากให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนและท้องถิ่น ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บริหารจัดการการศึกษา จะทำให้ได้ผู้เรียนหรือผลผลิตทางการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งการบริหารจัดการแบบนี้จะต้องมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติหรือโรงเรียนให้มากที่สุด และอาศัยหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำของผู้บริหารในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ

1.3 หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 154-156) กล่าวถึง หลักการสำคัญสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วย

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการจัดการศึกษา ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องให้อำนาจคืนสู่ท้องถิ่นสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน ให้ได้มีบทบาทจัดการศึกษามากขึ้น
4. หลักการบริหารจัดการตนเอง ให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานได้ สามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

อุทัย บุญประเสริฐ (2544) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2550 : 164) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักปฏิบัติที่สำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ดังนี้

1. กระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาหรือโรงเรียนโดยตรง
2. ให้โรงเรียนมีอำนาจและต้องรับผิดชอบการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ
3. เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมที่นิยมใช้กันมากคือ การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : 83-84) กล่าวถึง ตัวชี้วัดความสำเร็จของการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหาร ว่า จะดูจากสภาพการบริหารของโรงเรียน 2 ประการต่อไปนี้

1. การยึดหลักการบริหารตนเอง (Self-Managing) โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง อย่างเป็นระบบ
2. การยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี ยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส และสนองประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน และประเทศชาติ

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) ได้เสนอหลักการของการบริหารแบบ SBM ดังนี้

1. ความเป็นอิสระในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ (autonomy) งานทั้ง 4 ด้าน
2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (participation) ในรูปของคณะกรรมการ
3. การบริหารจัดการต้องตอบสนอง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2545) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2550 : 165 – 166) ได้สรุปหลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 6 หลักการ คือ

1. การกระจายอำนาจ คือ อำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน สำหรับประเทศไทยจะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา
2. การบริหารตนเอง สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปขององค์กรบุคคล
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนตัดสินใจกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ

4. ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

5. การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

6. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ปัญหา แก้วกีร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545 : 5 - 6) เสนอหลักการสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีหลักการและกรอบแนวความคิด ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ให้สามารถตัดสินใจดำเนินการได้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด

2. หลักการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (school center) โรงเรียนจะเป็นหน่วยงานบริหาร ไม่ใช่ผู้ถูกบริหาร โรงเรียนจะเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของเด็ก สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ทิศทางการวางแผนจัดการศึกษาของตนเอง ที่สอดคล้องกันทั้งในระดับส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา ท้องถิ่นและชุมชน

3. หลักการมีส่วนร่วม (collaboration , participation) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการบริหาร การตัดสินใจและการจัดการศึกษา ให้เกิดความตระหนักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ

4. หลักการพึ่งตนเอง (self management) เน้นให้โรงเรียนมีระบบการบริหารตนเอง มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินงานตามความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองเห็นจุดหมาย เป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน สามารถบูรณาการสภาพการณ์ของท้องถิ่นกับโรงเรียน มาส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วยความภาคภูมิใจ

5. หลักการประสานงาน (coodination) สามารถประสานงานกันได้ทุกระดับทั้งแนวตั้งและแนวนอน เป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นความเข้มแข็ง ทั้งการสร้าง ความเข้าใจระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก รวมทั้งการประสานงาน แสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือ ทั้งทรัพยากรและเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

6. หลักความต่อเนื่องและหลากหลาย (continuity and diversity) การบริหารจำเป็นต้องมีความต่อเนื่อง ใช้เวลา รวมทั้งการใช้เทคนิคการบริหาร จะต้องมีความหลากหลายและ

สอดคล้องกัน มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สามารถปรับใช้การบริหารตามสถานการณ์ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ได้

7. หลักการพัฒนาตนเอง (self - improvement) โรงเรียนจะต้องพัฒนาไปสู่องค์กรการเรียนรู้ (learning organization) พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนา ทั้งการพัฒนาองค์กร พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล และพัฒนาทีมงาน โดยนำองค์ประกอบเหล่านี้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษานั้น ๆ

8. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (check and balance) ส่วนกลางและเขตพื้นที่ การศึกษาจะกำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน และจะมีองค์กรตรวจสอบคุณภาพ ทั้งนี้ จะเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หลักการในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงหลัก ธรรมรัฐ หรือธรรมาภิบาล (good governance) ทั้ง 6 ประการ มาประกอบการบริหารด้วย คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า โดยจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูในโรงเรียน ในด้านความรู้ความสามารถและการจัดทรัพยากรในโรงเรียน

ดิเรก พรสีมา (2550) เสนอหลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ โดยมีการกระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป จนสามารถลดขั้นตอนการบริหารจัดการได้ การบริหารตนเองที่เน้นผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. บริหารแบบมีส่วนร่วม ให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน และศิษย์เก่า ร่วมวางแผนและตัดสินใจในเรื่องที่เป็นทิศทางและนโยบายที่สำคัญ
3. การพัฒนาทั้งระบบทั้งผลผลิต กระบวนการผลิต ตัวป้อนเข้า สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน (โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี ความรู้ใหม่)
4. ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน จัดหาทรัพยากรทางการบริหารที่จำเป็นให้เพียงพอ เหมาะสม
5. รับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจของตน โปร่งใส มีระบบการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงการบริหารและทำงานอย่างต่อเนื่อง

กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป.) กล่าวถึง หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ว่า เป็นการตัดสินใจแบบร่วมมือกันที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้รับ

ประโยชน์ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โครงสร้างการบริหารจะเป็นลักษณะแนวราบ (a flattened management structure) ซึ่งต่างจากระบบการบริหารแบบสั่งการ การทำงานเป็นทีมซึ่งนำไปสู่ ความเข้มแข็งของหน่วยงาน การสร้างความรู้ที่เป็นเอกภาพที่มาจากความหลากหลายในแนวคิด และวิธีการเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของงาน จะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมที่ทำให้เห็นว่าทุกคนมีค่า มีความสามารถและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในบริบทของประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง โดยให้แต่ละหน่วยปฏิบัติได้ทราบบทบาทอำนาจหน้าที่ ซึ่งได้รับการกระจายอำนาจมาหรือถ่ายโอนมาอย่างแท้จริง และต้องมีกฎหมาย ระเบียบวิธีการดำเนินงานปฏิบัติอย่างเป็นทางการปฏิบัติได้จริง

2. หลักการมีส่วนร่วม โดยให้ทุกฝ่ายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยอาศัยเทคนิคการมีส่วนร่วมขั้นสูง คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม

3. หลักธรรมาภิบาล ใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

4. หลักการมีภาวะผู้นำ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะการณ์เป็นผู้นำที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับบุคลากรต่าง ๆ และคนในชุมชนได้อย่างดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพร้อมพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.4 ประโยชน์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

วิจารณ์ พานิช (2545) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2550 : 167) กล่าวถึง SBM ในอุดมคติ คือ ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งจะสร้างผลผลิตคือ นักเรียน สร้างคนทำงาน คือ ครู โดยได้รับการพัฒนาส่งเสริม และสร้างศาสตร์หรือวิชาที่ใช้ในการทำงาน

คอตตอน (Cotton อ้างถึงใน อรพรรณ พรสีมา 2546 : 13 – 14) พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เปิดโอกาสให้ผู้มีผลประโยชน์ได้เสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจ จึงสามารถสร้างประสิทธิภาพการบริหารได้ดีกว่าการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ

ดรูรีและเลวิน (Drury and Levin อ้างถึงใน อรรถพรณ พรสีมา 2546 : 13 – 14) พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ก่อให้เกิดผลชัดเจนอย่างน้อย 4 ด้าน ซึ่งมีศักยภาพที่จะนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ ทั้งเพิ่ม 1.ประสิทธิภาพในการใช้คนและทรัพยากร 2. ครูมีความเป็นครูมืออาชีพมากขึ้น 3. การปฏิรูปหลักสูตรในโรงเรียนเกิดได้ง่ายขึ้น และแพร่หลาย 4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (อ้างถึงใน อรรถพรณ พรสีมา 2546 : 13 – 14) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ดังนี้

1. องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน
2. ผู้รับบริการ/ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา
3. มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และสามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 206) กล่าวถึง คุณค่าของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่า

1. สร้างบรรยากาศของการทำงานที่เป็นมิตรภาพ เพราะการทำงานแบบประชาธิปไตยจะมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานทุกฝ่าย
2. จะสามารถสนองความต้องการของชุมชน ในท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นการรวมพลังกับบุคคลทุกฝ่าย ตลอดจนสามารถระดมสรรพกำลังและทรัพยากร
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของความเกี่ยวข้องความรักและผูกพัน
4. สามารถจัดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นเพราะเป็นการตัดสินใจร่วมกันจึงมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้
5. เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ดิเรก วรรณเศียร (<http://www/lib/pre.ac.th/be/SBM /sbm10.pdf>,2549) อ้างถึงใน ธีระ รุญเจริญ (2550 : 167-168) โดยสรุปประโยชน์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ ดังนี้

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้ครูเจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน
2. ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น
3. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
4. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ ๆ ในทุกระดับ
5. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสาร
6. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงสร้างใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
7. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ จึงเกิดแนวทางที่ต้องใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
8. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา
9. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิ์ในการบริหารและจัดการศึกษา
10. การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
11. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและโครงการใหม่ ๆ

ดิเรก พรสีมา (2550) กล่าวถึง ข้อดีของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า มีดังนี้

1. สามารถระดมผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาพัฒนาโรงเรียนได้
2. ขวัญและกำลังใจของครูสูง
3. สามารถระดมทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัว
4. ส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำ
5. ส่งเสริมการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนให้มีประสิทธิผล
6. ส่งเสริมความยืดหยุ่นทางการบริหารและความคิดสร้างสรรค์
7. สร้างความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่างบประมาณทางการศึกษาจะถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ
8. สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของโรงเรียนให้แก่กรรมการสถานศึกษา
9. สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของให้แก่ครูและนักเรียน
10. สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน

11. สร้างความมั่นใจว่าโรงเรียนจะได้รับการบริหารอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และด้วยความรับผิดชอบ

12. ทำให้หลักสูตรและการเรียนการสอนทันสมัย ครูสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรได้

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารจัดการศึกษา โดย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสอดคล้องตอบสนองกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุด เพราะฉะนั้น ประโยชน์ซึ่งจะได้รับจากการนำหลักการนี้มาใช้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ได้ผลผลิตทางการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนเหมาะสม และตรงกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน
4. โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา ตรงความต้องการ
5. ผู้บริหารได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง
6. ครูตื่นตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
7. โรงเรียนมีการดูแล ปรับปรุง พัฒนา ตลอดเวลา

1.5 กลยุทธ์พื้นฐานในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติ

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 53- 72) ศึกษาถึง กลยุทธ์สำคัญที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ ตามแนวคิดของ Wohlstetter and Morhman , Wohlstetter , และ Odde n ได้แก่ การกระจายอำนาจ การเน้นที่การพัฒนาวิชาชีพ การเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศ การเลือกผู้บริหาร โรงเรียนที่เหมาะสม การมีวิสัยทัศน์ การให้รางวัล นอกจากนี้ อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 202 – 203) ยังได้กล่าวถึง กลยุทธ์สำคัญสำหรับการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ต้องดำเนินการต่อไปนี้

1. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
2. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
3. การสรรหา คัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา
4. จัดอบรมสัมมนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เรื่องบริหารและจัดการศึกษา และดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
5. การสนับสนุนให้ครู อาจารย์ได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา
6. การจัดให้มีเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ

ประสบการณ์

7. กำหนดมาตรฐานงานของคณะกรรมการสถานศึกษา และกำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

8. การพิจารณาให้สวัสดิการและการบริการพิเศษแก่คณะกรรมการสถานศึกษา ตามที่สมควร เหมาะสมและชอบธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 18 – 20) ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์สำคัญในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไปใช้ในสถานศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ ควรมียุทธศาสตร์ดำเนินการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสมรรถภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนการสอน

กล่าวโดยสรุป ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยการวางแผนการจัดการที่ดี และมีกลยุทธ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาถึงเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาอย่างละเอียด ครบถ้วน รอบด้าน เพื่อให้มองเห็นปัญหา สถานการณ์ วิเคราะห์ แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้น ได้อย่ามี ประสิทธิภาพและวางนโยบายแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด

2. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้หัวใจของการมีส่วนร่วม (4S) ได้แก่

1. Starting Early (เริ่มต้นอย่างรวดเร็ว)
2. Stakeholder (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
3. Sincerely (มีความจริงใจ)
4. Suitability (ใช้วิธีการที่เหมาะสม)

1.6 ปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.6.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) ได้เสนอปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ว่า

1. หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา : ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทในการทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผน ด้านอำนาจการ ด้านการกำกับดูแล มาตรฐานด้านการสนับสนุนวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ

2. สถานศึกษา : ต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากเดิมคอยรับคำสั่งจาก หน่วยงานระดับสูงมาเป็นบริหาร โดยการริเริ่มด้วยตนเอง

3. ผู้บริหารสถานศึกษา : พัฒนาทักษะให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพมีภาวะผู้นำ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษา

4. ครู : พัฒนาทักษะในหน้าที่ให้เป็นผู้มืออาชีพ มีความสามารถในการปรับ กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

5. ผู้ปกครองและชุมชน : เข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วม (participation) ในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาโดยตรง มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันร่วมคิด (plan) ร่วมตัดสินใจ (decision-making) ร่วมทำ (implementation) และร่วมประเมิน (evaluation) เพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนจะได้ตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน และชุมชนมากที่สุด

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 53- 72) ศึกษาถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการเป็น โรงเรียนที่บริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า ต้องมีการปรับโครงสร้างองค์กรของโรงเรียนใหม่ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมี “อำนาจหน้าที่ที่แท้จริง” (real authority) เกี่ยวกับ งบประมาณ บุคลากรและหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้น

ออดเดนและโวลท์สเตเตอร์ (Odden and Wohlstetter อ้างถึงใน อุทัย บุญ ประเสริฐ 2545 : 53- 72) พบว่า เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ คือ ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนต้องมีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร และอำนาจหน้าที่ต้องถูกใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีผลโดยตรง ต่อการจัดการเรียนการสอน

เมอร์สและสโตนฮิลล์ (Myers and Stonehill อ้างถึงใน อรพรรณ พรสีมา (2546 : 9 – 10) สรุปว่า ถ้าจะให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ ควรจะ ดำเนินการ ดังนี้

1. บุคลากรและครูในโรงเรียนต้องเชื่อมั่นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้

2. ฝ่ายบริหารควรนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้แบบค่อยเป็นค่อยไป

3. ต้องอบรมบุคลากรในโรงเรียน ในสำนักงานเขต และครูในโรงเรียนเป็นอย่างดี เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และบทบาทของบุคลากรแต่ละฝ่าย จนสามารถปฏิบัติบทบาทใหม่ได้

4. รัฐต้องจัดงบประมาณเพื่อการฝึกอบรม สัมมนาบุคลากรและครูอย่างทั่วถึง

5. คณะกรรมการเขต สำนักงานเขต ผู้อำนวยการเขตต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจไปให้คณะกรรมการสถานศึกษาและครูใหญ่ และครูใหญ่ต้องแบ่งปันอำนาจที่ได้รับการกระจายมาไปยังผู้มีผลประโยชน์ได้เสีย และคนอื่น ๆ ของโรงเรียนอย่างเหมาะสม

คอตตอน (Cotton อ้างถึงใน อรรถพรณ พรสีมา (2546 : 9 – 10) เสนอว่าการนำ SBM ไปใช้ในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. สร้างความเข้าใจแก่ครูทุกคน
2. ศึกษาจุดเด่น จุดด้อย แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

3. ต้องให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

4. ผู้บริหารโรงเรียน และครูต้องสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ให้เข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

5. ครูใหญ่ต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทใหม่ของครู บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และทำให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวปฏิบัติตามบทบาทใหม่อย่างมีความสุข

6. ครูใหญ่ต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจให้คณะกรรมการสถานศึกษาอย่างแท้จริง

7. ครูใหญ่ต้องทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจว่าความสำเร็จของ SBM เกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยเวลา ต้องดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป

8. ในกิจกรรมที่เป็นหัวใจของการดำเนินงานโรงเรียน เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนการพัฒนาหลักสูตร ต้องจัดให้ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

9. ให้ครูมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในกิจกรรมที่เกี่ยวกับห้องเรียน

10. ครูใหญ่ต้องสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 14-15) ได้กล่าวถึงแนวทาง การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ประสบความสำเร็จ ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการกระจายอำนาจ
2. ประชาสัมพันธ์ให้ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาให้เข้าใจในหลักการและวิธีการของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารใหม่
3. กระจายอำนาจ การตัดสินใจให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
4. ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โดยองค์คณะบุคคล และการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู
5. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานที่กำหนด
6. ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนในการตัดสินใจ
7. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549 : 31-35) ได้สรุป ปัจจัยทางบวกที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ประเด็นหลัก ต่อไปนี้

1. คุณสมบัติผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียน
2. ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่อง SBM ของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา
3. ความร่วมมือทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนองค์กรภาครัฐและเอกชน
4. แหล่งการเรียนรู้และทรัพยากรภายในชุมชน
5. คุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ประสบความสำเร็จมีปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
2. ครูและบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
3. ได้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีความพร้อม
4. การรับรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐาน
5. บริบทของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมมีความเอื้ออำนวย ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วม

1.6.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 128 – 134) กล่าวถึง ปัญหาและอุปสรรคในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ ได้พบว่า ปัญหาสำคัญสรุปได้ 6 ประการ ดังนี้

1. การใช้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนบุคลากรลาออกมากขึ้น
 2. มีความคาดหวังอย่างมาก ซึ่งกระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่จะเห็นผลนั้นต้องใช้เวลาานานมาก คือตั้งแต่ประมาณ 5 ปีขึ้นไป ทำให้เกิดความท้อแท้
 3. คณะกรรมการโรงเรียน ยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมอยู่มาก ขาดกระบวนการตัดสินใจ รวมถึงยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ว่ามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมากนักน้อยเพียงใด
 4. ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการปฏิบัติ สิ่งที่พบเห็นกันโดยทั่วไป คือ เรื่องที่ได้รับมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจไม่ใช่เรื่องที่ต้องการ
 5. ขาดความอิสระในการตัดสินใจ ประกอบกับการขาดแคลนงบประมาณระยะเวลาที่มีไม่เพียงพอ การอบรมไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาปัญหาตั้งแต่เริ่มนำนโยบายการบริหารนี้ไปปฏิบัติ
 6. จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้ให้ความสำคัญจริงๆ กับเรื่องที่เป็นหัวใจของโรงเรียน คือ เรื่องการจัดการเรียนการสอน และผลการเรียนของนักเรียน
- โวลท์สเตเตอร์ (Wohlstetter อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ 2545 : 53 - 54) ศึกษา ถึงสาเหตุของความล้มเหลว ในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไปปฏิบัติ ว่า
1. มีการใช้แต่เพียงรูปแบบ ไม่ใช่กระบวนการที่แท้จริง
 2. ผู้บริหารทำงานโดยใช้แนวคิดของตนเองเป็นหลัก
 3. อำนาจการตัดสินใจถูกผูกขาด หรือจำกัดไว้แต่ที่คณะกรรมการ โรงเรียน

4. กระบวนการทำงานไม่เปลี่ยนแปลง คงดำเนินไปเช่นเดิม

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549 : 30-31) ได้รวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดไว้ ดังนี้

1. ผู้บริหารทุกระดับยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันบางเรื่อง โดยเฉพาะหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ครู ชุมชน ผู้ปกครองยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่าคืออะไร

3. ปัญหาโครงสร้างการบริหารแบบเดิมของหน่วยงานราชการในประเทศไทยเคยชินต่อระบบการสั่งการ เมื่อเปลี่ยนจากระบบสั่งการมาเป็นระบบบริหารจัดการโดยเน้นการกระจายอำนาจ จึงต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับกลุ่มต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนความเคยชินกับวัฒนธรรมการบริหารแบบเดิมเหล่านี้ ทำให้ ประสบความสำเร็จล่าช้า

4. ปัญหาความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ระหว่างสำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนในแนวทางการปฏิบัติการกระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณ และการบริหารบุคลากร

5. ปัญหาภาระงานมาก เพราะโรงเรียนมีภาระอื่น ๆ เข้ามาเพิ่มขึ้นมาก

6. ข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งระบุว่า การบริหารงานบางเรื่องโรงเรียน ไม่มีโอกาสตัดสินใจเอง เป็นการสั่งการจากส่วนกลางให้โรงเรียนทำ โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงบประมาณและบุคลากร

7. การอบรมบ่อยครั้งมากเกินไป ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ ครูมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานสอนมากเกินไป จึงทำให้ไม่มีอิสระในการบริหารจัดการตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549 : 36-39) ได้สรุป ปัจจัยทางลบที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ

1. ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเรื่อง SBM ของผู้บริหารระดับต่าง ๆ

2. ความไม่เข้าใจเรื่อง SBM ของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และ

ชุมชน

3. วัฒนธรรมการบริหาร

4. กฎระเบียบต่าง ๆ

ดิเรก พรสีมา (2550) ได้กล่าวถึง ปัญหาของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐาน คือ

1. เพิ่มภาระให้แก่ครู
2. โรงเรียนหลายแห่งไม่ประสบความสำเร็จ.
3. กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์
4. ความปรารถนาและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับโรงเรียนมักไม่ตรงกัน
5. โรงเรียนขาดอิสระในการตัดสินใจ มักถูกก้าวก่าย
6. มักไม่ให้ความสำคัญของงานวิชาการ

กล่าวโดยสรุป อุปสรรคหรือสิ่งที่ขัดขวางและทำให้การบริหาร โดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานไม่ประสบความสำเร็จมีหลายสาเหตุ ซึ่งพอประมวลได้ดังนี้

1. เป็นเพียงแต่การแบ่งอำนาจ ไม่ใช่การกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
2. กฎระเบียบยังไม่สู่การปฏิบัติ
3. ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ
4. ครูและบุคลากรยังไม่พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง การเพิ่มภาระงาน
5. คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่มีคุณสมบัติตรงตามภาระหน้าที่
6. ขาดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็น

ฐาน

7. บริบทของโรงเรียนและสภาพแวดล้อม ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีส่วน
ร่วมในการบริหารจัดการศึกษา

1.7 มาตรฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สำหรับมาตรฐานที่ใช้เป็นหลักปฏิบัติในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้มี
หน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอ
เฉพาะ มาตรฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 52 – 57) อ้าง
ถึงใน ชีระ รุญเจริญ 2550 : 171 - 174) ได้กำหนดไว้ซึ่งมีมาตรฐานใหญ่ 3 ด้าน 9 มาตรฐานย่อย
และ 36 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. มาตรฐานด้านการกระจายอำนาจ

**มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้าน
วิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ**

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม
2. สถานศึกษามีการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ครบวงจร และต่อเนื่อง
3. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมกับ
ธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน
4. สถานศึกษามีระบบอำนวยการ กำกับติดตาม และนิเทศงานวิชาการเพื่อการ
พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
5. สถานศึกษามีการจัดหาและใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพ
6. สถานศึกษามีฐานข้อมูลและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
เพื่อการเรียนการสอน
7. สถานศึกษามีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้อง และ
เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

**มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล เพื่อ
ประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ**

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษาสามารถเสนอขออัตรากำลังและมาตรฐานตำแหน่งของครูและ
บุคลากรที่ตรงกับ ความต้องการได้
2. สถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาและคัดเลือกครูและบุคลากรตามความ
ต้องการ
3. สถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นผู้มีอาชีพในการปฏิบัติการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่อง
4. สถานศึกษามีการพิจารณาให้ประโยชน์ตอบแทนและดำเนินการทางวินัยแก่ครู
และบุคลากรอย่างเป็นธรรม
5. สถานศึกษามีการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลและองค์กรในชุมชน
เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษามีระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน และสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้
2. สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ และมีการออกระเบียบการใช้เงินรายได้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. สถานศึกษาสามารถบริหารงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม รวดเร็ว ทันเวลา และเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน
4. สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณ สินทรัพย์และรายได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
5. สถานศึกษามีการรายงานการใช้เงินต่อต้นสังกัดอย่างสม่ำเสมอ ถูกต้อง และทันเวลา

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษามีระบบการบริหารงานธุรการ การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นที่คล่องตัว และสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้
2. สถานศึกษามีมาตรการตรวจสอบความถูกต้อง โปร่งใส ในการบริหารจัดการงานธุรการ การเงินและบัญชี การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง
3. สถานศึกษามีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สมบูรณ์ และมีการปฏิบัติตามแผนอย่างครบวงจรภายในเวลาที่กำหนด

2. มาตรฐานด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษาจัดให้มีกระบวนการสรรหาและคัดเลือกกรรมการสถานศึกษาอย่างโปร่งใส

2. คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน
3. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกับ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดวาระการประชุมที่มุ่งพัฒนา คุณภาพการศึกษา และเน้นประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. สถานศึกษามีการนำมติและความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานและเครือข่ายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง
6. สถานศึกษามีระบบการบริหารแบบเครือข่าย ทั้งบุคคลและองค์กรที่ หลากหลาย

มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมที่ ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

3. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี

มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษามีระบบการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไป ที่มุ่งเน้นสิทธิและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. สถานศึกษามีระบบการบริหารภายในที่เน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ เพื่อการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและประสิทธิภาพในการบริหาร
3. สถานศึกษามีวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติตามจรรยาบรรณ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

2. สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาภายในที่ยึดหลักนิติธรรม
คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้

3. สถานศึกษามีความสามารถในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้
ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

**มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการ
ตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ**

ตัวบ่งชี้

1. สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่พร้อมรับการประเมินภายนอก
และตรวจสอบจากชุมชน

2. สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารที่มีฐานข้อมูลในการบริหารทั้ง
ด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปที่มีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่กำหนดขึ้นใช้
เป็นหลักและใช้ประเมินผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา จะเน้นไปใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านการกระจายอำนาจ โดยให้โรงเรียนได้มีอิสระ คล่องตัวในการบริหาร
จัดการงานทั้ง 4 ด้าน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป

2. ด้านการมีส่วนร่วม ให้โรงเรียนมีระบบบริหารและจัดการแบบมีส่วนร่วม เปิด
โอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม

3. ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี ส่งเสริมให้โรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาลใน
การบริหารจัดการศึกษา

1.8 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.8.1 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศไทย

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 153 157) ได้กล่าวถึง รูปแบบการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทและกฎหมายการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ รูปแบบที่มี
การบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM) ซึ่งจุดประสงค์ของรูปแบบการ
บริหารที่มีชุมชนเป็นหลัก หรือการควบคุมโดยชุมชนนั้น คือ การคืนอำนาจการบริหารจัดการ
สถานศึกษาให้แก่ชุมชน ในทางปฏิบัติจะเป็นการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่
ชุมชนและผู้ปกครอง โดยมีความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะทำให้ผู้รับบริการทางการศึกษามี
ความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด หลักสูตรของสถานศึกษาจะตอบสนองความต้องการ

และค่านิยมของผู้ปกครอง ตอบสนองชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุด ในคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : 25-26) กล่าวถึงรูปแบบในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า โรงเรียนยังจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการตัดสินใจในเรื่องงบประมาณ หลักสูตร และบุคลากร โดยการมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคน 4 ประเภท ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู ชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงมีรูปแบบที่แตกต่างกันในมิติต่าง ๆ 4 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 การบริหารที่มีผู้บริหารเป็นผู้ชี้นำ

รูปแบบที่ 2 การบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ เป็นรูปแบบที่มีตัวแทนครูเป็นคณะกรรมการ ในสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มอื่น

รูปแบบที่ 3 การบริหารโดยคณะผู้ปกครองและครู เป็นรูปแบบที่ใช้เพื่อลดบทบาท ของคณะกรรมการสถานศึกษา

รูปแบบที่ 4 การบริหารโดยคณะกรรมการในพื้นที่สถานศึกษา เป็นรูปแบบที่มอบอำนาจการตัดสินใจอย่างมีขอบข่ายจำกัดให้กับคณะกรรมการในพื้นที่สถานศึกษา ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากเขตพื้นที่ให้แก่สถานศึกษา การจัดการศึกษาเฉพาะทาง

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 191 – 200) ได้กล่าวถึง รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศไทยว่า ไม่มีรูปแบบใดที่เป็นแบบเดียวที่ตายตัว ไม่มีรูปแบบใดแบบเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานศึกษาไทยทุกระดับ ทุกประเภท และสถานศึกษาแบบ SBM แต่ละแห่งควรมีอิสระที่จะเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการดำเนินงานที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของตนเองมากที่สุด โดยรูปแบบการดำเนินงานที่อาจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับความพร้อมและให้รับกับขั้นตอนและระดับการพัฒนาในการบริหารจัดการของแต่ละ โรงเรียน มีถึง 5 รูปแบบให้เลือกได้ดังนี้

1. รูปแบบที่มีการบริหารจัดการ โดยมีชุมชนเป็นหลัก
2. รูปแบบที่มีการบริหารจัดการ โดยมีผู้บริหารเป็นหลัก
3. รูปแบบที่เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ
4. รูปแบบที่บริหาร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. รูปแบบที่ให้เอกชนดำเนินการหรือดำเนินการแบบเอกชน

วิจารณ์ พานิช (2545) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2550 : 166) กล่าวถึงรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่ามี 4 แบบ คือ

1. แบบต้นสังกัดบอกให้ทำ (top-down SBM) เป็นแบบจอมปลอมและศูนย์เปล่า เพราะหน่วยเหนือกำหนดทุกอย่างและโรงเรียนไม่มีโอกาสคิดเอง
2. แบบรวมศูนย์ เป็นแบบที่ดำเนินการโดยใช้กฎระเบียบกลาง โรงเรียนต้องพยายามมาก ได้ผลน้อย ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในวงจำกัด
3. แบบทดลองนำร่อง (Pilot Project SBM) เป็น SBM ที่สร้างรูปแบบและดำเนินการนำร่อง มีข้อตกลงยกเว้นกฎระเบียบบางอย่างที่เป็นอุปสรรค ทำให้เกิดข้อเสนอ และการเปลี่ยนแปลงศาสตร์บริหาร
4. แบบ SBM แท้ เป็นแบบกำหนดเป้าหมายของระบบ การศึกษาโดยรวม และของโรงเรียน โรงเรียนมีอิสระในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในงาน บุคลากร ทรัพยากร และสร้างศาสตร์เอง กอปรทั้งมีระบบการประเมินภายนอก

ปัญญา แก้วกีธูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545 : 7) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า เป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการ เพื่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Central SBM) ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นประธาน กรรมการจะเลือกตั้งจากกลุ่มผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และชุมชน คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษาแต่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน
 2. รูปแบบที่ครูเป็นหลัก (Professional Central SBM) โดยครูในฐานะเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะเป็นกรรมการโรงเรียนมากที่สุด และร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
 3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Central SBM) รูปแบบนี้จะตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด โดยตัวแทนชุมชนจะเป็นประธาน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ
 4. รูปแบบที่มีครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Central SBM) เป็นรูปแบบที่เชื่อว่า ครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก การบริหารงานในรูปแบบกรรมการจะมีสัดส่วนของครูและผู้ปกครองมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานกรรมการ และคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร
- จิราภรณ์ ศิริทวี (2545 : 36) กล่าวถึง รูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า แต่ละแห่งจะไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน รูปแบบที่รู้จักกันมี 4 รูปแบบ คือ บริหารแบบเพื่อนร่วมวิชาชีพ มีครูเป็นหลัก

บริหารโดยการนำของผู้บริหาร มีผู้บริหารเป็นหลัก บริหารโดยคณะกรรมการผู้ปกครอง มีชุมชนเป็นหลัก และบริหารโดยคณะกรรมการ SBM มีครูและชุมชนเป็นหลัก

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศไทย จะใช้รูปแบบของการบริหารจัดการที่มีชุมชนเป็นหลัก ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีผู้แทนของชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ฯลฯ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งรูปแบบในลักษณะนี้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 40 ที่เป็นรูปแบบที่เน้นการให้อำนาจแก่ชุมชนเป็นหลัก

1.8.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในต่างประเทศ

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 65-72) ได้ทำการศึกษารูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีรูปแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารของโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นประธาน และเจ้าหน้าที่เขตการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ มาจากกลุ่มบุคคลแต่ละประเภท คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน การบริหารแบบนี้พบในประเทศสิงคโปร์ โรงเรียนในเขต Edmonton เมือง Alberta ประเทศแคนาดา

2. รูปแบบที่ครูเป็นหลัก (Professional Control) การบริหารตามแนวนี้ ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน การบริหารแบบนี้มีในเขต Columbus รัฐ Ohio ประเทศสหรัฐอเมริกา

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control) คณะกรรมการโรงเรียนมีสัดส่วนตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ตัวอย่างของรูปแบบการบริหารลักษณะนี้ ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ และใน Chicaco ประเทศสหรัฐอเมริกา

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Professional & Community Control) สัดส่วนของผู้แทนครูและผู้แทนจากผู้ปกครอง/ชุมชน จะมีเท่า ๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียนพบการบริหารแบบนี้ในเมือง Salt Lake City รัฐ Utah สหรัฐอเมริกา และในประเทศสเปน

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : 12 - 23) กล่าวถึง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในต่างประเทศ ไว้ว่า แต่ละประเทศต่างใช้ยุทธศาสตร์การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหาร เพื่อกระจายอำนาจในการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินงานที่ต่างกันตามความเชื่อพื้นฐานโดยยุทธศาสตร์ที่หลายประเทศได้นำไปใช้ในการปฏิรูปการศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อังกฤษ : “Schools management initiative” โรงเรียนกำหนดให้มีการตรวจสอบใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคลและระดับภาพรวมของโรงเรียน ในระดับบุคคลเป็นการตรวจสอบ ประเมินเบื้องต้น ประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ นับตั้งแต่การกำหนด จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (procedures) ส่วนระดับโรงเรียน จะมีการประเมินจากแผนรายปีของโรงเรียน โดยจะมีการกำหนดเป้าหมาย (goals) และกำหนดกิจกรรมรายปี การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม การจัดสรรงบประมาณ การเตรียมข้อมูลให้แก่ชุมชน

อังกฤษ : “Grant-Maintained School” หรือ “Local-Management of Schools” ได้มีการปฏิรูปการศึกษา เน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาโดยตรง มีการกำหนดหลักสูตรแห่งชาติ (National Curriculum) การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาในระดับการศึกษา อนุบาลและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Parent’s Charter) ซึ่งระบุเป้าหมายการศึกษาของชาติ ประโยชน์ที่บุตรหลานจะได้รับเมื่อเข้าเรียน การรายงานผลการเรียนคะแนนการทดสอบมาตรฐานกลางของนักเรียน รายงานการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน รายงานประจำปีของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับโรงเรียนอื่น ๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งสิทธิที่พึงมีในกรณีเกิดปัญหา

นิวซีแลนด์ : “Tomorrow’s School” ได้ปฏิวัติระบบการบริหารการศึกษา โดยยกเลิกเขตการศึกษา ลดอำนาจของส่วนกลาง และเพิ่มอำนาจการบริหารให้แก่โรงเรียน รัฐบาลกำหนดนโยบายทางการศึกษา เรียกว่า “แนวการศึกษาแห่งชาติ” (National Education Guidelines) และกระทรวงศึกษาธิการนำนโยบายมากำหนดเป็น โครงสร้างหลักสูตรแห่งชาติ (National Curriculum Framework) และส่งให้โรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน (Board of Trustees) ให้ทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญโรงเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยยึดปรัชญา “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” และยึดหลักการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) โดยใช้ระบบการประเมินผลการจัดการศึกษา 2 รูปแบบ คือ การประเมินผลภายใน และการประเมินภายนอกดำเนินการโดยหน่วยงานอิสระ

สหรัฐอเมริกา : “Charter Schools” เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา ในส่วนของการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น (District Board of Education) โรงเรียนในระดับท้องถิ่นจะบริหารจัดการตนเอง เป็นรูปคณะกรรมการ มีสิทธิ์ระดมทุน มีอำนาจเต็มในการบริหารหลักสูตรและการแต่งตั้งครู อาจารย์ ในปี ค.ศ. 1990 อเมริกาได้เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาโดยให้มีการปฏิรูป 2 ประการ คือ ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารให้โรงเรียนและผู้บริหารดำเนินการ และให้มีการบริหารโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐาน (Site –Based Management) : เป็นโครงสร้างการบริหารที่สร้างความเข้มแข็งให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์และผู้บริหาร

ออสเตรเลีย เป็นประเทศที่เป็นผู้นำของโลก (World Leader) ในการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การดำเนินงาน เน้นหลัก “ การกระจายอำนาจ ” (decentralizing) “ การใช้อำนาจตัดสินใจ ” (decision making) เกี่ยวกับการจัดหลักสูตร การใช้ทรัพยากร การกำหนดนโยบาย การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา รวมทั้งการกำหนดกรอบงานสำหรับการตรวจสอบ ซึ่งจะมีสภาพของการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมจากภายนอกและภายใน และมีการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนอำนาจในลักษณะการสร้างเสริมเข้มแข็งให้กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น ด้านการจัดหลักสูตร การจัดทรัพยากรบุคคล การบริหารงบประมาณ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในต่างประเทศมีหลายรูปแบบตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับภาวะการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ของประเทศนั้น ๆ อย่างเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ด้วยพื้นที่ และมีความแตกต่างกันในแต่ละรัฐ จึงต้องใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่แตกต่างกันออกไป แม้จะเป็นประเทศเดียวกันก็ตาม แต่ทั้งนี้ก็มีนโยบายกลางหรือจุดหมายปลายทางเดียวกัน สำหรับในประเทศไทยที่เป็นรัฐเดี่ยว จึงต้องใช้รูปแบบในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ จึงจะมีความเหมาะสมกว่า

1.9 กฎหมายและนโยบายภาครัฐกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.9.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา

จรวยพร ธรณินทร์ (2544?) ได้รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาไว้ ดังนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา และจัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 284 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐ กับ อ.ป.ท. ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ ในการจัดระบบบริการสาธารณะ

2. พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง
- มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการ โรงเรียน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ โรงเรียน
- มาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาได้ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการ
- มาตรา 42 ให้กระทรวงศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีประเมินความพร้อม ประสานส่งเสริมและเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา

3. กฎกระทรวง

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550

4. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550

5. แผนปฏิบัติราชการ

แผนปฏิบัติราชการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 - 2551

1.9.2 นโยบายภาครัฐ

นโยบายการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งแถลงโดย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี (ในขณะนั้น) ในด้านของการศึกษานั้น อยู่ในนโยบายที่ 3 นโยบายสังคม โดยรัฐบาลมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ บนพื้นฐานของคุณธรรม โดยมีนโยบาย ดังนี้

ข้อ 3.3 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้

มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา **จะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษา สร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ**

จากนโยบายดังกล่าวนี้ ในประเด็นของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษานั้น จะมีการเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดย ศ. ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน (ในขณะนั้น)

1. เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรม นำความรู้สร้างความตระหนัก ตำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความเสมอภาค สันติวิธี วิถีชีวิต ประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันทางการศึกษาและสถาบันการศึกษา
 2. ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และขยายโอกาสการศึกษาทุกระดับ/ ประเภท
 3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
 - 4. การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**
 5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและท้องถิ่น
 6. พัฒนาการศึกษานอกเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้
- กล่าวโดยสรุป ภาครัฐเห็นความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ และในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดให้มนุษย์หรือประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดอาชีพและอายุ นโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาลงไปสู่หน่วยปฏิบัติ ทำให้การศึกษาใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น และกฎหมายต่าง ๆ ก็เป็นการน่านโยบายลงสู่การปฏิบัติมากขึ้น เป็นรูปธรรม และสามารถปฏิบัติได้จริง เห็นได้จากแผนปฏิบัติการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการเน้นนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ลงสู่เขตพื้นที่ และสถานศึกษาให้มากที่สุด

2. คุณภาพของผู้เรียน

2.1 ระบบบริหารคุณภาพ

การนำระบบบริหารคุณภาพเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานต่าง ๆ นั้น ได้ถูกนำมาใช้ในทุกระบบและทุกวงการ โดยเริ่มต้นตั้งแต่วงการธุรกิจ ซึ่งเชื่อว่า การนำระบบบริหารคุณภาพเข้ามาใช้นั้น จะเป็นการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่ได้ตั้งไว้ ประยงค์ เนาวบุตร (2550? : 1 – 3) กล่าวไว้ว่า ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ “คุณภาพ” ได้กลายมาเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ในการเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งในหน่วยงานภาคธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการบริหาร และจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพสอดคล้องตามรายละเอียดคุณภาพที่กำหนดไว้ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น ๆ การบริหารคุณภาพ เป็นวิธีการบริหารที่ได้จากการบูรณาการศาสตร์หลายสาขา โดยหลักการสำคัญของการบริหารคุณภาพ คือ การลดความแปรปรวนของกระบวนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุด โดยนำเทคนิคและเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ใช้การควบคุมและประเมินกระบวนการผลิตหรือการให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ (2549 : 162-174) กล่าวไว้ว่า

ISO-9000 เป็นระบบบริหารคุณภาพที่เป็นมาตรฐานสากลที่นานาชาติรับรอง เป็นระบบที่เน้นให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม เน้นระบบงานและให้ความสำคัญกับงานด้านเอกสาร ตลอดจนการปฏิบัติตามที่กำหนดในเอกสาร มีความยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้มีการปรับแก้ไขวิธีปฏิบัติ ขั้นตอนการผลิตและวิธีทำงาน

การรีปรับระบบ (reengineering) เป็นการจัดองค์การแบบใหม่จะไม่เหมือนการจัดองค์การที่เป็นอยู่ วิธีที่บริษัทเคยทำจะต้องถูกออกแบบโดยเฉพาะ เพื่อดำเนินงานในโลกของวันนี้ และในอนาคต รีเอนจิเนียริงหรือการรีปรับระบบธุรกิจ หมายถึง การเริ่มต้นจากศูนย์

การปฏิรังสรรค์ (reinventing) เป็นแนวคิดที่ทำให้ระบบราชการมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญต่อการแสวงหา พาราไดม์ใหม่ (New Paradigm) ในด้านการจัดการภาครัฐ โดยการปรับเปลี่ยนแนวทาง และวิธีการบริหารงานของภาครัฐ จากเดิมไปสู่ลักษณะแนวใหม่ กล่าวคือ จากรัฐบาลในเชิงราชการ (Bureaucratic Government) สู่ รัฐบาลในเชิงประกอบการ (Entrepreneurial Government)

ระบบบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) เป็นระบบการบริหารงานที่เน้นคุณภาพในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ กิจกรรมขององค์กร เพื่อสนองความต้องการ และความคาดหวังของลูกค้าหรือผู้ให้บริการ

ซึ่งจากระบบบริหารคุณภาพที่ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจได้นำเอามาใช้ในองค์กรของตนเอง จนเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร ในวงการศึกษาก็ได้นำระบบบริหารคุณภาพมาปรับใช้กับโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ

ประยงค์ เนาบุตร (2550? : 7) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ ในการนำระบบบริหารคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการดังที่ซัลลิส (Sallis 1993 : 126 – 131) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำและมีความมุ่งมั่นต่อการทำงานเกี่ยวกับคุณภาพซึ่งเป็นกุญแจหลักของการบริหารคุณภาพ
2. มุ่งสร้างความพึงพอใจสูงสุดต่อผู้รับบริการ ซึ่งได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
3. กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านคุณภาพของสถานศึกษา
4. จัดตั้งกลุ่มบุคคลเพื่อทำหน้าที่ทั้งในด้านการปฏิบัติและการปรับปรุงงานตามกระบวนการบริหารคุณภาพ
5. ฝึกอบรมบุคลากรให้เกิดความตระหนักและมีความรอบรู้เกี่ยวกับคุณภาพ
6. นำเครื่องมือและวิธีการบริหารคุณภาพมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
7. เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพ
8. มีการประเมินและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1) กล่าวถึง ที่มาของระบบบริหารคุณภาพไว้ว่า ในระบบของการผลิตทางอุตสาหกรรม ในระยะแรกได้มีการเผยแพร่การนำระบบควบคุมคุณภาพ (Quality Control – Q.C.) และระบบการจัดการคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management – TQM) ไปใช้ในการปรับปรุงผลผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน แต่รายการดังกล่าว ยังไม่สามารถนำไปใช้ทางการศึกษาได้โดยตรง เพราะเป็นรูปแบบการประกันคุณภาพในภาคการผลิตแบบโรงงานหรือภาคธุรกิจบริการ การนำมาประยุกต์ใช้ทางการศึกษาจึงต้องตีความให้เข้ากับงานการศึกษา ซึ่งอาจเป็นแนวทางต่อไปนี้

ข้อกำหนดใน ISO 9001	แนวทางการประยุกต์ใช้กับการศึกษา
1. ความรับผิดชอบในการบริหารการจัดการ	การกำหนดนโยบายของฝ่ายบริหาร การดูแลนโยบายโดยกำหนดความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ของหน่วย/ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุน
2. ระบบคุณภาพ	การกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติ การจัดทำเอกสารคุณภาพ ซึ่งได้แก่ คู่มือคุณภาพสำหรับผู้บริหารระดับสูง คู่มือขั้นตอนดำเนินงานสำหรับผู้บริหารระดับกลาง และคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
3. การทบทวนข้อตกลงหรือพันธสัญญา	การสร้างพันธสัญญาต่อผู้ปกครอง/ชุมชน ให้สอดคล้องเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม /ขีดความสามารถ
4. การควบคุมการออกแบบ	การออกแบบหลักสูตร เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน การประเมิน
5. การควบคุมเอกสารและข้อมูล	ความเชื่อถือได้ ความเป็นปัจจุบันของเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
6. การจัดซื้อ	ระบบการจัดซื้อ จัดจ้างต่าง ๆ ตามระเบียบราชการ
7. การควบคุมผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้บริโภค	การจัดทำ จัดหา ข้อมูล หนังสือ ตำรา เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน
8. ลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์และการย้อนตรวจสอบได้	บันทึกประวัติของผู้เรียน ระบบข้อมูลศิษย์เก่า ระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
9. การควบคุมกระบวนการ	การทำแผนการสอน แผนการพัฒนาสื่อและการใช้แผนการนิเทศ ข้อกำหนด การใช้ห้องปฏิบัติการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ข้อกำหนดใน ISO 9001	แนวทางการประยุกต์ใช้กับการศึกษา
10. การตรวจสอบและทดสอบ	ระเบียบการประเมินผลการเรียน การตรวจสอบ และการทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้
11. การควบคุมการตรวจสอบ	การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพ
12. สภาพการตรวจสอบและทดสอบ	การนำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพ
13. การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด	ระบบการรายงานผลการเรียนรู้ ปัญหาการเรียนรู้ ปัญหาของหลักสูตร อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก
14. ปฏิบัติการแก้ไขและป้องกัน	ระบบการสอนซ่อมและสอนเสริม มาตรการการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามระเบียบ / ข้อกำหนดต่าง ๆ
15. การขนย้าย จัดเก็บ บรรจุ รักษา ส่งมอบ	ระเบียบว่าด้วยพัสดุ ทรัพย์สินต่าง ๆ
16. การควบคุมบันทึกเรื่องคุณภาพ	ระบบการจัดทำแฟ้มข้อมูลของสถานศึกษา ทั้งในรูปเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนของครู การบริหารจัดการของผู้บริหาร
17. การตรวจสอบภายใน	ระบบการประเมินตนเอง รูปแบบ กระบวนการที่มีโครงสร้างชัดเจนและเป็นระบบ
18. การฝึกอบรม	การอบรม สัมมนา ประชุม ปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากร
19. การบริการ	การแนะแนว การติดตามผลภายหลังการสำเร็จการศึกษา หรือบริการอื่นใดที่สถานศึกษากำหนดไว้ในข้อตกลง

ข้อกำหนดใน ISO 9001	แนวทางการประยุกต์ใช้กับการศึกษา
20. เทคนิคทางสถิติ	เทคนิคทางสถิติที่ใช้เพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นข้อสนเทศที่มีความหมายมากขึ้น สะดวกแก่การนำไปใช้พัฒนา หรือกำหนดทิศทางในอนาคต

กล่าวโดยสรุป ISO เป็นการจักระบบองค์กรที่เน้นขั้นตอนการทำงานของกระบวนการผลิตและบริการ แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงมาตรฐานของผลผลิต นอกจากนี้ ยังเป็นกระบวนการที่เน้นระบบของเอกสารค่อนข้างสูงมาก จึงทำให้มีผู้วิจารณ์ว่าไม่เหมาะกับการศึกษา ทั้งทำให้สิ้นเปลืองกำลังคน เวลา และค่าใช้จ่ายสูงมาก อย่างไรก็ตาม การนำไปประยุกต์ใช้เป็นแบบแผนกาประกันคุณภาพการศึกษานั้น หลายสถานบันก็ได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกลไกควบคุมกระบวนการทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายผลผลิตหรือคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานเป้าหมายที่กำหนด เพื่อเป็นฐานรองรับการบริหารในระบบ (Total Quality Management – TQM) ในระยะยาวต่อไป

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527: 2-4) กล่าวถึง ระบบคุณภาพไว้ว่า การบริหารในทางธุรกิจ หรืออุตสาหกรรม คุณภาพ (quality) หมายถึง ลักษณะ ผลิตผล หรือ การบริการที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อถือและไว้ใจ แต่สำหรับการบริหารการศึกษานั้น คุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ต้องการของโรงเรียนหรือสังคม ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธา ความเชื่อถือและความพอใจ ส่วนการควบคุมคุณภาพทางบริหารการศึกษาหรือ การควบคุมคุณภาพในการบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการเพื่อให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์ที่ต้องการของโรงเรียน หรือของสังคม การควบคุมคุณภาพ จึงถือเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนถือปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานทุกด้าน

เจียน แสงหนุ่ม และคณะ (2539) กล่าวถึงการบริหารระบบคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษา ไม่ว่าจะระบบใด ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำไปสู่ผลผลิตหรือผลงานที่ตรงตามข้อกำหนด ความต้องการหรือความพึงพอใจ ความประทับใจ ความมั่นใจของผู้รับบริการทางการศึกษา การดำเนินการหรือจัดการเพื่อให้ได้ผลดังกล่าว เป็นเรื่องของการบริหารระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการนำปัจจัยป้อนผ่านกระบวนการแล้วได้ผลผลิต ซึ่งจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก จึงเรียกได้ว่าเป็น การบริหารระบบคุณภาพ

วีรพงษ์ เถลิมาจิระรัตน์ (2539 : 12 - 15) กล่าวถึง เรื่องของคุณภาพไว้ว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองชาติ โดยการพัฒนาเยาวชนให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมทั้ง

ปัจจุบันและอนาคต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กไทย ดังนั้น คำว่า “คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา” จึงกลายเป็นคำที่นิยมกันมากในวงการการศึกษา เพื่อสอดคล้องกับนโยบายตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาตาม หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

กล่าวโดยสรุป เรื่องของคุณภาพถูกนำมาใช้มากในภาคธุรกิจ เพราะปัจจุบันกระแสธุรกิจ การแข่งขันอยู่ในภาวะรุนแรง ดังนั้นในภาคธุรกิจจึงแข่งขันในเรื่องของคุณภาพ ตั้งแต่คุณภาพของการวางแผน คุณภาพของการผลิต คุณภาพของผลผลิต รวมถึงยังมีเรื่องของการบริการหลังการขายไว้มัดใจลูกค้า ในภาคของการศึกษาได้มีการนำเรื่องของคุณภาพเข้ามาใช้ เช่นในระบบของ ISO ซึ่งเป็นการรับประกันในเรื่องระบบหรือกระบวนการผลิต ดำเนินงานทางการศึกษา แต่ยังไม่ครอบคลุมกับการศึกษาและไม่ได้รับประกันในตัวผลผลิตของการศึกษา หรือคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง แต่หากมีการนำเรื่องของคุณภาพมาปรับใช้กับการศึกษา จำเป็นต้องปรับให้เข้ากับบริบทที่แวดล้อม โรงเรียน และจะส่งผลดีให้ในแวดวงของการศึกษาต้นตัวกับเรื่องของคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

2.2 คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและตำราต่าง ๆ จึงได้นิยามความหมายของคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นตัวเทียบเคียงคุณภาพ ทั้งนี้ สามารถเทียบเคียงกับทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร และในส่วนของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งมาตรฐานการศึกษาที่ควรทำความเข้าใจตรงกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 16) ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการศึกษาของชาติ
2. มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา
3. มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร

สำหรับในงานวิจัยฉบับนี้จะนำเสนอ เฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียน ซึ่งจะมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาของชาติ (เฉพาะ มาตรฐานที่เกี่ยวกับด้านผู้เรียน)
2. มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียนของ สพฐ.)
 - 2.2 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียนของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) องค์การมหาชน)

3. มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร

1. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(3) บัญญัติให้มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษา และให้สภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาของชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 33) และสามารถแข่งขันได้ และเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษา ดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเพียงมาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก เท่านั้น เนื่องจากเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับเรื่องของคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก
คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษา อยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ตัวบ่งชี้

1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม

1.2.1 คนไทยได้เรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพของตนเอง

1.2.2 คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้

สังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

1.3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

1.3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

1.4 ทักษะทางสังคม

1.4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

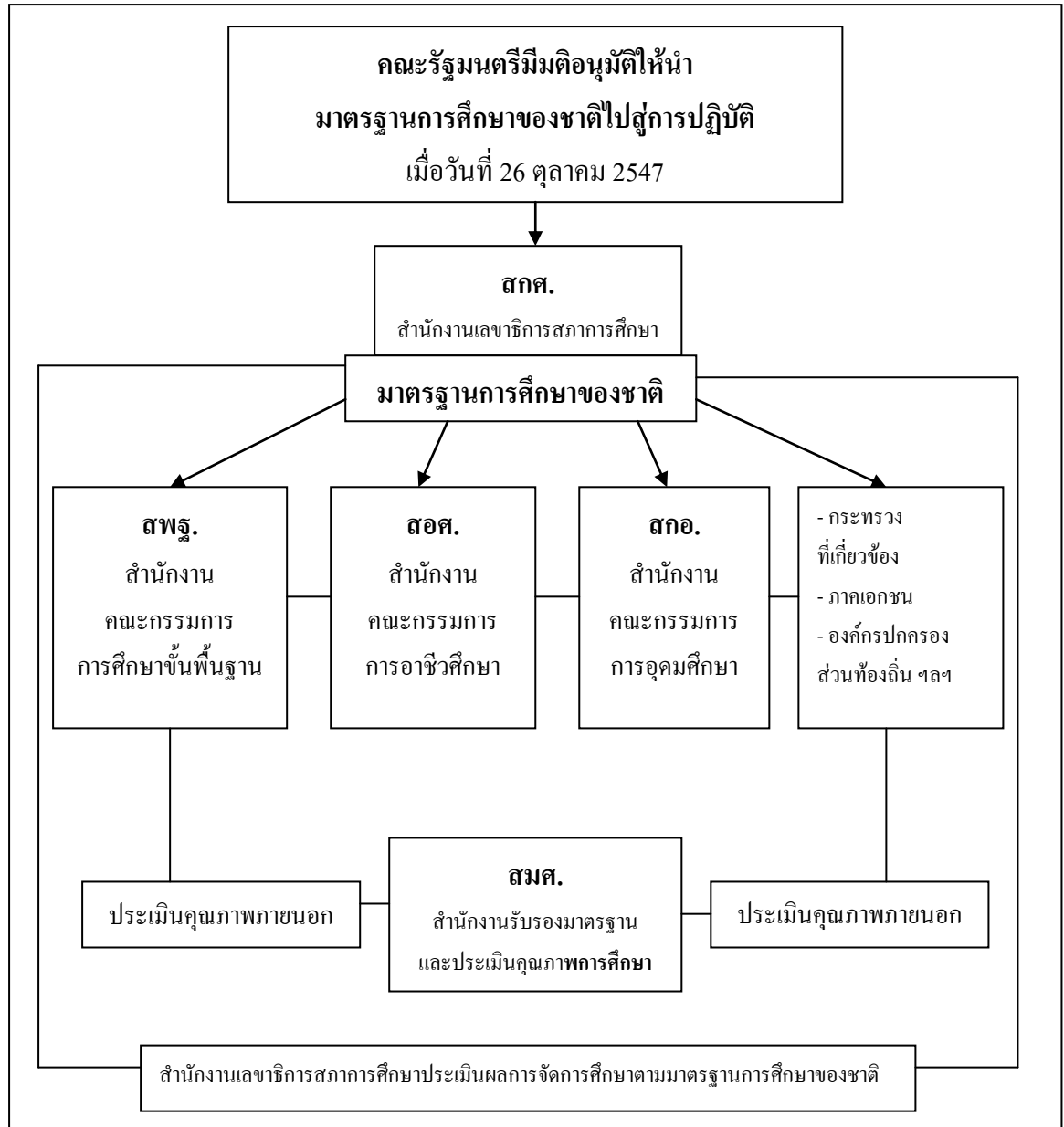
1.4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ขอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต

1.5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และ ปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ



2. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขึ้นตามอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การ

งานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 24)

2.1 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียนของ สพฐ.)

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

1.3 มีความกตัญญูกตเวที

1.4 มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้

ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

2.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

3.1 มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ

3.2 เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

3.3 ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง

3.4 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3.5 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

4.1 สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม

4.2 สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้

4.3 ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ

4.4 มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

5.1 มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์

5.2 มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์

5.3 สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ

5.4 สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

5.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียน

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ได้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้ และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

7.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

7.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

7.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

7.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

7.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

**มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
ตัวบ่งชี้**

- 8.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ
- 8.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/ศิลปะ
- 8.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

2.2 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(เฉพาะ มาตรฐานด้านผู้เรียนของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมิน
คุณภาพการศึกษา (สมศ.) องค์การมหาชน)

สำหรับมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) องค์การมหาชน ได้ปรับปรุง
ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศไปแล้ว

มาตรฐานเพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบสอง) ด้าน
ผู้เรียนมีทั้งหมด 7 มาตรฐาน 31 ตัวบ่งชี้ ซึ่งจะครอบคลุมในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ประกอบ ไปด้วย

**มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้**

1. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
2. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
3. ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที
4. ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว
5. ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
6. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม

**มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
ตัวบ่งชี้**

1. ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
2. ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
3. ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากยาเสพติดและสิ่งมีนเมา หลีกเลียง
สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ
4. ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

โรงเรียน

5. ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมา

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
ตัวบ่งชี้

1. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
2. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ/นาฏศิลป์ ที่ไม่ขัดหลัก

ศาสนา

3. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ
4. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบมีองค์รวม
2. ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง
3. ผู้เรียนมีการคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มี 8 ตัวบ่งชี้

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ใช้ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่ หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษาตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระ
ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 ม.6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว
2. ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
3. ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. ผู้เรียนสามารถวางแผน และทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้

3. มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง หลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานในที่นี้ หมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ พึงปฏิบัติได้เมื่อเรียนจบการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ หากสถานศึกษาจัดการศึกษาตามหลักสูตร โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ครบถ้วนในแต่ละช่วงชั้น ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยดำเนินการอย่างจริงจัง และเข้มแข็ง ย่อมส่งผลถึงคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแน่นอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 33)

กล่าวโดยสรุป คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นตัวเทียบเคียงคุณภาพ ทั้งนี้ สามารถเทียบเคียงกับทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร

2.3 การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ประเวศ วะสี (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 5-7) ได้กล่าวว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยี่ติวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด แต่ไม่ได้แปลว่า ครูลดบทบาทหรือลดความสำคัญลงตรงกันข้ามครูกลับมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลังและศักดิ์ศรีในการแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สุมน อมรวิวัฒน์ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 9-10) กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษาในเรื่องของการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตและแสดงว่าบุคคลนั้นมีความเจริญเติบโต การเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาก็คือ โรง ที่จัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างได้ผลนั่นเอง

รุ่ง แก้วแดง (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 11 - 12) กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า ในโลกยุคใหม่ การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชน ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

สุวัฒน์ เงินจ๋า (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 13) กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือ คำสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นคำที่กระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้หันกลับมาทบทวน ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตน พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน สร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม

อรุณ จันทวานิช (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 16 - 17) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จะสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เร่งร่วมกันพัฒนาในหลายด้าน พร้อม ๆ กัน การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นด้านหนึ่งของการปฏิรูปที่ทุกฝ่ายเชื่อมั่นว่า หากได้ดำเนินการอย่างจริงจังแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปการศึกษาจะเกิดขึ้นและคุณภาพการศึกษาจะได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างแน่นอน

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2543 : 13) กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า คือ การเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบเป็น systemic change เป็นการรื้อและปรับปรุงครั้งใหญ่ ยกเครื่องทั้งระบบ ปรับขนานใหญ่ทั้งระบบ อันได้แก่ การบริหาร หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และวิชาชีพ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2543? : 12-13) ได้กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการที่จงใจสร้างการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาด้านที่เป็นอยู่ เพื่อให้สามารถนำไปสู่ผลผลิตคุณภาพ หรือเป้าหมายของการศึกษาได้ตามที่ประสงค์ การดำเนินการเช่นนี้จึงไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงธรรมดา แต่ต้องเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง จึงจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้อิง โครงสร้างและระบบการจัดการศึกษา การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู การปฏิรูปผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

วิจิตร ศรีสอ้าน (สมาคมวิจัยสถาบันและพัฒนาอุดมศึกษา , 2544) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2546 : 51) กล่าวถึง การปฏิรูปการเรียนรู้อิง คือ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เพราะการศึกษามีความสำคัญสูงต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้นำไปสู่ความเจริญงอกงามของทั้งบุคคลและ

จิราภรณ์ ศิริทวี (2545 : 36-37) กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษา โดยอ้างถึง ดิเรก พรสีมา (2543) ว่าให้ความหมายของการปฏิรูป คือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งมาตรฐาน สาระ และกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปจะบรรลุผลเมื่อมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทคนิคการทำงานอย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่จะคงอยู่คือความมุ่งมั่น และหลักการ

จรวขพร ธรณินทร์ (2550) กล่าวถึง การปฏิรูปการเรียนการสอน คือ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา และพบว่าปัญหาใหญ่ของการศึกษาไทยอยู่ที่การคิด คือ คิดผิด คิดไม่เป็น ไม่คิด และคิดแล้วไม่ทำ

ส่วนสาเหตุที่ต้องมีการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 1-3) คือ

1. คุณภาพการศึกษาของไทยตกต่ำมาก ในปัจจุบันประเทศไทยไม่สามารถที่จะแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบการเรียนการสอน การประเมินผลและคุณภาพของผู้สอนว่า มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ และจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างรีบด่วน

2. ความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาสทางการศึกษามีมาก ในปัจจุบันนี้ อัตราการกระจายโอกาสทางการศึกษาของคนไทยยังคงกระจุกอยู่ในกลุ่มประชากรเพียงบางกลุ่มและอยู่ในระดับต่ำมาก และกลุ่มที่ได้รับโอกาสทางการศึกษานั้น จะเป็นกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่

3. ระบบการศึกษาที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับสภาพทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

4. การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการการศึกษาในปัจจุบันเป็นระบบที่รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง และก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน งานด้านนโยบายไม่มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จะต้องจัดระบบบริหารงานการศึกษาใหม่ ซึ่งระบบบริหารจัดการการศึกษาที่จัดขึ้นใหม่นี้ จะมีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสอดคล้องกับระบบราชการบริหารงานแผ่นดินในปัจจุบัน

สาระสำคัญของกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 11 – 83) มีดังนี้

1. การจัดระบบโครงสร้าง องค์กรและการแบ่งส่วนงาน มีการเน้นการจัดโครงสร้างองค์กรใหม่

2. การจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เน้นดำเนินการในระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ระบบการพัฒนาส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ระบบการควบคุมวิชาชีพและระบบการบริหารงานบุคคล

3. การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา พิจารณาดำเนินการศึกษาความต้องการทรัพยากรต่อปีและระยะ 5 ปี ระบบวิธีการจัดงบประมาณเพื่อการศึกษา ระบบบัญชีสถานศึกษา การตรวจสอบ การบริหารจัดการทรัพย์สินของสถานศึกษา การจัดระบบกองทุนเพื่อการศึกษา การจัดเงินอุดหนุนแก่สถานศึกษาเอกชน การออกพันธบัตรเพื่อการศึกษาและมาตรการการลงทุนเพื่อการศึกษาแบบใหม่ ๆ

4. การจัดระบบการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเรื่อง การปรับเปลี่ยนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีความเป็นอิสระ ระบบอาชีวศึกษาและการจัดการศึกษาเอกชนแนวใหม่ บทบาทของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2546? : 2-3) ดังนี้

1. ปฏิรูประบบการศึกษา ให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบ

2. ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน สื่อการเรียนการสอน
3. ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน โดยเน้นการกระจายอำนาจ
4. ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และพัฒนาครูโดยเน้นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มีระบบบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัว อย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ และมีการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป สภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ในภาคของการศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโลกด้วย ผู้เรียนหรือเยาวชนในปัจจุบันจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อรองรับกับการพัฒนาประเทศและตลาดแรงงาน การปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้น แต่ทั้งหมดจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กัน และอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะต้องปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษา ปฏิรูปตัวครู ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ แต่สิ่งที่จะขาดไม่ได้คือ เรื่องของคุณธรรม เพราะหากปฏิรูปเดินหน้าไปได้ดี แต่ขาดคุณธรรม ก็จะทำให้สังคมขาดความสงบสุข ทั้งนี้ การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่าย เพื่อให้งานออกมาสำเร็จ และมีคุณภาพ

2.4 การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : คำนำ – 3) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษาประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ คือ ครูสามารถจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียน

ชเนศ ขำเกิด (2549 : 24 - 25) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้และดูแลพัฒนาผู้เรียนของครูจะใช้เพียงวิธีสอนเก่า ๆ วิธีเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาและดูแลพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จได้ จึงมีนักการศึกษาในปัจจุบันพยายามคิดค้นเทคนิควิธีการสอนที่บูรณาการหลาย ๆ เทคนิคเข้าด้วยกันมาใช้ ให้เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นองค์รวม

สุปราณี นฤนาทน์โรดม (2549 : 2 - 4) นำเสนอเทคนิคในการนำแนวการสอนต่าง ๆ มาปรับใช้ในการเรียนรู้ รวมถึงพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน โดยใช้คำถามที่หลากหลาย ทำให้การเรียนเป็นเรื่องสนุกท้าทายและแปลกใหม่ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของครูสุณันท์ แก้วมณี ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี

กัญนิภา พราหมณ์พิทักษ์ (2549 : 70 - 73) เสนอแนวคิดที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาและชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะ ครูจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะ การคิด วิเคราะห์ ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้ใช้กระบวนการทางปัญญา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ใช้กระบวนการทางสังคม มีส่วนร่วมในการเรียนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ครูต้องเปลี่ยนวิธีการสอนและผู้เรียนต้องปรับวิธีการเรียน

เปรมวดี ศรีชนพล (2549 : 69) กล่าวถึง แหล่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต การที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การศึกษาในระบบเพียงประการเดียว คงไม่เพียงพอและไม่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงการศึกษาได้ทั้งหมด การเรียนรู้จึงไม่จำกัดอยู่แต่เพียงในห้องเรียนหรือสถานศึกษา เท่านั้น

กัญนิภา พราหมณ์พิทักษ์ (2550 : 72 - 75) กล่าวถึง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า ต้องปรับกระบวนการทำงาน และควรเป็นการดำเนินงานที่มีการสานต่อกันตั้งแต่ส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาส่วนกลาง นอกจากการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานแล้ว ต้องให้ความสำคัญกับระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนา

ลาวัลย์ รักสัตย์ (2550 : 48 - 51) เสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดระดับสูงว่า ครูต้องทราบขอบข่ายของความคิดซึ่งมีหลากหลายลักษณะการที่จะตัดสินใจเลือกวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้ได้สัมฤทธิ์ผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามระดับความสามารถ นั้น ผู้สอนควรมีทักษะในการเลือกวิธีสอนเพื่อนำไปประยุกต์และวางแผนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

วรรณ ขุนศรี (2550 : 73 - 76) เสนอมุมมองการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในวิชาหลัก โดยเห็นว่า ปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

ได้แก่ ตัวครู สถานศึกษา ผู้บริหาร พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้เรียน สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และถ้ายังทำให้ผู้เรียนรักและศรัทธาในตัวผู้สอนแล้ว ก็ยังทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550 : 6- 9) กล่าวถึง แนวทางในการการปฏิรูปการเรียนการสอนใหม่ต้องสอนให้คิดได้ 10 มิติ คือ คิดเชิงวิพากษ์ คิดเชิงวิเคราะห์ คิดเชิงสังเคราะห์ คิดเชิงเปรียบเทียบ คิดเชิงมโนทัศน์ คิดเชิงประยุกต์ คิดเชิงกลยุทธ์ คิดเชิงบูรณาการ คิดแบบผสมผสาน คิดเชิงสร้างสรรค์ และคิดเชิงอนาคต

กล่าวโดยสรุป แนวทางและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรเน้นการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน โดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและมีบทบาทส่งเสริมให้ครู รู้จักการทำวิจัยในชั้นเรียน การออกแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างแท้จริง และเป็นการแก้ไขที่กระบวนการผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2.5 การประกันคุณภาพการศึกษา

ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย รัฐได้ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพ เกิดขึ้นในหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษา โดยเฉพาะในสถานศึกษาทุกระดับ เห็นได้จากนโยบายและมาตรการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน ด้วยต้องการให้เป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาชาติ โดยการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้นั้น จะให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2542 : 1 -2)

กรมวิชาการ (2543 : 11 – 12) กล่าวถึง เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้ จุดประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน
 2. เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม เกิดความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนสามารถจัดการและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร
 3. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน
- ส่วนกรอบแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา คือ

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ
3. การกระจายอำนาจทางการศึกษา
4. การมีส่วนร่วม การร่วมคิด ร่วมทำ
5. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 54-56) ได้กล่าวถึง บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพไว้ คือ การดำเนินงานของหน่วยงานที่ดูแลโรงเรียน จัดเป็นการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ในระยะยาวความสำคัญจะมุ่งไปที่การประกันคุณภาพภายใน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา แต่การดำเนินงานของหน่วยงานเหนือโรงเรียนทั้งระบบ ก็จำเป็นต้องดำเนินไปพร้อมกันกับของโรงเรียน ให้ประสานสอดคล้องและต่อเนื่อง

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 161) รวบรวมความหมายของระบบการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า หมายถึง ระบบการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : มาตรา 4)

หลักการของการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนจะต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษาโดยอาศัยหลักการ (สทศ. 2543 : 11)

ดังนี้

1. เป้าหมายสำคัญของการประกันคุณภาพคือ การพัฒนาผู้เรียน
2. ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร
3. ถือว่าบุคลากรทุกคนรวมทั้งที่เกี่ยวข้อง (เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา) มี

หน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการประกันคุณภาพตั้งแต่การวางแผน การติดตามประเมินผล การพัฒนาปรับปรุง การช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยผลักดัน ฯลฯ

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 168-173) รวบรวมเรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก คือ

1. การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา และ
 2. การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- สำหรับหลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก คือ

1. มุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่มุ่งตัดสิน จับผิด หรือให้คุณให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษา กับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาระดับชาติโดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย หลากหลายการปฏิบัติ สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
3. มุ่งส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุม
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่าย

สำหรับประโยชน์จากการประเมินคุณภาพภายนอก คือ ประชาชนทุกคน ตั้งแต่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กร หน่วยงานของรัฐ และเอกชน จะได้รับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีกระบวนการที่จะรักษาคุณภาพไว้ และปรับปรุงให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างคนที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติ

ส่วนหน่วยงานภายนอกซึ่งทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษา หรือประเมิน ภายนอก มีความเป็นมา (สมศ. : เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ.) จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 ที่กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น และในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 49 ได้กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เรียกโดยย่อว่า "สมศ." มีฐานะเป็นองค์การมหาชน โดยให้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา เกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการ ตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการ ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในทุกห้าปี นับตั้งแต่การ ประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของ สถานศึกษา เป็นการให้การรับรองและให้การประกันกับชุมชนและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้น ๆ เป็นสถานศึกษาที่มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมา เรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา อาจเป็นเรื่องใหม่สำหรับคน

ที่ไม่เข้าใจ แต่แท้ที่จริงแล้ว เป็นเรื่องของการรายงานการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในรูปของเอกสารและเป็นรูปธรรม เพื่อรายงานต่อสาธารณชนเท่านั้น หากได้เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับบุคลากรในโรงเรียนแต่อย่างใด

2.6 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา

2.6.1 ผลการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้สรุปผลการประเมินภายนอกรอบแรกสำหรับ โรงเรียนการศึกษานานาชาติ การอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เรียบร้อยแล้ว และกำลังดำเนินการประเมินภายนอกรอบสอง พ.ศ.2549 – 2553

สำหรับผลการประเมินภายนอกรอบแรกของ โรงเรียนการศึกษานานาชาติ พอสรุปผลได้ตารางและกราฟต่อไปนี้ (ธีระ รุณเจริญ 2550 : 23-25)

ภาพรวมระดับประเทศ : สรุปผลประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษานานาชาติ

ด้าน	ได้มาตรฐาน	ไม่ได้มาตรฐาน
ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ - ความสุข มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี - มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ศิลปะ ดนตรี และกีฬา 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ - มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร - ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง - มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
ผู้บริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ - ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ - การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ครู	<ul style="list-style-type: none"> - วุฒิกการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - เพียงพอของครู - ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้าน	ได้มาตรฐาน	ไม่ได้มาตรฐาน
โดยรวมของสถานศึกษา	45 %	55 % เกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาของรัฐขนาดเล็กในชนบท

หมายเหตุ โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน หมายถึง โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากกว่า 2.50 และไม่มีระดับปรับปรุงในทุกรายมาตรฐาน

วรรณ ขุนศรี (2550 :73-76) กล่าวถึง การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก (พ.ศ.2544 - 2548) พบว่าสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. จำนวน 26,584 แห่ง มีผลการประเมินไม่ผ่านมาตรฐานจำนวน 17,433 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 65.58 นอกจากนี้จากการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียน นักศึกษาที่เข้าสอบ ปีการศึกษา 2548 มีผู้เข้าสอบสามแสนกว่าคนในแต่ละวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมารัฐผู้สอนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่เนื้อหาความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ และผู้เรียนคงไม่สามารถเรียนรู้จากครูผู้สอนได้หมด แต่ผู้เรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาให้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่สามารถเลือกสรรในสิ่งที่ตนเองสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง จึงยังไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสมได้ จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ 11 ประการ ดังนี้

1. เร่งพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น
2. เร่งกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น ให้เป็นเอกภาพเป็นสากล สอดคล้องกับลักษณะคนไทยและสอดคล้องกับบริบทและองค์ความรู้ท้องถิ่น
3. เร่งบัญญัติศัพท์เกี่ยวกับหลักสูตรในการเข้าใจตรงกัน
4. เร่งรัดสร้างมาตรฐานผลการเรียนในสถานศึกษาทุกแห่ง
5. รีบเร่งทบทวนเกณฑ์การจบตามหลักสูตรช่วงชั้น
6. รีบเร่งจัดระบบและดำเนินการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างประกันคุณภาพ
7. เร่งสร้างความเข้าใจการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และต้นสังกัด
8. มอบอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาตามมาตรา 39 แห่ง พ.ร.บ.

การศึกษาแห่งชาติ

9. จัดทำโครงการนำร่องการพัฒนาพาสถานศึกษาด้วยโอกาส
10. ทบทวนการดำเนินการ โครงการผลิตครู 5 ปี ให้เหมาะสมตามความจำเป็นจริง
11. จัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติการกิจการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

2.6.2 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพขั้นสูงที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติในความเป็นผู้นำ ด้านการวิจัยพัฒนาและการให้บริการทางการทดสอบ และการประเมินผลทางการศึกษา ผลผลิตและบริการทางวิชาการของสำนักทดสอบทางการศึกษามีมาตรฐานระดับสากล ในด้านความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือ ความเป็นธรรม และความเป็นเลิศทางเทคโนโลยี โดยมุ่งมั่นช่วยพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้วยการศึกษาวิจัยพัฒนา และให้บริการด้านระบบ วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และเป็นธรรมเพื่อนำผล และข้อมูลการประเมินไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับสถานศึกษา และระดับผู้เรียนเป็นรายบุคคล (สำนักทดสอบทางการศึกษา : เผยแพร่ในเว็บไซต์ สทศ.)

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักทดสอบทางการศึกษา) ซึ่งจะนำเสนอเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 สำหรับผลการประเมินทั้งสามวิชา พบว่า จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องทุกวิชา แต่ยังคงมีจำนวนนักเรียนสูงกว่าร้อยละ 50 อย่างไรก็ตามวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนนักเรียนในระดับดีเพิ่มสูงขึ้น สำหรับวิชาคณิตศาสตร์ลดลงเล็กน้อย

2. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2545 ผลการประเมินความสามารถทางด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสองวิชาอยู่ในระดับไม่สูงนัก เนื่องจากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มเพียงเล็กน้อย คือ 15.56 และ 15.68 (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.88 และ 52.28 ตามลำดับ

3. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2545 ผลการประเมินความรู้ทางด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสามวิชาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความรู้ในภาษาไทยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51 วิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ นักเรียนมีคะแนนร้อยละ 50 และ ร้อยละ 47 ตามลำดับ

4. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ผลการประเมินระดับชาติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้ง 4 วิชาสูงกว่า 40 % โดยวิชาภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 45 % เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินพบว่าวิชาวิทยาศาสตร์มีอัตราส่วนผู้เรียนอยู่ในระดับควรปรับปรุงน้อยกว่าวิชาอื่น คือ 26 % ส่วนวิชาภาษาอังกฤษมีผู้เรียนในระดับควรปรับปรุงมากกว่าวิชาอื่น คือ 43 %

5. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการสอบทุกวิชาสูงกว่าเกณฑ์ขั้นผ่านของเกณฑ์การประเมิน โดยวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าวิชาอื่น ๆ และใกล้เคียงกันคือ 44 % เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ มีสัดส่วนในระดับดีมากที่สุด คือ 20 % ในขณะที่วิชาภาษาอังกฤษมีสัดส่วนควรปรับปรุงสูงกว่าวิชาอื่น คือประมาณ 44 %

กล่าวโดยสรุป จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียนของ สมศ. ในรอบการประเมินแรก ช่วงปีพ.ศ. 2544 – 2548 นั้น พบว่า ยังมีผู้เรียนจำนวนมากไม่ผ่านในเรื่องของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดให้เป็นระบบ ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร รวมถึงผลจากการทดสอบระดับชาติของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา ผู้เรียนโดยรวมยังมีความรู้ในแต่ละรายวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 ทำให้สะท้อนถึงระบบการจัดการศึกษาของประเทศว่ายังดำเนินไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง และสมควรรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนที่เยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จะด้อยคุณภาพทางการศึกษาไปยิ่งกว่านี้

2.7 สถานการณ์ แนวโน้มและความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (อ้างถึงใน อมรวิชัย นาคทรพรพ 2549: สารณี) กล่าวถึงสถานการณ์ของเด็กไทยว่ากระแส โลกาภิวัตน์และการดำรงอยู่ในยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของสังคมไทยทุกรูปแบบ ทำให้สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมีการขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคมไทย มีผลทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกบดบังไป โดยเฉพาะในกลุ่มของเยาวชน ซึ่งด้อยด้วยความรู้และประสบการณ์และเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการรับผลกระทบทางลบจากสภาพสังคมในปัจจุบัน อันจะส่งผลให้เยาวชนไทยบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดีงาม

อมรวิชัย นาคทรพรพ (2549 : คำนำ) กล่าวถึง ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ผ่านมาว่า มีหลายเรื่องี่รุนแรงขึ้น ทั้งคดีเด็กถูกรุมโทรมเด็ก ธุรกิจสื่อลามก เด็กกับการพนัน เด็กกับการกินเหล้าเมายา และมีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาที่มากขึ้น จากงานวิจัยเรื่อง “การประมวลสถานการณ์ปัญหาเด็กในมิติวัฒนธรรม และข้อเสนอต่อบทบาทของกระทรวงวัฒนธรรมในการพัฒนาเด็ก” และการสัมมนา “เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม” สรุปสถานการณ์ปัญหาเด็กในมิติทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

สถานการณ์เด็กไทยในมิติครอบครัว เกิดจากเด็กเหินห่างครอบครัว ซึ่งมีสาเหตุมาจากครอบครัวแตกร้าง รุนแรง ขาดกลไกสนับสนุนการเลี้ยงดู กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม ครอบครัวไม่ทันสมัย ไม่ทันสมัย สื่อ สื่อครอบงำความคิด จิตใจ และเวลาของเด็ก

สถานการณ์เด็กไทยในมิติศาสนา เกิดจากเด็กไทยในความแปลกแยกจากศาสนา ซึ่งมีสาเหตุมาจากการศึกษา/ ความรู้แยกขาดจากความดี พ่อแม่เลิกพาลูกไปวัด ชีวิตร้อนแรงเร็วของวัยมัน ขาดธรรมมาภิบาลในสังคม ธรรมะไม่โดยใจ โตในห้าง ดินห้าง ดินกระแสบริโภคนิยม

สถานการณ์เด็กไทยในมิติการบริโภค เด็กไทยยุคซื้ออุปهلكแตกคว้น ซึ่งมีสาเหตุมาจาก พ่อแม่ยุคใหม่ปรนเปรอลูก อิทธิพลสื่อโฆษณา กระแสพาณิชย์และธุรกิจบริโภคแบบอย่างผู้ใหญ่ในสังคม การศึกษาไม่สอนคุณค่าการใช้ชีวิต อยากมีตัวตนในกลุ่มเพื่อน

สถานการณ์เด็กไทยในมิติการเสพของมีนเมา เด็กไทยในวัฒนธรรมน้ำเมา ซึ่งมีสาเหตุมาจากธุรกิจคิดแต่ขาย/ผู้ประกอบการหวังแต่กำไร ความเคยชินกับอยู่อย่างเสี่ยง /ไร้ระเบียบ ค่านิยมซ่า กล้า สนุก ระบบการศึกษาไม่ได้สอนทักษะชีวิต ครอบครัวปล่อยปละละเลย สื่อโฆษณา/ การตลาดน้ำเมาแบบเหนือชั้น

สถานการณ์เด็กไทยในมิติการแสดงออกทางเพศ เด็กไทยท่ามกลางเสรีภาพและการแสดงออกทางเพศ ซึ่งมีสาเหตุมาจากเพศศึกษาตกยุค สื่อลามก รุมเร้าเผาใจเด็ก หลากสถานที่ เซ็กส์ หลายพื้นที่ที่เสี่ยง สังคมขาดการจัดระบบ เด็กไทยขาดทักษะการปฏิเสธ สับสนในตัวเอง หัวโบราณ แต่พฤติกรรมทันสมัย พ่อแม่ตามลูกไม่ทัน ไม่กล้าคุยกับลูกเรื่องเพศ

สถานการณ์เด็กไทยในมิติการเสี่ยงโชค เด็กไทยในวัฒนธรรมรวยลัดนิ้วนิ้ว ซึ่งมีสาเหตุมาจากสังคมเสี่ยงโชค เร่งให้แข่ง ทำให้ชนะ เด็กถูกโอบล้อมด้วยการพนัน ธุรกิจดูดเงินสื่อชวนลุ้น เพื่อน เสี่ยง สนุก เด็กขี้เบื่อ หากความท้าทาย รัฐทำให้การพนันเป็น “ของดี”

สถานการณ์เด็กไทยในมิติพัฒนาวัฒนธรรม เด็กไทยในความรุนแรงและรอยร้าวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีสาเหตุมาจากวัฒนธรรมศึกษาแบบ “สายเดี่ยว” ไม่รู้เขา รู้เรา สื่อเสริมสร้างความก้าวร้าวรุนแรง เด็กไทยไร้ “ที่ ทิศ ทาง” เด็กอัตรารวน เด็กไทยตกขอบทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน สังคม /การศึกษาสอนให้เห็นแก่ตัว

จิราภรณ์ ศิริทวี (2545 : 35) ได้กล่าวถึง สถานการณ์ด้านคุณภาพผู้เรียนในปัจจุบันไว้ว่า ข้อมูลจากรายงานของสถาบันต่าง ๆ เกี่ยวกับความสามารถของเด็กไทยในเวทีโลกชี้ให้เห็นว่า ระดับความสามารถของเด็กไทยโดยรวมยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งนี้ เป็นผลโดยตรงมาจากการจัดการศึกษาที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดได้และคิดเป็น

สนธิรัก เทพธัญ และคณะ (2548? : 18) กล่าวถึง สถานการณ์ปัจจุบันที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนหรือคนไทย โดยประเทศไทยในบริบทของความเปลี่ยนแปลง มีดังนี้

มิติทางด้านนานาชาติ การเปิดการค้าเสรี การเพิ่มขีดความสามารถในการเจรจาจากการค้า การสร้างความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย

มิติทางด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงฐานเศรษฐกิจ ไปสู่ Knowledge based การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากฐานควบคู่กับการส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการ การสร้างความรอบรู้

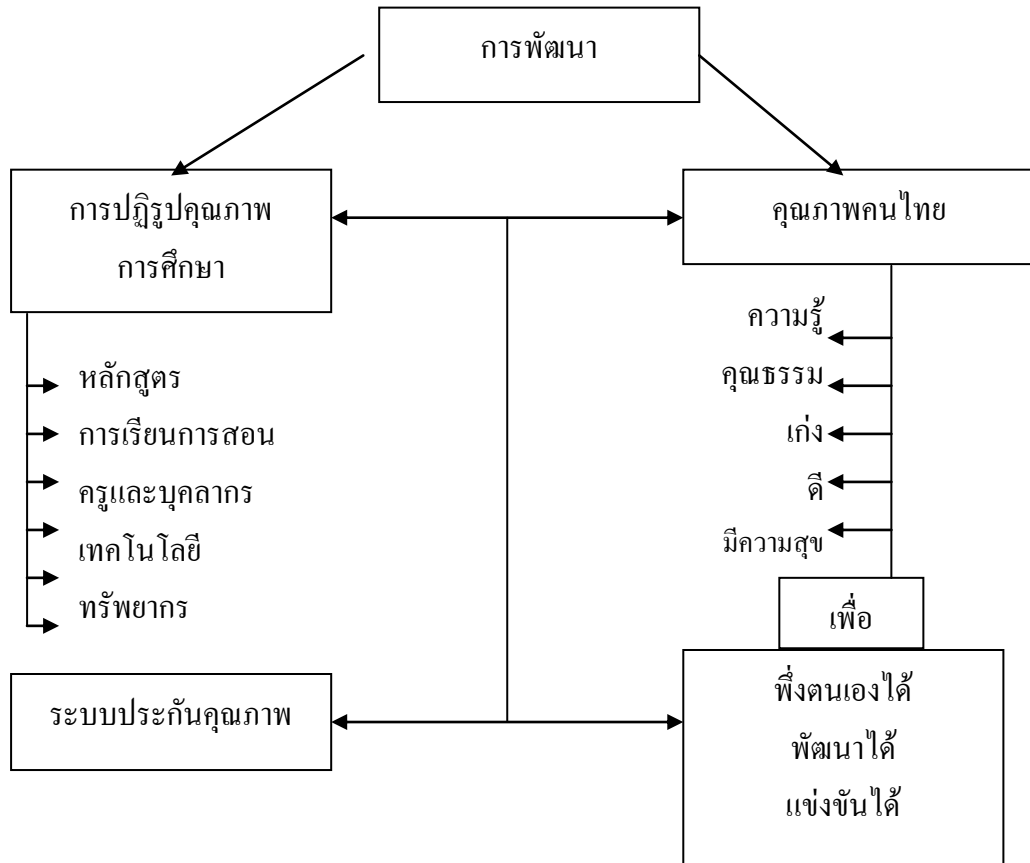
มิติทางด้านสังคม การขาดคุณภาพในการพัฒนาสังคม ปัญหา คอร์รัปชันทั้งรัฐและเอกชน ปัญหาคุณภาพทางการศึกษา กระแสวัตถุนิยม

มิติทางการเมือง แรงผลักดันจากการปฏิรูปการเมืองและรัฐธรรมนูญ 2540 สำหรับความคาดหวังต่อคุณภาพของคนไทยและการศึกษาไทยนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ตามแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา โดยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาควิชาจิตวิทยาในประเทศไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นมนุษย์

ที่สมบูรณ์ มีความรู้คู่คุณธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544 : 20) ได้เสนอเกี่ยวกับคุณภาพที่ควรจะมีในคนไทย คือ ภูมิใจในความเป็นไทย อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย คิดเป็นทำเป็น คิดสร้างสรรค์ รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นคนไทยในมาตรฐานสากล มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสุข สามารถประกอบอาชีพได้ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

วิจิตร ศรีสอ้าน (2546) อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ (2546 : 52) กล่าวถึงคุณภาพคนไทยที่ควรจะเป็นคือ มีความรู้ คุณธรรม เก่ง ดี มีความสุข เพื่อพึ่งตนเองได้ พัฒนาได้ และแข่งขันได้ โดยเสนอการพัฒนาคุณภาพคนไทยไว้ ดังนี้

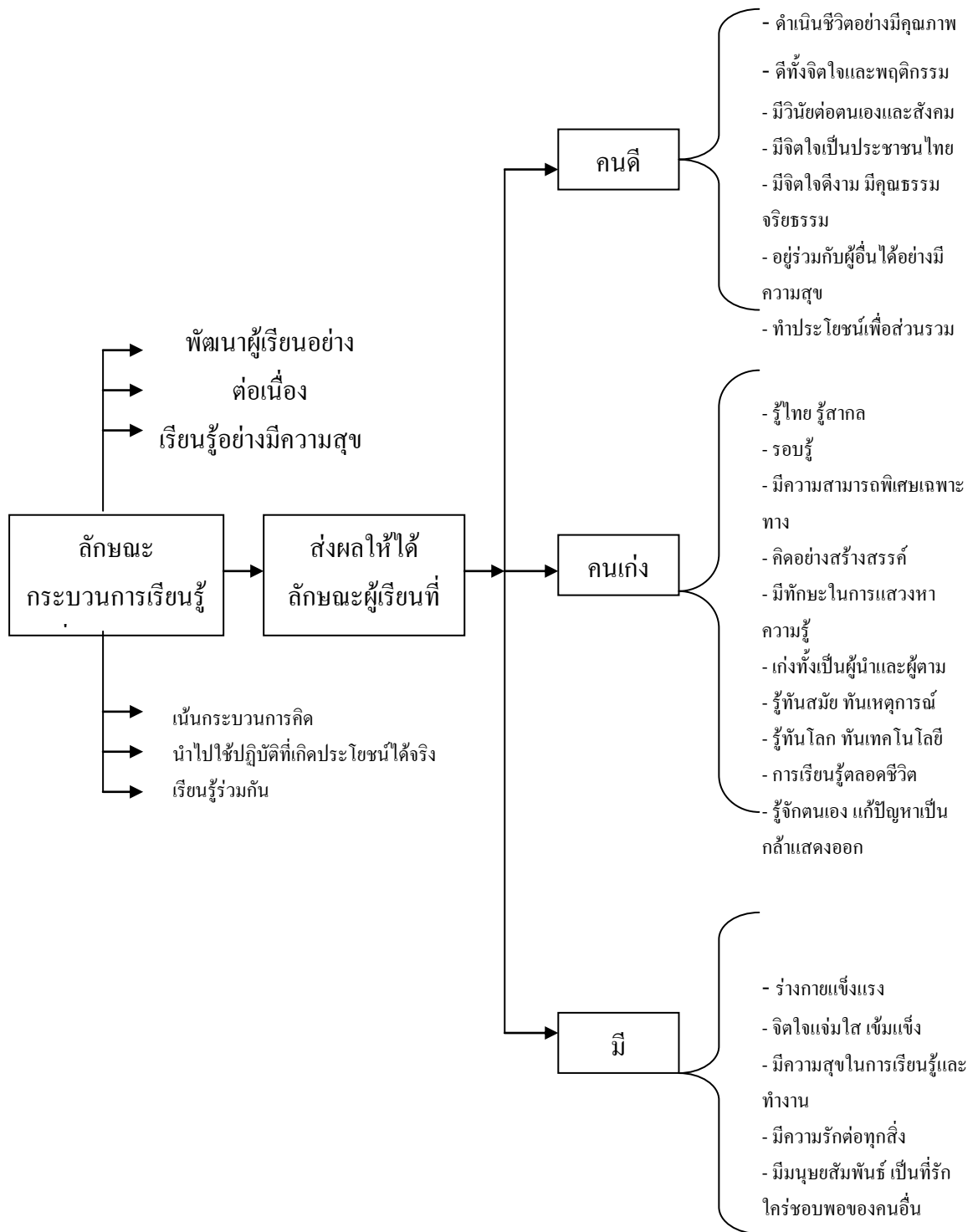


แผนภูมิการพัฒนาคุณภาพคนไทย ตามแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน (2546)

สุดาวรรณ เครือพานิช (2548 : 48 - 53) กล่าวถึง คุณลักษณะของเด็กไทยยุคใหม่ ว่า เด็กและเยาวชนไทยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ควรมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มี

ความทันสมัยในด้านวิชาการและเทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกันก็ดำรงไว้ซึ่งการอนุรักษ์วัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย มีชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมไทยได้

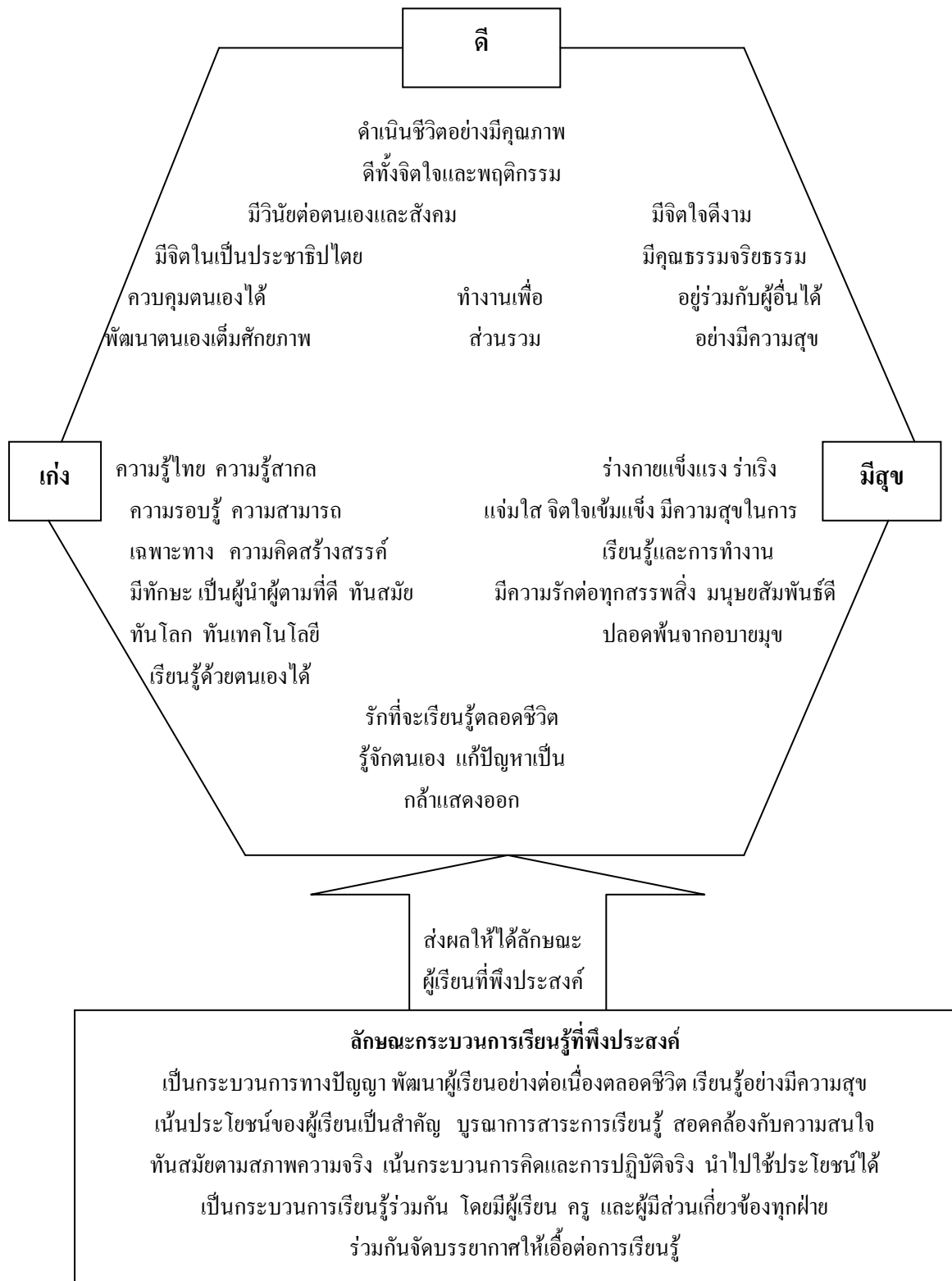
ส่วนธีระ รุญเจริญ (2550 : 39) ได้นำเสนอ คุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ โดย
แสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้



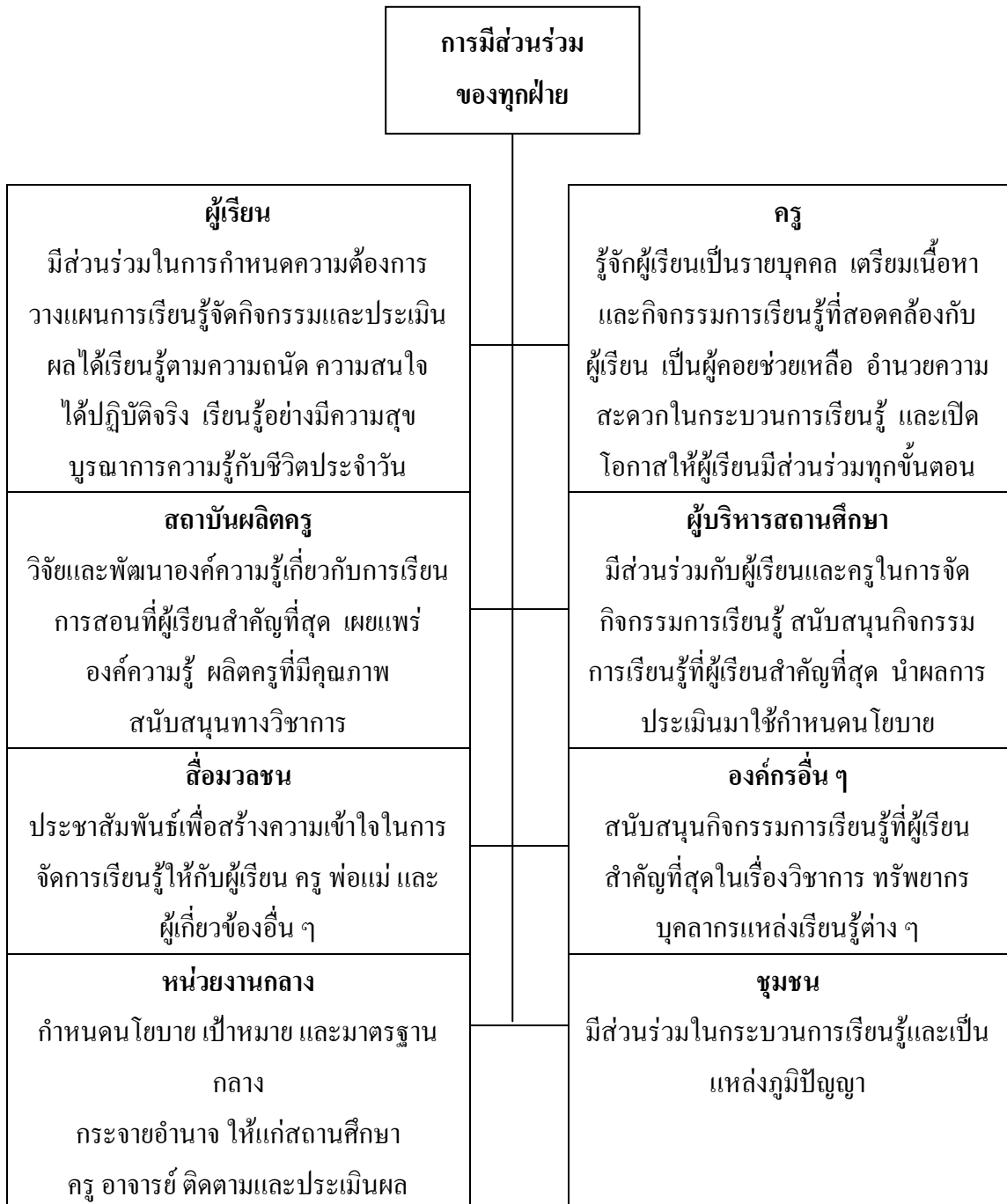
แผนภูมิ แสดงโลกของการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์

ที่มา ดัดแปลงจาก “การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด” สกศ.2542 (ธีระ รุญเจริญ 2549)

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546 : 284 - 285) กล่าวถึง ความมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแสดงกรอบแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนให้เก่ง ดี มีสุข ไว้ ดังนี้



นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับ “การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย” อีกด้วย ดังแสดงภาพประกอบ ดังนี้



ภาพประกอบ แสดงทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 15 – 16) กล่าวถึง ลักษณะ ผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปเป็นสาระสำคัญได้ ดังนี้

ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็น และสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใด ด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและทำ ประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกาย และจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกาย แข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการ ตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : คำนำ) ได้สำรวจความคิดเห็นของคน ไทยเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาการศึกษาไทยในช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน (2542 – 2548) โดย ผลจากการสำรวจ สรุปได้ว่า การพัฒนาการศึกษาได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องเกี่ยวกับ ผู้เรียน โดยสรุปและจัดอันดับตามความคิดเห็นส่วนใหญ่ใน 5 อันดับ คือ อันดับแรก นักเรียนมี ความกระตือรือร้นและตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น อันดับสอง นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้เพิ่ม มากขึ้น อันดับสาม นักเรียน อันดับสี่ นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็น และอันดับห้า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2551) กล่าวถึง ทิศทางอนาคตการศึกษาของไทยว่าควร จะขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ซึ่งหากจะให้เป็น ไปตามที่คาดหวัง จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. สืบสานการปฏิรูปการศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเฉพาะการปฏิรูป หลักสูตรปฏิรูปครู ปฏิรูปการเรียนรู้ ฯลฯ

2. ศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนปัญหาและกำหนดยุทธศาสตร์มาตรการ เป้าหมาย ต่างๆ ให้เป็นรูปธรรม

3. เสนอแต่งตั้งทีมงาน โดยเฉพาะที่ปรึกษา เลขานุการ โฆษกกระทรวง เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการศึกษาชาติ ไม่ควรแต่งตั้งในลักษณะต่างตอบแทน

4. ใช้สื่อกระทรวงศึกษาธิการตลอดจนประสานการสร้างเครือข่ายกับองค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูล และผลงานของกระทรวงสู่ สาธารณชน

5. ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดต้องไม่ถ้อยศ ถ้อยศักดิ์ด้วยการอ่อนน้อมถ่อมตนเข้าหาผู้ หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองที่มีประสบการณ์ ตลอดจนอดีตรัฐมนตรีที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เพื่อนำมา วิเคราะห์และกำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติต่อไป

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544 : 84 -87) อ้างถึงใน สนธิรัก เทพเรณู และคณะ (2549 : 19-22) กล่าวถึง ผลที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงรากฐานในสังคมไทยและการพัฒนาที่เด่นชัด ใน 9 ประการ หลังจากการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา คือ

1. การเพิ่มคุณภาพของคน ไทยเพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
2. การเกิดความเสมอภาคและสิทธิทางการศึกษา
3. สังคมเกิดความศรัทธาต่อความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การเพิ่มความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลง
5. ทำให้เกิดการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาตามหลักการมวลชน เพื่อการศึกษา
7. ทำให้เกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระบบการบริหารการศึกษา
8. ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสังคมก้าวหน้า
9. ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองและนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลในกระบวนการ ปฏิรูปทางการเมือง

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ปัจจุบันของเยาวชนไทยนี้สะท้อนออกมาจากการที่ สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สถาบันครอบครัวยังอ่อนแอ หรือรับไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ทำให้เยาวชนไทยในวันนี้ หลงใหลในวัฒนธรรมต่างชาติ หลงรูปธรรม และเสื่อม ศาสนา และมีแนวโน้มที่ความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สำหรับความคาดหวังของเยาวชนไทยที่สังคม ต่างจับจ้องและวาดหวังไว้ คือ การที่เยาวชนไทยเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข อยู่ร่วมกับ

ผู้อื่น ได้บนสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง และไม่ละทิ้งวัฒนธรรมไทย ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

3.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สุเทพ บุญประสพ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1)รูปแบบการบริหารที่โรงเรียนใช้ในการบริหาร เป็นแบบกระจายอำนาจและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ คณะกรรมการบริหารเป็นคณะกรรมการจากชุมชน รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและบริบทของสังคมไทย คือรูปแบบที่ชุมชนเป็นหลักในการบริหาร 2)แนวทางการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การสร้างกรอบแนวคิดของโรงเรียน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือสำรวจตนเองของโรงเรียน แล้วนำข้อมูลและสารสนเทศไปวางแผนในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ นำแผนพัฒนาคุณภาพไปสู่การปฏิบัติ มีการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงและรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนได้ทราบผลการปฏิบัติงาน

สมยศ พสภบุตร (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกมีการรับรู้เรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลาง 2. ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง 3. การรับรู้เรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไม่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของครู

ขจรศักดิ์ โสรินทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนแรกเริ่มนำร่องในโครงการนำร่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารวิชาการ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาครูให้มีความรู้และมีทักษะการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ พร้อมกับประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และมีการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดสถานศึกษา โดยพบปัญหา ขาดการติดตามประเมินผล ครูต้องสอนหลายวิชาภาระงานมาก ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

2. การบริหารงบประมาณ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนงบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นของงาน/โครงการ โดยการจัดสรรมีทั้งลักษณะแยกตามรายการและลักษณะเงินรวม โดยพบปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล บัญชีวัตถุประสงค์เบี่ยงเบนกรณีไม่เป็นปัจจุบัน

3. การบริหารบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนกำลังคน ตลอดจนจัดการประชุมเพื่อชี้แจงการวางแผนกำลังคนให้บุคลากรรับทราบ พบปัญหา ขาดแคลนอัตรากำลังในบางสาขาวิชา เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน บุคลากรไม่ได้รับความเป็นธรรมในการประกอบวิชาชีพ

4. การบริหารทั่วไป โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคคล/คณะกรรมการเพื่อดำเนินการศึกษาและพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา โดยพบปัญหา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนกลยุทธ์ ขาดความร่วมมือจากชุมชน บุคลากรขาดความชำนาญในการกำหนดนโยบาย ขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลักการกระจายอำนาจ ส่วนปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาจากคำถามปลายเปิดพบว่า มีปัญหามากที่สุดในแต่ละด้านและแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจมีปัญหา คือ การกระจายอำนาจจากหน่วยงานระดับสูง มีความล่าช้า โรงเรียนไม่มีอิสระในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง 2) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีปัญหาคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่รู้กฎระเบียบ ขาดความเข้าใจ ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ในเรื่องการตรวจสอบภายในและการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านหลักการบริหารตนเองมีปัญหาคือ โรงเรียนและชุมชนมีทรัพยากรไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ รวมทั้งโรงเรียนมีภารกิจมากและไม่สามารถตัดสินใจได้เองโดยเด็ดขาด 4) ปัญหาด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะไม่ดี ความรู้สั้น ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพและปัญหาการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินการไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ รอบคอบ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยประสิทธิภาพด้านการบริหารตนเองอยู่ในลำดับสูงสุด และ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน ส่วนแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบ การวางแผน การสร้างทีมงาน การมอบหมายงาน การระดมทรัพยากรทางการศึกษา การตัดสินใจ การประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบภายใน การประชาสัมพันธ์ และให้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาภายนอก สร้างเครือข่ายการบริหารเพื่อช่วยเหลือในด้านการบริหารงบประมาณ

ภกวัตต์ ตลับเพชร (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับในแต่ละด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล อยู่เป็นอันดับสุดท้าย 2. เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความพร้อมบริหารสถานศึกษามากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วิมล ปานภรณ์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาการศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีปัญหามากกว่า แต่เมื่อเปรียบเทียบ ตามประสบการณ์การทำงานในการดำรง

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

เปรมจิตร กิจประสาน (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ในด้านงานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณการเงินระบบบัญชี และงานบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาตามตัวแปร สถานภาพ วุฒิการศึกษา ความสัมพันธ์กับโรงเรียน ประสบการณ์การเป็นคณะกรรมการ สถานภาพทางเศรษฐกิจ การเข้าร่วมประชุมและกิจกรรมของ โรงเรียน ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ งานบุคลากร งานงบประมาณ การเงินและ ระบบบัญชี และงานบริหารทั่วไป

ภัทรา วรवास (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเตตรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของครูโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการพัฒนาทั้งระบบ ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน และด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วันทนีย์ มาสุข (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครู และบุคลากร ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการประสานความสัมพันธ์ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยี ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างจากผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี และเมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีบทบาทในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้งโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

ชชาติ แปลงล้วน (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบ สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของโรงเรียนที่บริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โครงการ โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านภารกิจการบริหาร โรงเรียน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป และในด้านหน้าที่การบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากิจการการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในแง่มุมต่างๆ ต่อไป

3.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน

พิชญนันท์ คงทน (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ ระดับผลการเรียนเดิมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศนักเรียน ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ การสอนตรงตามวิชาเอก ด้านผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ สถานภาพบิดา - มารดานักเรียน

พนิดา จันทรา (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่ออำนาจในตนและนอกตน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาริพร ช่วยแทน (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความสามารถในกลุ่มทักษะภาษาไทย และคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสอนของครู และบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในกลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธนรัชต์ บุรีสูงเนิน (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหาร

นุชนาฏ วรยศศรี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ พบว่า ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ นิสัยในการเรียน และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนของที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์พร อรุณอร่ามอัมพร (2544 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ ผู้ปกครองและนักเรียนมีความต้องการให้แบบรายงานการพัฒนารายบุคคลที่พัฒนาขึ้นมีจุดประสงค์ คือ เป็นเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน พัฒนาการในด้านต่าง ๆ และข้อมูลอื่น ๆ ของนักเรียน เพื่อใช้สำหรับสื่อสารระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองของผู้เรียนให้รับทราบและเกิดความเข้าใจในตัวผู้เรียนร่วมกัน ยังผลให้ครูและผู้ปกครองสามารถร่วมมือกันติดตาม ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด

อริศ ป็องคำรด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสบขุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้อาศัยความร่วมมือของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน มีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยมีแผนปฏิบัติการ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิรูปการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือการบริจาคทรัพย์สินของเงินทอง และการเข้าร่วม กิจกรรมตามที่ขอความร่วมมือ แต่กิจกรรมในด้านวิชาการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก ซึ่งผลการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ คือ โรงเรียนอยู่ในเขต

ทูลกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ขาด สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ครูมีภาระ งานเพิ่มมากขึ้น และขอย้ายออกทุกปี งบประมาณในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนมีน้อย และชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

เลิศณรงค์ พูนเกิดมะเร็ง (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองมีปัญหา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง ปัญหาการจัดทำโครงการมากเกินไป ปัญหาครูย้าย และปัญหาขาดครูที่มีความสามารถเฉพาะทาง และพบปัญหาผู้ปกครองไม่มีเวลาร่วมประชุม

กนิษฐา ท่ากระเบา (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดวังยาง อำเภอเมืองอุดรดิษฐ์ จังหวัดอุดรดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาในทุกระดับ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนได้วางแผนการบริหารจัดการโดยใช้วิธีการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้การดำเนินงานปฏิรูปมีประสิทธิภาพ ส่วนการประกันคุณภาพภายใน พบว่าได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.ในระดับคุณภาพดี เป็นโรงเรียนแรกของจังหวัดอุดรดิษฐ์

กรวรรณ จันทร์ผา (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารงานวิชาการระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับคุณภาพของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี 2. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน คือ การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ยุวรัตน์ จงใจรักษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้านโรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 4 ด้านผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบายการจัดตั้งบุคลากร ผู้รับผิดชอบ และมีการจัดสรรงบประมาณ 2) ด้านการเป็นคู่ประสานงานในการระดมทรัพยากร ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบายการจัดตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบ 3) ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ในการวางแผน โรงเรียน

ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากร และการจัดสรรงบประมาณ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากร ผู้รับผิดชอบและมีการจัดสรรงบประมาณ ส่วนการประเมินผลของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ประพันธ์ สักยกุล (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารหลักสูตรการศึกษา ของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิตติวรรณ ลิพพานิช (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมาก 2. ภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3. ภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

3.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

บริจิต ลิมเมอร์ริค และเชอริล แอนเดอร์สัน (1999 : 401 – 414) ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารหญิงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : รูปแบบใหม่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกี่ยวกับอิทธิพลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเส้นทางการเป็นผู้นำ และในโอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพการงาน โดยผู้บริหารหญิงเหล่านี้ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ทดลองใช้ระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยต่างรู้ดีกว่าระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น น่าจะเป็นแนวทางในการนำโรงเรียนของพวกเขา และเตรียมความพร้อมสำหรับ โอกาสอันท้าทายที่จะได้รับการยอมรับในการอภิปรายกับคณะผู้บริหารการศึกษา อย่างไรก็ตามผู้บริหารหญิงเหล่านี้รู้ดีกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ จะไม่ช่วยยกระดับให้กับโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคตของพวกเขา เช่นเดียวกับวัฒนธรรมและลักษณะของระบบราชการกลางซึ่งยังคงยึดถือผู้ชายเป็นหลัก

พิง แมนหว่อง และ ซี ชัม หว่อง (2005 : 423 – 447) ศึกษาเกี่ยวกับบรรทัดฐานในการเลื่อนขั้น และ ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนที่ย่อยงก โดยกล่าวไว้ว่า หลังจากเริ่มใช้

ระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปี 1980 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของ คณะผู้บริหารโรงเรียนอย่างมาก แม้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีชื่อที่เรียกแตกต่างกัน ไปภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ แต่โรงเรียนที่ใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นประจำ จะได้รับ สิทธิในการตั้งเป้าหมายทิศทางต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยตนเอง โดยในเรื่องของการเลื่อนขั้นเป็น ประเด็นที่สำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนที่ควรให้ความสนใจมากขึ้น ในการบริหารธุรกิจโดย ปกติทั่วไปจะใช้สิ่งของสำหรับจูงใจลูกจ้าง นอกจากการเลื่อนขั้นเป็นระบบทดแทน ซึ่งจะสามารถ ยืดหยุ่นและบ่อยครั้งถูกปรับเข้ากับผลงานของพนักงานแต่ละคน อย่างไรก็ตามในระบบการศึกษา ที่เป็นอยู่ การจ่ายเงินตามระดับและ โครงสร้างนั้นค่อนข้างถูกแก้ไขและเป็นการยากสำหรับครูใหญ่ ที่จะใช้ระบบการทดแทนเป็นเครื่องมือที่จะจูงใจคณะครู ดังนั้นการเลื่อนขั้นจึงเป็นรางวัลที่สำคัญ ที่สุดที่ครูใหญ่จะสามารถใช้ได้

ซุงหมิง คิม และเออร์เจน พี คิม (2005 : 289 – 310) ศึกษาเกี่ยวกับประวัติ ย่อของคณะผู้บริหารโรงเรียนในเกาหลีใต้ : การเปรียบเทียบความสำคัญ โดยความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นความพยายามที่จะกระจายการรวม อำนาจไว้ที่ศูนย์กลางนี้ ต่างเป็นเหตุให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนมีความกังวลที่จะยอมรับอย่าง สนิทใจ ซึ่งจากงานวิจัยนี้ เห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียนในเกาหลีใต้นั้นมีความไม่พึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ ของตนและ งานวิจัยนี้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับการดำเนินงานของคณะผู้บริหารโรงเรียนใน สหรัฐอเมริกาและ จีน การวิจัยนี้ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกันในระดับนานาชาติ และใน ขณะเดียวกันได้แสดงถึงการไม่สะท้อนแนวโน้มที่จะรวมกลุ่มของหลายประเทศเข้าด้วยกันและ ระบบที่ขึ้นอยู่กับชนชาติหรือภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน จุดเด่นที่งานวิจัยนี้นำเสนอมีความสำคัญกับ ความต้องการสำหรับเกาหลีใต้ ที่จะกำหนดขอบเขตใหม่ให้กับระบบการศึกษา และฝึกฝน เพื่อให้มี ความโดดเด่นในนานาชาติ ที่ก้าวไปสู่ดุลยภาพใหม่ที่จะประนีประนอมกับประเพณีและ(ก่อน)ยุค สมัยใหม่

3.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน

ซาซาเรีย โอ แวนแซ (2002 : 213 – 229) ศึกษาเกี่ยวกับการทบทวนการ ประเมินผลครูในประเทศโลกที่ 3 กรณีศึกษาของเคนย่า โดยในประเทศโลกที่ 3 เช่น เคนย่า ให้ ความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดเตรียมเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งปัจจัยหลักซึ่งเชื่อมโยงกับ คุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพของครูด้วย โดยคุณภาพของครู เป็นสิ่งสำคัญใน 3 แนวทางหลัก ซึ่งเป็นกุญแจสู่การพัฒนาทัศนคติที่สำคัญของการเรียน และการคิดด้วยตัวเองของ ผู้เรียน ก็เป็นตัวกำหนดพื้นฐานของแต่ละคน โดยถูกสร้างขึ้นและเป็นศูนย์กลางของการเข้าไป ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยตัดสินใจประเมินบทบาทของครู โดยมีจุดประสงค์

หลัก 3 ประการคือ 1) ทบทวนเป้าหมายของการปฏิบัติหน้าที่และกระบวนการประเมินผลครู 2) พิจารณาการฝึกฝนในปัจจุบันในเกณฑ์ สำหรับการประเมินผลครูที่ไม่มีประสบการณ์หรือเพิ่งเริ่มต้น กับครูที่ประสบการณ์สูงหรือทรงคุณวุฒิ และ 3. นำเสนอทางเลือกขอขยายงานของการปรับปรุงระบบการประเมินผลของครูในเกณฑ์

คลีฟ คิมมอค (1995 : 5 – 18) ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนโครงสร้างใหม่ สำหรับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ความสำคัญของระบบและการสอน สำหรับการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยรายงานฉบับนี้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของโรงเรียน โดยพิจารณาที่คุณภาพของครูและการเรียน ซึ่งแต่ละสิ่งเกิดขึ้นได้ภายในตัวเอง รวมถึงคุณภาพของระบบและการจัดการ อย่างไรก็ตาม คิมมอคให้เหตุผล ไว้ว่าอาจจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งความเป็นไปได้พิสูจน์ว่าความเชื่อใจในบทบาท โครงสร้างของโรงเรียน เป็นการเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพและเป็นโอกาสที่ดีใน การที่จะเรียนรู้ของนักเรียนทั้งหมด

โรเบิร์ต เจ สตาแรท (2007: 165-183) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในสังคมของผู้เรียน การเรียนรู้เพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้แรงจูงใจในกิจกรรมการเรียน โดยกล่าวไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรมในแต่ละบุคคลสามารถเชื่อมโยงไปถึงพื้นฐานในการมีศีลธรรม ซึ่งมีอยู่ในตัวตนของแต่ละคน ความพยายามที่จะสร้างพื้นฐานความเข้าใจในกิจกรรมเกี่ยวกับศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคิดและการใช้เหตุผล เป็นสิ่งแรกในการพัฒนาให้เห็นความแตกต่างระหว่างหลักจริยธรรมทั่วไปกับหลักจริยธรรมขั้นสูง และเป็นการเตรียมสำหรับอธิบายเกี่ยวกับศีลธรรมในบทเรียน กล่าวคือ วิธีการนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับศีลธรรม และค้นพบตัวตนที่แท้จริงของตนเอง และบทความนี้ยังแสดงถึงการไปยึดถือกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง ซึ่งเกี่ยวกับหลักธรรมชาติโดยไม่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยวิธีการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 1 จำนวน 73 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,525 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 148 คน ครูผู้สอน 1,377 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 1 จำนวน 322 คน โดยมีวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน นิตยา ภัตสรศิริ และนรา สมประสงค์ 2549:12) จากประชากร 1,525 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 306 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 322 คน

2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดย

2.1 ผู้วิจัยจำแนกขนาดของโรงเรียน เป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก 12 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 15 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 46 โรงเรียน

2.2 นำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน มาแบ่งเป็น 3 ขนาด ตามขนาดของโรงเรียน และเนื่องจากผู้วิจัยต้องการกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนใกล้เคียงกันตามขนาดของโรงเรียน จึงได้ทำการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร และกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน เป็นอัตราส่วนคือ 1 : 6 เนื่องจากใน

โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ถึง 6 คน จึงเพิ่มอัตราส่วนของครูเป็น 9 คนให้กับโรงเรียนขนาดใหญ่อีก 8 โรงเรียน

รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สามารถแสดงเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของ โรงเรียน	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เล็ก	13	58	71	10	36	46
กลาง	16	121	137	10	60	70
ใหญ่	119	1,198	1,317	26	180	206
รวม	148	1,377	1,525	46	276	322

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ชุด โดยชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน และแต่ละตอนมีลักษณะ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 2 ข้อ คือ ตำแหน่ง และ ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School- Based Management : SBM) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 64 ข้อ

ส่วนชุดที่ 2 เป็นแบบรวบรวมคุณภาพผู้เรียน โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินที่ 2 ช่วงปีการศึกษา 2549 – 2553 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ. โดยผู้วิจัยจัดทำแบบรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก. และนำเสนอผลการรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพผู้เรียนในบทที่ 4

2.2 การสร้าง การพัฒนาและการตรวจสอบเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ บทความเผยแพร่ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ตามตัวแปรที่ได้กำหนดไว้

2) นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารมาสร้างเป็นกระทงคำถาม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจัดทำเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยแบ่ง 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามถึงระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่ ตามมาตรฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 3 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นตารางรวบรวมข้อมูลคุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา แยกตามมาตรฐานทั้ง 7 ด้าน โดยแสดงรายละเอียดของมาตรฐานแต่ละด้าน และแสดงความหมายของระดับคุณภาพ ตามเกณฑ์ของ สมศ. ประกอบไปด้วย

3) นำแบบสอบถาม และแบบรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพของผู้เรียน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

2.2.2 การตรวจสอบและการพัฒนาเครื่องมือ

1) การตรวจสอบภาษาและความตรงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามทั้ง 2 ตอน และตารางรวบรวมข้อมูลคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม วิเคราะห์ข้อคำถาม (item analysis) และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และนำคะแนนแต่ละข้อมาหาค่า IOC (Index of Concordance) รายข้อ โดยตัดสินค้า IOC มากกว่า 0.5 เป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ ซึ่ง ค่า IOC ที่ได้มีค่า ≥ 0.60 ทุกข้อ

2) การพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำผลการตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาพิจารณาปรับปรุงข้อกระทงคำถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามลำดับก่อนหลัง ความเหมาะสม ความรัดกุมของภาษา การสื่อความให้ตรงประเด็นจึงได้ข้อกระทงคำถามเกี่ยวกับระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 64 ข้อ

2.2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ หลังการปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 42 คน ตามรายชื่อโรงเรียน ดังนี้

1.1 โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ

1.2 โรงเรียนวัดบางกอบัว

1.3 โรงเรียนวัดป่าเถด

1.4 โรงเรียนวัดบางฝ้าย

1.5 โรงเรียนวัดครุнок

1.6 โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน

2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบ แล้วบันทึกข้อมูลแบบฟอร์มลงรหัส

3) นำข้อมูลที่ได้รับมาเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลวิเคราะห์หาค่าสถิติ ด้านความเที่ยง (reliability) ของข้อมูล โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้

(1) ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .97

(2) ค่าความเที่ยงรายด้านของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

ก. ด้านการกระจายอำนาจ เท่ากับ .97

ข. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ .92

ค. ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี เท่ากับ .94

และนำแบบสอบถามฉบับจริงไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหน้าที่ขอความร่วมมือในการทำวิจัย จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำกรวิจัยจากผู้อำนวยการ โรงเรียน และข้าราชการครูในสังกัด

3.2 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพร้อมสำเนาหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูลส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยการใส่ในซองรับส่งเอกสารของแต่ละโรงเรียน ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนทางซองรับส่งเอกสารของโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการส่งคืน เป็นเวลา 1 เดือน

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป โดยจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 46 โรงเรียน จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 322 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 314 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.51 จำแนกเป็นผู้บริหาร 46 ฉบับ และครูผู้สอน 268 ฉบับ และแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 2 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 0.6

ในส่วนของคุณภาพด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินที่ 2 ช่วงปีการศึกษา 2549 – 2553 ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ. และสรุปแบบรวบรวมคุณภาพผู้เรียน ทั้ง 7 มาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นเอง

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการคำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ย (mean) การคำนวณหาค่าเฉลี่ย ทำการกำหนดค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (criterion reference) กำหนดเกณฑ์แต่ละกลุ่ม โดยใช้ช่วงคะแนน 5 ช่วง ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 8-11)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มาก
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

2.2 การวัดการกระจายระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จะคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยผู้วิจัยทำการกำหนดค่าคะแนน กับ ระดับคุณภาพ ดังนี้

ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง	=	1
ระดับคุณภาพ	พอใช้	=	2
ระดับคุณภาพ	ดี	=	3
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	=	4

และนำค่าคะแนนที่ได้รับในแต่ละด้านของทุกโรงเรียนมาทำการหาค่าเฉลี่ย โดยทำการกำหนดค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (criterion reference) กำหนดเกณฑ์แต่ละกลุ่ม โดยใช้ช่วงคะแนน 4 ช่วง ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2549?)

ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74 หมายถึง ปรับปรุง
 ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพ ตั้งแต่ 1.75 – 2.59 หมายถึง พอใช้
 ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพ ตั้งแต่ 2.60 – 3.49 หมายถึง ดี
 ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพ ตั้งแต่ 3.50 – 4.00 หมายถึง ดีมาก

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน ใช้การวิเคราะห์คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้นำมาแปลผลในรูปของความสัมพันธ์ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2538 : 324)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.00	ไม่มีความสัมพันธ์
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	$\pm .01 - .30$	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	$\pm .31 - .70$	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	$\pm .71 - .90$	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	$\pm .91 - 1.00$	มีความสัมพันธ์ในระดับมาก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

สถิติที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบความสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยวิธีการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยนำเสนอข้อมูลเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร (คน)	46	14.65
ครูผู้สอน (คน)	268	85.35
รวม (คน)	314	100
ขนาดของโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก (โรง)	10	21.74
โรงเรียนขนาดกลาง (โรง)	10	21.74
โรงเรียนขนาดใหญ่ (โรง)	26	56.52
รวม (โรง)	46	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัย จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 14.65 ครูผู้สอน จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 85.35 และเป็นกลุ่ม

ตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.74 เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.74 เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 26 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 56.52

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตารางที่ 4.2 ภาพรวมของระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (รายด้าน)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
ด้านการกระจายอำนาจ	3.48	.43	ปานกลาง
ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.61	.52	มาก
ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี	3.45	.52	ปานกลาง
รวม	3.51	.38	มาก

จากตารางที่ 4.2 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายด้าน พบว่า ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการ
กระจายอำนาจและด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.3 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามมาตรฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (รายมาตรฐาน)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหารโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
1. สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัว ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อ ประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.51	.46	มาก
2. สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัว ในการบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.22	.56	ปานกลาง
3. สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัว ในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.56	.56	มาก
4. สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัว ในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.63	.61	มาก
5. สถานศึกษามีระบบการบริหารและ จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยองค์ คณะบุคคลและเครือข่าย	3.62	.59	มาก
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริม ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม	3.59	.62	มาก
7. สถานศึกษามีระบบบริหารและจัด การศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	3.39	.51	ปานกลาง
8. สถานศึกษามีระบบบริหารและจัด การศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่ง ผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.46	.62	ปานกลาง
9. สถานศึกษามีระบบบริหารและจัด การศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบ คุณภาพและประสิทธิภาพ	3.51	.65	มาก
รวม	3.51	.38	มาก

จากตารางที่ 4.3 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก คือ มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และมาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ และมาตรฐานที่มีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง คือ มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.4 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 1 : สถานศึกษามีอิสระและ
ความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อกระทงคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
1. สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน	3.72	.68	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	3.70	.69	มาก
3. สถานศึกษามีการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร	3.60	.74	มาก
4. สถานศึกษามีการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.61	.74	มาก
5. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.71	.80	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับ ธรรมชาติของผู้เรียน	3.54	.68	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน	3.48	.68	ปานกลาง
8. สถานศึกษามีระบบอำนวยการ เพื่อการ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง	3.34	.68	ปานกลาง
9. สถานศึกษามีการกำกับติดตาม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง	3.33	.61	ปานกลาง
10. สถานศึกษามีการนิเทศงานวิชาการเพื่อ การพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	3.28	.65	ปานกลาง
11. สถานศึกษามีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ	3.37	.72	ปานกลาง
12. สถานศึกษามีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ	3.36	.63	ปานกลาง
13. สถานศึกษามีฐานข้อมูลเพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ	3.43	.66	ปานกลาง
14. สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อการเรียนการสอน	3.55	.75	มาก
15. สถานศึกษามีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้อง และเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้	3.60	.70	มาก
16. สถานศึกษามีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้อง และเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.54	.67	มาก
รวม	3.51	.46	มาก

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 1 ในภาพรวมของ มาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับการบริหารใน ระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ข้อที่ 1 สถานศึกษามีการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ข้อที่ 5 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลาย และข้อที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ สังคม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ คือ ข้อที่ 10 สถานศึกษามีการนิเทศงาน วิชาการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ข้อที่ 9 สถานศึกษามี การกำกับติดตาม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และข้อที่ 8 สถานศึกษามีระบบอำนวยการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 2 : สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน
17.สถานศึกษาสามารถเสนอขออัตรากำลังครูและบุคลากรที่ตรงกับความต้องการได้	3.84	1.00	มาก
18.สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานตำแหน่งของครูและบุคลากรที่ตรงกับความต้องการได้	2.86	.99	ปานกลาง
19.สถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาครูและบุคลากรตามความต้องการ	2.84	.98	ปานกลาง
20.สถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูและบุคลากรตามความต้องการ	2.82	.97	ปานกลาง
21.สถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นมืออาชีพในการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.54	.71	มาก
22.สถานศึกษามีการพิจารณาให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรม	3.45	.78	ปานกลาง
23.สถานศึกษามีการพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรม	3.55	.79	มาก
24.สถานศึกษามีการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลและองค์กรในชุมชน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเหมาะสม	3.57	.71	มาก
25.สถานศึกษามีการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลและองค์กรในชุมชน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ	3.47	.66	ปานกลาง
รวม	3.22	.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 2 ในภาพรวมของมาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับการบริหารในระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ข้อที่ 17 สถานศึกษาสามารถเสนอขออัตรากำลังครูและบุคลากรที่ตรงกับความต้องการได้ ข้อที่ 24 สถานศึกษามีการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลและองค์กรในชุมชน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเหมาะสม และ ข้อที่ 23 สถานศึกษามีการพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ครูและ

บุคลากรอย่างเป็นธรรม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ คือ ข้อที่ 20 สถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูและบุคลากรตามความต้องการ ข้อที่ 19 สถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาครูและบุคลากรตามความต้องการและข้อที่ 18 สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานตำแหน่งของครูและบุคลากรที่ตรงกับความต้องการ ได้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีอิสระและ
ความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
26.สถานศึกษามีระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.57	.73	มาก
27.สถานศึกษามีระบบงบประมาณที่สนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้	3.42	.72	ปานกลาง
28.สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.43	.76	ปานกลาง
29.สถานศึกษามีการออกระเบียบการใช้จ่ายเงินรายได้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.43	.76	ปานกลาง
30.สถานศึกษาสามารถบริหารงบประมาณ สำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	3.51	.70	มาก
31.สถานศึกษาสามารถบริหารงบประมาณ สำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา	3.51	.72	มาก
32.สถานศึกษาสามารถบริหารงบประมาณ สำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน	3.60	.73	มาก
33.สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ สินทรัพย์ และรายได้ที่มีประสิทธิภาพ	3.67	.75	มาก
34.สถานศึกษามีการรายงานการใช้จ่ายเงินต่อต้นสังกัดอย่างสม่ำเสมอ และทันเวลา	3.76	.77	มาก
35.สถานศึกษามีการรายงานการใช้จ่ายเงินต่อต้นสังกัดอย่างถูกต้องเหมาะสม	3.72	.78	มาก
รวม	3.56	.56	มาก

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 3 ในภาพรวมของมาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับการบริหารในระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 34 สถานศึกษา

มีการรายงานการใช้จ่ายเงินต่อต้นสังกัดอย่างสม่ำเสมอ และทันเวลา ข้อที่ 35 สถานศึกษามีการรายงานการใช้จ่ายเงินต่อต้นสังกัดอย่างถูกต้องเหมาะสม และข้อที่ 33 สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ สิทธิประโยชน์ และรายได้ที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ คือ ข้อที่ 28 สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อที่ 29 สถานศึกษามีการออกระเบียบการใช้จ่ายเงินรายได้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อที่ 27 สถานศึกษามีระบบงบประมาณที่สนับสนุนการปฏิบัติการเรียนรู้ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
36.สถานศึกษามีระบบการบริหารงานธุรการ การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นที่คล่องตัว	3.53	.77	มาก
37.สถานศึกษามีระบบการบริหารงานธุรการ การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นที่สนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้	3.55	.74	มาก
38.สถานศึกษามีมาตรการตรวจสอบความถูกต้อง ในการบริหารจัดการงานธุรการ การเงินและบัญชี การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง	3.65	.74	มาก
39.สถานศึกษามีมาตรการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการงานธุรการ การเงินและบัญชี การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง	3.73	.75	มาก
40.สถานศึกษามีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สมบูรณ์	3.67	.71	มาก
41.สถานศึกษาปฏิบัติตามแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างครบวงจรภายในเวลาที่กำหนด	3.62	.70	มาก
รวม	3.63	.61	มาก

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 4 ในภาพรวมของมาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ข้อที่ 39 สถานศึกษามีมาตรการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการงานธุรการ การเงินและบัญชี การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ข้อที่ 40 สถานศึกษามีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สมบูรณ์ และข้อที่ 38 สถานศึกษามีมาตรการตรวจสอบความถูกต้อง ในการบริหารจัดการงานธุรการ การเงินและบัญชี การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบ
การบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
42.สถานศึกษามีกระบวนการสรรหากรรมการสถานศึกษาอย่างโปร่งใส	3.74	.78	มาก
43.สถานศึกษาจัดให้มีกระบวนการคัดเลือกกรรมการสถานศึกษาอย่าง โปร่งใส	3.72	.78	มาก
44.คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงาน ที่ชัดเจนตรงกัน	3.64	.72	มาก
45.คณะกรรมการสถานศึกษามีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน	3.66	.74	มาก
46.คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกับ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.60	.77	มาก
47.คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดวาระการประชุม ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเน้นประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.57	.75	มาก
48.สถานศึกษามีการนำมติและความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง	3.53	.74	มาก
49.สถานศึกษามีระบบการบริหารแบบเครือข่ายทั้งบุคคลและองค์กร ที่หลากหลาย	3.52	.65	มาก
รวม	3.62	.59	มาก

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 5 ในภาพรวมของ
มาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับการบริหาร
อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ข้อที่ 42 สถานศึกษามีกระบวนการ
สรรหากรรมการสถานศึกษาอย่างโปร่งใส ข้อที่ 43 สถานศึกษาจัดให้มีกระบวนการคัดเลือก
กรรมการสถานศึกษาอย่างโปร่งใส และข้อที่ 45 คณะกรรมการสถานศึกษามีความสามัคคีใน
การทำงานร่วมกัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาส และส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
50.สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.65	.72	มาก
51.สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.64	.71	มาก
52.ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการ บริหารกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	3.49	.71	ปานกลาง
รวม	3.59	.62	มาก

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 6 ในภาพรวมของ มาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับการบริหาร ในระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 50 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และข้อที่ 51 สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 52 ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น อย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.10 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
53.สถานศึกษามีระบบการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่มุ่งเน้นสิทธิและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.49	.67	ปานกลาง
54.สถานศึกษามีระบบการบริหารภายใน ที่เน้นการกระจายอำนาจ การตัดสินใจ เพื่อการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.34	.62	ปานกลาง
55.สถานศึกษามีระบบการบริหารภายในที่มีประสิทธิภาพ	3.34	.61	ปานกลาง
56.สถานศึกษามีวัฒนธรรมการทำงานแบบเป็นทีม	3.35	.67	ปานกลาง
57.สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	3.42	.69	ปานกลาง
รวม	3.39	.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 7 ในภาพรวมของมาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ข้อที่ 53 สถานศึกษามีระบบการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่มุ่งเน้นสิทธิและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อที่ 57 สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และข้อที่ 56 สถานศึกษามีวัฒนธรรมการทำงานแบบเป็นทีม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
58.ผู้บริหารปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	3.49	.77	ปานกลาง
59.กรรมการสถานศึกษาปฏิบัติตนตามภาระหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	3.46	.70	ปานกลาง
60.สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาภายในที่ยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้	3.49	.75	ปานกลาง
61.สถานศึกษามีความสามารถในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.42	.65	ปานกลาง
รวม	3.46	.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 8 ในภาพรวมของมาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ข้อที่ 58 ผู้บริหารปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ข้อที่ 60 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาภายในที่ยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ และข้อที่ 59 กรรมการสถานศึกษาปฏิบัติตนตามภาระหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

ตารางที่ 4.12 ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของมาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ

ข้อกระทงคำถาม (ข้อที่)	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
62.สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่พร้อมรับ การประเมินภายนอก	3.47	.71	ปานกลาง
63.สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่พร้อมรับ การตรวจสอบจากชุมชน	3.54	.72	มาก
64.สถานศึกษามีฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อ การบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป	3.52	.70	มาก
รวม	3.51	.65	มาก

จากตารางที่ 4.12 เมื่อพิจารณาตามข้อกระทงคำถามในมาตรฐานที่ 9 ในภาพรวมของมาตรฐานมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 63 สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่พร้อมรับการตรวจสอบจากชุมชน ข้อที่ 64 สถานศึกษามีฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป และข้อที่ 62 สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในที่พร้อมรับการประเมินภายนอก ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพของผู้เรียน โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินที่ 2 ช่วงปีการศึกษา 2549 – 2553 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยการกำหนดค่าคะแนนกับระดับคุณภาพ ซึ่งมี 4 ระดับ และนำมาหาค่าเฉลี่ยของแต่ละมาตรฐานจากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์แต่ละกลุ่มโดยใช้ช่วงคะแนน 4 ช่วง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 คุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา ของผู้เรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

มาตรฐานด้านผู้เรียนระดับประถมศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ ผู้เรียน
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3.12	.40	ดี
2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3.36	.48	ดี
3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	3.10	.41	ดี
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	2.84	.36	ดี
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	2.71	.50	ดี
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2.95	.36	ดี
7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	3.18	.39	ดี
รวม	3.05	.21	ดี

จากตารางที่ 4.13 ผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษาของ สมศ. พบว่า ผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ทุกมาตรฐาน

**ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพ
ของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1**

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้ข้อมูลสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เพื่อทดสอบสมมุติฐานว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน จากมาตรฐานด้านผู้เรียนระดับประถมศึกษาของ สมศ. มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

คุณภาพผู้เรียน การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	รวม (3.05)
	ที่ 1 (3.12)	ที่ 2 (3.36)	ที่ 3 (3.10)	ที่ 4 (2.84)	ที่ 5 (2.71)	ที่ 6 (2.95)	ที่ 7 (3.18)	
มาตรฐานที่ 1 (3.51)	.045	-.074	.115*	-.101	.061	.029	-.030	.029
มาตรฐานที่ 2 (3.22)	-.087	-.100	.143*	-.014	-.113*	-.147**	.040	-.090
มาตรฐานที่ 3 (3.56)	-.058	.029	.123*	.098	-.140*	-.190**	-.041	-.060
มาตรฐานที่ 4 (3.63)	.000	-.005	.116*	-.018	-.076	-.138*	-.040	-.061
มาตรฐานที่ 5 (3.62)	-.005	-.101	.141*	-.123*	-.191**	-.101	-.123*	-.159
มาตรฐานที่ 6 (3.59)	.053	-.063	.045	-.022	-.128*	-.141*	-.184**	-.112*
มาตรฐานที่ 7 (3.39)	.192**	.066	.111*	.012	-.043	.152**	-.042	.149**
มาตรฐานที่ 8 (3.46)	.288**	.198**	.195**	.098	-.171**	.231**	.085	.235**
มาตรฐานที่ 9 (3.51)	.347**	.163**	.142*	.074	-.035	.210**	.084	.243**
รวม (3.51)	.148**	.017	.189**	-.006	-.165**	-.017	-.066	.016

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ในภาพรวมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .016$) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในมาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ($r = .149^{**}$) มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ($r = .235^{**}$) และมาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ ($r = .243^{**}$) มีความสัมพันธ์กับภาพรวมของคุณภาพของผู้เรียนในระดับต่ำที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาส และส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ($r = -.112^*$) มีความสัมพันธ์กับภาพรวมของคุณภาพของผู้เรียนในระดับต่ำที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คุณภาพของผู้เรียนในมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ($r = .148^{**}$) มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ($r = .189^{**}$) และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($r = -.165^{**}$) มีความสัมพันธ์กับภาพรวมของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในระดับต่ำที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวน 73 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,525 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 148 คน ครูผู้สอน 1,377 คน ส่วนการ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้การเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 306 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 322 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยผู้วิจัยจำแนกขนาดของโรงเรียน เป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ นำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน มาแบ่งเป็น 3 ขนาด ตามขนาดของโรงเรียน

และเนื่องจากผู้วิจัยต้องการกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนใกล้เคียงกันตามขนาดของโรงเรียน จึงได้ทำการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร และกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน เป็นอัตราส่วนคือ 1 : 6 แต่เนื่องจากในโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ถึง 6 คน จึงเพิ่มอัตราส่วนของครูเป็น 9 คน ให้กับโรงเรียนขนาดใหญ่ อีก 8 โรงเรียน

1.3 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และจากการสืบค้นข้อมูลด้านคุณภาพผู้เรียนที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ โดยเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และชุดที่ 2 เป็นแบบรวบรวมรวมข้อมูลคุณภาพของผู้เรียน

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน และแต่ละตอนมีลักษณะ ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 2 ข้อ คือ ตำแหน่ง และ ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School- Based Management : SBM) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 64 ข้อ

และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้ค่าความตรงมากกว่า 0.50 ทุกข้อ จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน รวม 42 คน ได้ค่าความเที่ยง (reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ .97 และรายด้านในด้านการกระจายอำนาจเท่ากับ .97 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ .92 และด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดีเท่ากับ .94

ส่วนชุดที่ 2 เป็นแบบรวบรวมข้อมูลคุณภาพของผู้เรียน

โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินที่ 2 ช่วงปีการศึกษา 2549 – 2553 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ. โดยผู้วิจัยจัดทำแบบรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก. และนำเสนอผลการรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพผู้เรียนในบทที่ 4

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. ค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ที่ปฏิบัติงาน
2. ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินที่ 2 ช่วงปีการศึกษา 2549 – 2553
3. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ใช้ในการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และเป็นการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมุติฐานของการวิจัยด้วย

1.5 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียน ประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการกระจายอำนาจและด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี มีระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก อยู่ 6 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ

มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามลำดับ ส่วนมาตรฐานที่มีระดับการบริหารในระดับปานกลาง คือ มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ

2. คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ทั้งในภาพรวม และรายมาตรฐาน เรียงลำดับมาตรฐานจากมาตรฐานที่ได้ค่าเฉลี่ยมากไปหามาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 9 มาตรฐาน กับคุณภาพของผู้เรียนทั้ง 7 มาตรฐาน พบว่า มาตรฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับภาพรวมคุณภาพของผู้เรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ และมาตรฐานที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาเปิดโอกาส และส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

สำหรับมาตรฐานด้านผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับมาตรฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม

จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ในภาพรวม มีการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 มีการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา และเห็นความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) โดยจัดให้เรื่องนี้เป็น 1 ในแผนกลยุทธ์หลักของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ประกอบกับนโยบายภาครัฐได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ ได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เข้าใจตรงกัน จึงทำให้พบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 มีระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยวรรณ หาญกล้า (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ รอบคอบ (2548 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.1.1 จากผลการวิจัยระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการบริหารอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าด้านอื่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เห็นได้จากสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีหลักการสำคัญให้ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับดูแล ประกอบกับจังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก จึงได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนในการมี

ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา การสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน การสนับสนุนห้องสมุดโรงเรียนและชุมชน การให้ทุนการศึกษา เป็นต้น จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านการมีส่วนร่วมมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ โสรินทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนแรกเริ่มนาร่องในโครงการนาร่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่พบว่า มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และมีการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภควัด ตลับเพชร (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดมีความพร้อมในด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา แก้วจันทร์ (2550 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษารูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นงานของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอหนองจิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูล กำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เน้นความโปร่งใสและตรวจสอบได้ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุดี พลบุตร (2549 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ใช้หลักการมีส่วนร่วม น้อยกว่าหลักการด้านอื่น ๆ

2.1.2 จากผลการวิจัยระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ในมาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เป็นมาตรฐานที่มีการบริหารอยู่ในระดับมาก และสูงกว่ามาตรฐานอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะตามกฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ในด้านการบริหารทั่วไปให้ยึดหลักการและแนวคิดที่ให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยใช้หลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก และให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา ประกอบกับขอบข่ายและภารกิจงานของงานบริหารทั่วไปบางส่วน มีความใกล้ชิดกับชุมชน เช่น การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม ทำให้คนในชุมชนสามารถเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนงานในด้านนี้ของโรงเรียนได้มากกว่างานในด้านอื่น จึงสามารถบริหารจัดการงานบริหารทั่วไปได้อย่างดี ซึ่งจากผลการวิจัยก็พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีระดับการบริหารในด้านนี้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิตร กิจประสาน (2548 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบปัญหาน้อยที่สุดคือ งานบริหารทั่วไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ เพ็ชรพานิชย์ (2545 : บทคัดย่อ) ว่า ครูและผู้นำชุมชน เห็นด้วยกับการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารทั่วไปในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงษ์ จุฑาเทียบ (2545 : บทคัดย่อ) ว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารทั่วไปมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คารม ช่วยสุข (2545 : บทคัดย่อ) ว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นไปได้ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ด้านบริหารทั่วไป มีความเป็นไปได้มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น

2.1.3 จากผลการวิจัยระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ในมาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารบุคคล เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เป็นมาตรฐานที่มีการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากทั้งหมด 9 มาตรฐาน และเมื่อพิจารณาในข้อกระทงคำถามในมาตรฐานนี้พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ มีประเด็นคำถาม คือ สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานตำแหน่งของครูและบุคลากรที่ตรงกับความต้องการได้ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาและคัดเลือกครูและบุคลากรตามความต้องการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การเสนอแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังติดขัดกับอัตราที่จะได้รับจัดสรรมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ยังประสบกับปัญหาของการขาดแคลนข้าราชการทั้งในด้านจำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาที่ต้องการและตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ โสรินทร์ (2548 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาในโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสำนักงานบริหารบุคคลคือ ยังขาดแคลนอัตรากำลังในบางสาขา และสอดคล้องกับแนวคิดของ วรณัน ขุนศรี (2550 : 73-76) ว่า การที่ครูมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน ทำให้ครูไม่มีความมั่นใจในการเรียนการสอน อันส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

2.1.4 จากผลการวิจัยระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ในมาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย เป็นมาตรฐานที่มีการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

เขต 1 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โดยองค์คณะบุคคลและการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู ประกอบกับยุทธศาสตร์สำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการดำเนินการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หรือการสร้างทีมงาน เพื่อสร้างองค์ความรู้หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันด้านวิชาการ มีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดอบรมครูของทั้งครูและนักเรียน จัดโครงการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด โครงการผู้นำเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 กล่าวคือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ และให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชน โดยเน้นให้มีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษา รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท โคตรเวียง (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมได้ปฏิบัติในทุกด้านตามขอบข่ายหน้าที่ สำหรับหน้าที่ที่ได้รับความสำเร็จในการปฏิบัติอย่างมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา การเสนอแนะ การแสวงหา และให้ความสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์อุปกรณ์ต่างๆ การประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการพัฒนาโรงเรียน และให้มีการใช้บริการจากโรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และร่วมพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

2.1.5 จากผลการวิจัยระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ในมาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นมาตรฐานที่มีการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อคำถาม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบบการบริหารภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ รวมถึงขาดการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจยังไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดีพอ ประกอบกับสังคมในจังหวัด

สมุทรปราการ เป็นสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามาจากหลากหลายอาชีพ หลากหลายความคิด ซึ่งส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ จุฑาทิพย์ (2545 : บทคัดย่อ) ว่ารัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เพื่อสร้างความพร้อมเกิดความตระหนัก ในการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตลอดจนจัดอบรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในแนวทางการกระจายอำนาจ ที่สอดคล้องกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.1.6 จากผลการวิจัยระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่าในมาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นมาตรฐานที่มีการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อคำถาม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประชากรมาจากต่างถิ่นที่อยู่ ส่งผลให้มีความคิดและการแสดงออกแตกต่างกัน การทำงานร่วมกันของสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการบริหารและจัดการศึกษาหรือชุมชน โดยบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายดังกล่าว อาจได้ผลและปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพัฒน์ ศิริจันทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ในการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาควรเลือกบุคคลที่มีความพร้อมทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ มีความเสียสละสามารถปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ และมีประสิทธิภาพ

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมและรายมาตรฐาน ผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีความเจริญในหลาย ๆ ด้าน อีกทั้งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ เป็นศูนย์กลางของหลาย ๆ ด้าน ทำให้สามารถจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยได้ มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สะดวกสบาย อีกทั้งมีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการระดมทรัพยากรและได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผลการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน ระดับประถมศึกษาของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวรรณ จันทร์ผา (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาระดับคุณภาพของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 ในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ว่ามีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ทองบางหรง (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาระนองด้านคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

2.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนรายมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 1 ได้รับอิทธิพลจากความเจริญของสังคมเมือง ได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต การเดินทาง การติดต่อสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนเหล่านั้น ในภาพรวมเป็นผู้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานะ สิ้นทวงษานนท์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับคุณภาพรายด้าน ด้านการมีความสุขในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับภาพรวมสรุปผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการประเมินภายนอกรอบแรก (ธีระ รุญเจริญ 2550 : 23 - 25) ที่พบว่า การที่ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี คิดอันดับสูงสุด 1 ใน 3 ของมาตรฐานด้านผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งระบุไว้ว่า ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ในส่วนของคนที่มีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

2.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนรายมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นบุตรผู้ใช้แรงงาน ซึ่งเป็นประชากรที่มีการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนไม่ต่อเนื่อง มีปัญหาการออกกลางคัน อีกทั้งผู้ปกครองมีพื้นฐานความรู้ต่ำ ไม่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนของบุตร ได้เต็มที่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีผลการประเมินตามเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวมของผลการประเมินภายนอก ระดับประเทศของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐานในด้านความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร รวมถึงขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549) ที่กล่าวว่า ต้องเร่งพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น รวมถึงสอดคล้องกับการสังเคราะห์รายงาน

ของสถาบันต่าง ๆ ของ จิราภรณ์ ศิริทวี (2545 : 35) ว่า ระดับความสามารถของเด็กไทยโดยรวมยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทั้งนี้เป็นผลโดยตรงมาจากการจัดการศึกษาที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดได้และคิดเป็น

2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 ยังไม่ส่งผลโดยตรงกับคุณภาพของผู้เรียน ประกอบกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาอาจจะยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันในหลักการและวิธีการ ปฏิบัติของการบริหารรูปแบบนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชิน มั่นคิด (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการกับผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติวรรณ ลีพหวนิช (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาริพร ช่วยแทน (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน และบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำกับความสามารถในกลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการทางการบริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

แต่ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544 : 89) ที่กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและบุคลากร สามารถเพิ่มความเป็นมืออาชีพให้แก่ครู สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน สิ่งเหล่านี้จะสามารถนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการสร้างสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนรัชต์ บุรีสูงเนิน (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน รวมถึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ สักยกุล (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การบริหารหลักสูตรการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ

2.3.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 มี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งงานวิจัยของ พนิดา จันทรา (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เจตคติ ความวิตกกังวล ความภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่ออำนาจในตน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฯ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนาฎ วรยศศรี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า คือปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ นิสัยในการเรียน และเจตคติต่อการเรียน และปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนจากที่บ้าน ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน รวมถึงปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกตามลำดับ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญานันท์ คงทน (2539 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ ระดับผลการเรียนเดิม เพศนักเรียน ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ การสอนตรงตามวิชาเอก ด้านผู้ปกครอง นักเรียน ได้แก่ สถานภาพบิดา - มารดา นักเรียน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ระดับนโยบาย

1) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในด้านที่มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมากให้ต่อเนื่องเพื่อให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อไป และในด้านที่ยังพบระดับการบริหารอยู่ในระดับต่ำ เช่น งานบุคลากร ควรจะได้มีการส่งเสริมพัฒนาในด้านนั้นให้มีระดับการบริหารที่สูงขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว

2) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผน กำหนดนโยบาย เกี่ยวกับเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับโครงการกระจายอำนาจสู่ความเข้มแข็งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) และเป็น การนำผลการวิจัยนี้ไปประกอบการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในเรื่องของ 4 กลยุทธ์ 16 จุดเน้น ในจุดเน้นที่ 16 SBM

3) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยมาพิจารณาการจัดหลักสูตรการอบรมสัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

4) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยมาพิจารณาเพื่อหากระบวนการต่าง ๆ ที่เหมาะสม ให้สถานศึกษาในสังกัด ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่คืออยู่แล้วหรือในด้านที่ด้อยอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

3.1.2 ระดับปฏิบัติ

1) สถานศึกษา ควรนำผลจากการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ ปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาของตน ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานตรงกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

2) สถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนมาพิจารณาเพื่อหากระบวนการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น จัดการประชุมสัมมนา ทำความเข้าใจและร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมหรือโครงการรองรับในมาตรฐานด้านที่ผู้เรียนมีปัญหา

3) ผู้บริหาร ควรนำผลจากการวิจัยมาพัฒนาให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเน้นบทบาทของการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยอาจจัดเป็นแผนงานหรือโครงการในแผนพัฒนาการศึกษาก็ได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือในโรงเรียนเอกชนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันบ้าง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงาน

2) ควรทำการวิจัยในเรื่องนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกับเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 บ้าง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพิจารณาว่าผลการวิจัยสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร มาจากสาเหตุใด

3) ควรทำการวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในแง่มุมอื่นบ้าง เช่น บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อ

จะได้ทราบถึงบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ และบทบาทที่จำเป็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ

4) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนบริหารจัดการศึกษา

5) ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และทราบสภาพการจัดการศึกษาที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ท่ากระเบา (2546) “โรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดวังยาง อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551
 จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=กนิษฐา ท่ากระเบา](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=กนิษฐา%20ท่ากระเบา)
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) *เอกสารแนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้*
 กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ
- กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป.) *แนวทางหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* ค้นคืนวันที่ 2
 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- กรวรรณ จันทร์ผา (2551) “การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1-2
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551
 จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=กรวรรณ จันทร์ผา](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=กรวรรณ%20จันทร์ผา)
- กระทรวงศึกษาธิการ (2550) “แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาล
 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 – 2551” ค้นคืนวันที่ 4 กันยายน 2550 จาก
http://www.moe.go.th/new_sitenode27
- กัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์ (2549) “ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน : เด็กไทยก้าวไกล ดั่งใจหวัง”
วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
 9, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 70 - 73
- _____. (2550) “ก้าวไกลไปพร้อมกัน ผู้คุณภาพคือผู้เรียน” *วารสารวิชาการ*
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 10,
 2 (เมษายน – มิถุนายน) : 72 – 75
- ขจรศักดิ์ โสรินทร์ (2547) “ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนแรกเริ่มนำร่องในโครงการนำร่อง
 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง
 การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน
 2551 จาก <http://library.car.chula.ac.th>

- เจียน แสงหนุ่ม และคณะ (2539) “การบริหารระบบคุณภาพ” ใน *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา* กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 แผนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550 ?)
 เอกสารแนบท้ายแผนกิจกรรม ชุดวิชา 23704 นโยบาย การวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คารม ช่วยสุข (2545) “ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 9 พฤษภาคม 2552 จาก
<http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=5497=5533>
- จรวพร ธรณินทร์ (2544?) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ ค้นคืนวันที่ 2 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.moe.go.th/main2/project/decentralization/rule.htm>
 _____ . (2550) “การปฏิรูปการเรียนการสอน : หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา”
วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 27, 2 (ปีงบประมาณ 2550) : 6
- จรัส นองมาก (2545) *การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข* นครปฐม สำนักพิมพ์ฟิสส์เซ็นเตอร์ สาขาคลองโยง
- จิราภรณ์ ศิริทวี (2545) “การปฏิรูปทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รูปแบบเสนอแนะ”
วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 5, 11 (พฤศจิกายน 2545) : 36 - 37
- ชูชาติ แปลงล้วน (2551) “ศึกษการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=ชูชาติ แปลงล้วน](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=ชูชาติ%20แปลงล้วน)
- ชูศรี วงศ์รัตน์ (2538) *เทคนิคการใช้สื่อในการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- จิตติวรรณ ลีพพานิช (2550) “การศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก http://202.28.18.231/dcms/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=108800&query=คุณภาพผู้เรียน
- ดร.ณิชา จำปาทอง (2550) “การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา บทเรียนจากประเทศออสเตรเลีย” *วารสารวิชาการ* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 10 , 4 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 20 - 21
- ดิเรก พรสีมา (2550) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการทางการศึกษา ค้นคืนวันที่ 2 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- ธนรัชต์ บุรีสูงเนิน (2544) “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก http://202.28.18.227/dcms/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=101623&query=ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร
- ชเนศ จำเกิด (2549) “การดูแลพัฒนาผู้เรียนของครูต้องทำอย่างไร” *วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา* 26 , 2 (ปีงบประมาณ 2549) : 24 - 25
- ธีระ รุญเจริญ (2546) *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร แอล.ที.เพรส.
- _____ . (2550) *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา : ยุคปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ข้าวฟ่าง
- นงลักษณ์ ทองบางหรง (2550) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาระนอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 9 พฤษภาคม 2552 จาก [http://202.28.18.231/dcms/basic.php?query=นงลักษณ์%20ทองบางหรง%](http://202.28.18.231/dcms/basic.php?query=นงลักษณ์%20ทองบางหรง%20)

นันทนา แก้วจันทร์ (2550) “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กใน
อำเภอหนองจิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2” สารนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ออนไลน์) สารระสังเขป ค้นคืน วันที่ 9 พฤษภาคม 2552

จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=8573>

นิตยา ภัตสรศิริ และนรา สมประสงค์ (2549) “การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทางการบริหาร
การศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2* หน่วยที่ 5 หน้า 12 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

นิพนธ์ เสือก้อน (ม.ป.ป.) *การบริหารและจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - based
management หรือ SBM)* ค้นคืนวันที่ 2 กรกฎาคม 2551

จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>

นิรุตต์ พลบุตร (2549) “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผล
ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3”
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

นุชนาฏ วรยศศรี (2544) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขา
การอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ออนไลน์) สารระสังเขป
ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก

<http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=573>

ประกอบ กุลเกลี้ยง และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์ (2545) “การบริหารโดยองค์คณะบุคคล” ใน
ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ หน่วยที่ 3 หน้า 2 – 3 กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์

ประยงค์ เนาวบุตร (2550 ?) “การบริหารคุณภาพ” ใน *เอกสารแนบท้ายแผนกิจกรรม ชุดวิชา
23700 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 7 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปรัชญา เวสารัชช์ (2543?) “หลักการจัดการศึกษา” ใน *ชุดฝึกอบรมต้นแบบสำหรับครู :*

ประมวลสาระ โครงการความร่วมมือระหว่าง สำนักปฏิรูปการศึกษาและ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 1 หน้า 13 – 14 นนทบุรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- ปัญญา แก้วกัญ และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545) “การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน” ใน *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ* หน่วยที่ 2 หน้า 5 – 7 กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- เปรมจิตร์ กิจประสาน (2548) “ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (ออนไลน์) สาระสังเขป* ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=เปรมจิตร์ กิจประสาน](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=เปรมจิตร์%20กิจประสาน)
- เปรมวดี ศรีชนพล (2549) “แหล่งการเรียนรู้สู่การบูรณาการการเรียนการสอน” *วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ* 9, 3 (กรกฎาคม – กันยายน) : 69
- พจนา เทียนธาดา (2543) “การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ออนไลน์) สาระสังเขป* ค้นคืน วันที่ 9 พฤษภาคม 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=161>
- พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543) “นโยบาย และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการศึกษา” ใน *สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ และ สุกัญญา งามบรรจง บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว*
- พนิดา จันทรา (2543) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ออนไลน์) สาระสังเขป* ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=211>
- พิชญนันท์ คงทน (2539) “ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร (ออนไลน์) สาระสังเขป* ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=1247>

- พิมพ์พร อรุณอร่ามอัมพร (2544) “การพัฒนาแบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก <http://library.car.chula.ac.th>
- ภควัต ตลับเพชร (2548) “ความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=ภควัต ตลับเพชร](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=ภควัต%20ตลับเพชร)
- มานะ สิ้นธุวงษานนท์ (2550) “ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 18 , 2 (พ.ย. 2549 - มี.ค. 2550) : 115-127
- เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ* กรุงเทพมหานคร บั๊คพอยท์
- ยุวดี ศันสนิยรัตน์ (ม.ป.ป.) การบริหารจัดการที่สถานศึกษาในต่างประเทศ (School - based management หรือ SBM) ค้นคืนวันที่ 2 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- ยุวรัตน์ จงใจรักย์ (2547) “การมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 4 ด้าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก <http://library.car.chula.ac.th>
- ระพีพัฒน์ สิริจันทร์ (2545) “ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ค้นคืนวันที่ 9 มกราคม 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=6180>

- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2551) “ทิศทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา กับแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์”
ปีที่ 31 ฉบับที่ 11166 หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน คืบคืบวันที่ 6 ตุลาคม 2551 จาก
<http://www.spn.1.org.th>
- ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2547) “การศึกษากิจการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา (ออนไลน์)
สาระสังเขป คืบคืบวันที่ 21 กันยายน 2551
จาก http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=ฤทัยวรรณ_หาญกล้า
- ลาวัลย์ รักศักดิ์ (2550) “แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนมี
ความสามารถในการคิดระดับสูง” *วารสารวิชาการ* สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 10 , 3 (กรกฎาคม – กันยายน) : 48-53
- เลิศณรงค์ พูนเกิดมะเร็ง (2546) “การศึกษาระบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (ออนไลน์) สาระสังเขป
คืบคืบวันที่ 21 กันยายน 2551 จาก http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=เลิศณรงค์_พูนเกิดมะเร็ง
- วรรณ ขุนศรี (2550) “มุมมอง การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในวิชาหลัก”
วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
10 , 3 (กรกฎาคม – กันยายน) : 73 - 76
- วันทนีย์ มาสุข (2549) “บทบาทการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาใน
อำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1” วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา (ออนไลน์)
สาระสังเขป คืบคืบวันที่ 21 กันยายน 2551
จาก http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=วันทนีย์_มาสุข
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2538) “ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้”
ข่าวสารวิจัยการศึกษา 3 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม) : 8 – 11

- วิมล ปานาภรณ์ (2548) “การศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1”
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา(ออนไลน์)
สาระสังเขป คั่นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551
จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=วิมล ปานาภรณ์](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=วิมล%20ปานาภรณ์)
- วิโรจน์ สารรัตน์ (2542) *การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ (DSM : Decentralized School Management)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์
- _____ . (2546) *การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์ครั้งที่ 4* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์
- วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2543?) *การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based Management : SMB)* คั่นคืนวันที่ 2 กรกฎาคม 2551
จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2546?) “บทสรุปรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา”
กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____ . (2546?) “แนวทางการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ”
กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สนธิรัก เทพรณู (2548?) *การบริหารจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการ* กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยผู้บริหาร สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- सनานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ และคณะ (2544) *การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) / ประสพการณ์สู่ทฤษฎี* ใน โครงการจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
คั่นคืนวันที่ 2 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- สนิท โคตรเวียง (2546) “การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษา เขตที่ 4 (เขตดงรัก) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (ออนไลน์) สาระสังเขป คั่นคืนวันที่ 9 พฤษภาคม 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=7471>

สมชาย สังข์สี (2550) “หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้เรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน” ปรินิพนธ์ปริญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมชาย รักญาติ (2546) “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 และ เขต 2 “ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (ออนไลน์)
สาระสังเขป คั่นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551

จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=สมชาย รักชาติ](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=สมชาย%20รักชาติ)

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ (2549) *ทฤษฎีองค์การและกระบวนการจัดการ* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร มิสเตอร์ก๊อปปี้

สมยศ พสภบุตร (2546) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานกับขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครนายก” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (ออนไลน์) สาระสังเขป
คั่นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551

จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=สมยศ พสภบุตร](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=สมยศ%20พสภบุตร)

สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2544) การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา คั่นคืนวันที่ 1 ตุลาคม 2551

จาก <http://www.moe.go.th/main2/article/article-somsak/article-somsak08.htm>

สมศักดิ์ รอบคอบ (2548) “ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ”

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (ออนไลน์) สาระสังเขป คั่นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551

จาก [http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=สมศักดิ์ รอบคอบ](http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=สมศักดิ์%20รอบคอบ)

สรรค วรรณทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2543?) “การกระจายอำนาจทางการศึกษา” ใน ชุดฝึกอบรม
ต้นแบบสำหรับครู : ประมวลสาระ *โครงการความร่วมมือระหว่าง* สำนักปฏิรูป
การศึกษา และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 3 หน้า 2 – 4 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สังคม ลากเจริญ (2549) “คุณภาพมาตรฐานและการประกันคุณภาพ” *วารสารวิชาการ*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 9 ,

3 (กรกฎาคม – กันยายน) : 22 - 24

- สาริพร ช่วยแท่น (2544) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความสามารถในกลุ่มทักษะ ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืน วันที่ 9 พฤษภาคม 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=573>
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549) *บทสรุปการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) *คู่มือผู้บริหารโรงเรียน : ชุดพัฒนาการผู้บริหารโรงเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ . (2542) *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545) *รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่คัดสรร* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 2 เอส พี เค เปเปอร์ แอนด์ ฟอรัม
- _____ . (2550) *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- _____ . (2543) *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* กรุงเทพมหานคร บางกอกบล๊อค
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) *รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง
- _____ . (2544) *108 คุณ 2 ปัญหาปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545* กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) *มาตรฐานการศึกษาของชาติ* กรุงเทพมหานคร
 สหายนี้ออกและการพิมพ์
 _____ . (2549) *รายงานผลการสำรวจ เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิรูปการศึกษา*
 กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ (2549) *เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูป
 การเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูป
 การเรียนการสอน” แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2*
 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สุชิน มั่นคิด (2546) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการ
 กับผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
 กรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สารระสังเขป คั่นคืน
 วันที่ 9 พฤษภาคม 2552
 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=6993>
- สุดาวรรณ เครือพานิช (2548) “คุณลักษณะของเด็กไทยยุคใหม่” *วารสารวิชาการ* สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 8 , 4 (ตุลาคม –
 ธันวาคม) : 48 - 53
- สุทธิพงษ์ จุฑาทิพย์ (2545) “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบครูและชุมชนมีบทบาทหลัก
 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 (ออนไลน์) สารระสังเขป คั่นคืนวันที่ 9 พฤษภาคม 2552
 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=5582>
- สุเทพ บุญประสพ (2545) “ศึกษการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษา
 เจริญคุณภาพ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร (ออนไลน์) สารระสังเขป คั่นคืนวันที่ 21 กันยายน 2551
 จาก <http://thesis.stks.or.th/result2t.asp>
- สุปราณี นฤนาทนโรดม (2549) “ครูสร้างสรรค์” *วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทาง
 การศึกษา* 26 , 4 (ปีงบประมาณ 2549) : 2 – 4

- สุรัส ศิลปอนันต์ (2543) *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ* กรุงเทพมหานคร
องค์การค้ำของคุรุสภา
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (ม.ป.ป.) *รายงานวิจัยการกระจายอำนาจทางการศึกษา*
(*Educational Decentralization*) ใน งานวิจัย – บทความที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
การศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คืบคืบวันที่ 2 กรกฎาคม 2551
จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544) *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา*
กรุงเทพมหานคร บั๊กพอยท์
- อธึก ป็องค้ำรด (2546) “การศึกษาดำเนินงานโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน :
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสบขุ่น อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
(ออนไลน์) สาระสังเขป คืบคืบวันที่ 21 กันยายน 2551
จาก <http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php?query=อธึก ป็องค้ำรด>
- อนันต์ เพียรพานิชย์ (2545) “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาท
หลัก ตามความคิดเห็นของครูและผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขามใหญ่พัฒนา จังหวัด
อุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (ออนไลน์) สาระสังเขป คืบคืบวันที่ 9 พฤษภาคม
2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=5497=5582>
- อมรวิชัย นาคทรพรพ (2549) *เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกษา
- อรพรธณ พรสีมา (2546) *รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ประสพการณ์ที่คัดสรร*
โรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
กรุงเทพมหานคร วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น
- อุทัย บุญประเสริฐ (2543) *รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ*
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based
Management) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2544) *การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*
คืบคืบวันที่ 2 กรกฎาคม 2551 จาก <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM/sbm.htm>
- _____. (2545) *การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุปกรณ์ บุญรอด (2540) “ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านกุดกะเสียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืน วันที่ 9 พฤษภาคม 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=3050>

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527) *การบริหารโรงเรียน ทฤษฎีและปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
 สำนักการพิมพ์

Clive Dimmock (1995) “Restructuring for School Effectiveness: Leading, Organising and Teaching for Effective Learning” *Journal of Educational Management Administration & Leadership* 23 : 5 - 18 Retrieved September 8 , 2008 , from <http://ema.sagepub.com/cgi/content/abstract/23/1/5> .

Brigid Limerick and Cheryl Anderson (1999) “Female Administrators and School-Based Management : New Models in an Era of Change?” *Journal of Educational Management Administration & Leadership* 27 : 401 – 414 Retrieved September 8 , 2008 , from <http://ema.sagepub.com/cgi/content/abstract/27/4/401> .

Zachariah O. Wanzare (2002) “Rethinking Teacher Evaluation in the Third World : The Case of Kenya” *Journal of Educational Management Administration & Leadership* 30 : 213 – 229 Retrieved September 8 , 2008 , from <http://ema.sagepub.com/cgi/content/abstract/35/2/165> .

Ping-Man Wong and Chi-Sum Wong (2005) “Promotion Criteria and Satisfaction of School Teachers in Hong Kong” *Journal of Educational Management Administration & Leadership* 23 : 423 – 447 Retrieved September 8 , 2008 , from <http://ema.sagepub.com/cgi/content/abstract/33/4/423> .

Songmi Kim and Eugene P. Kim (2005) “Profiles of School Administrators in South Korea: A Comparative Perspective” *Journal of Educational Management Administration & Leadership* 33 : 289 - 310 Retrieved September 8 , 2008 , from <http://ema.sagepub.com/cgi/content/abstract/33/3/289> .

Robert J. Starratt (2007) "Leading a Community of Learners: Learning to be Moral by Engaging the Morality of Learning" *Journal of Educational Management Administration & Leadership* 35 : 165 – 183 Retrieved September 8 , 2008 , from <http://ema.sagepub.com/cgi/content/abstract/35/2/165> .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางรวบรวมคุณภาพผู้เรียน

ตารางรวบรวมคุณภาพผู้เรียน
ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
 เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ.ข้อมูล ณ วันที่ 17 ธันวาคม 2550

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับมาตรฐานแบบอิงเกณฑ์จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50	มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา
พอใช้	ผู้เรียนระหว่างร้อยละ 50 - 74	มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา
ดี	ผู้เรียนระหว่างร้อยละ 75 - 89	มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา
ดีมาก	ผู้เรียนตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป	มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

การกำหนดค่าคะแนน กับ ระดับคุณภาพ

ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง	=	1
ระดับคุณภาพ	พอใช้	=	2
ระดับคุณภาพ	ดี	=	3
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	=	4

ตารางรวบรวมคุณภาพผู้เรียน
ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
 เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ.

ที่	โรงเรียน	มาตรฐานด้าน							หมายเหตุ
		1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3. ผู้เรียนมีสุขภาพทรพยาและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และ กีฬา	4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
	โรงเรียนขนาดเล็ก 10 โรงเรียน								
1	วัดคันถ์ด	3	3	1	3	3	3	3	
2	วัดรวก	3	3	3	3	3	3	3	
3	วัดบางขมื่น	3	3	3	3	3	3	3	
4	วัดบางกะเจ้ากลาง	3	3	3	2	3	3	3	
5	วัดบางน้ำผึ้งนอก	3	3	3	3	2	3	3	
6	วัดบางกระสอบ	4	4	3	3	3	3	3	
7	วัดราษฎร์รังสรรค์	3	3	3	3	3	3	3	
8	วัดศรีคิงคาราม	3	4	3	3	3	3	3	
9	บ้านขุนสมุทรไทย	3	3	3	3	4	3	3	
10	วัดคลองมอญ	3	4	3	3	2	2	3	

ตารางรวบรวมคุณภาพผู้เรียน
ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1
 เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ.

ที่	โรงเรียน	มาตรฐานด้าน							หมายเหตุ
		1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3. ผู้เรียนมีสุขภาพทรพยาและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และ กีฬา	4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
	โรงเรียนขนาดกลาง 10 โรงเรียน								
1	คลองบางปู	4	4	3	3	2	3	3	
2	คลองเสาธง	3	3	3	2	2	3	3	
3	วัดทองคั้ง	3	4	4	3	3	3	3	
4	ฉัตรทิพย์เทพวิทยา	2	3	3	3	2	2	3	
5	วัดแค	3	4	3	2	3	3	3	
6	วัดบางหัวเสือ	3	4	3	3	3	3	3	
7	วัดกองแก้ว	3	3	3	3	3	3	3	
8	นิลรัตน์อนุสรณ์	3	3	3	3	3	3	3	
9	ชุมชนวัดสาขลา	3	3	3	3	3	3	4	
10	วัดคู่สร้าง	3	4	3	3	2	3	3	

ตารางรวบรวมคุณภาพผู้เรียน
ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1
 เผยแพร่ในเว็บไซต์ของ สมศ.

ที่.	โรงเรียน	มาตรฐานด้าน							หมายเหตุ
		1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	2. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และ กีฬา	4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดได้ตรงและ มีวิสัยทัศน์	5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	7. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
	โรงเรียนขนาดใหญ่ 26 โรงเรียน								
1	พรัานีลวัชระ	3	3	3	3	3	3	3	
2	อนุบาลวัดพิชัยสงคราม	4	4	3	3	3	4	3	
3	วัดบางโปรง	4	4	4	3	2	4	4	
4	วัดด่านสำโรง	3	3	3	3	3	3	3	
5	มหาภาพระจาดทอง อุปถัมภ์	3	3	3	3	3	3	3	
6	คลองสำโรง	3	3	3	3	3	3	3	
7	อินทร์มพรรษ์อนุสรณ์	4	4	4	3	3	3	3	
8	วัดไตรสามัคคี	3	4	4	3	2	3	4	
9	วัดคลองแก้ว	3	3	3	3	2	2	3	
10	วัดแพรกษา	3	4	3	3	2	3	3	
11	คลองมหาวงศ์	3	3	3	3	3	3	3	
12	วัดคำหรุ(มิตรภาพที่ 65)	3	4	3	3	2	3	4	

ภาคผนวก ข

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

1. นางมาลี อาสาเสนีย์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ คศ.4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. นางวัชรินทร์ นุชนาคา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ คศ.3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
3. นางจิตตานันท์ เรชะพิชิตศักดิ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโหลง ใน ต. บางโหลง อ. บางพลี จ. สมุทรปราการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
4. นายสุชาติ ใจสถาน ครูชำนาญการ คศ. 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง อ.เมืองสมุทรปราการ จ. สมุทรปราการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
5. นายณภัทร ศรีละมัย ครูชำนาญการ คศ. 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม



ที่ ศษ 0522.16 (บ)/ 15

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

16 มกราคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางอรวิ นิจอหอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7



ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

30 มกราคม 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

เนื่องด้วย นางอรวิ นิจอหอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา บริหาร การศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยขอความร่วมมือ จากบุคลากรในสังกัดของท่านฯ คือ ข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และข้าราชการครูสายผู้สอน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวิจัย ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จำนวน 6 โรงเรียน ตามรายชื่อแนบมาท้ายหนังสือนี้ ทั้งนี้ จะมีให้เป็นการ ครอบคลุมเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลอง เครื่องมือตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

รายชื่อโรงเรียนที่ขอใช้ทดลองเครื่องมือ

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

โดย นางอรวิ นิจจอหอ

1. โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
2. โรงเรียนวัดบางฝ้าย อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
3. โรงเรียนวัดป่าเกด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
4. โรงเรียนวัดบางกอบัว อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
5. โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
6. โรงเรียนวัดครุฑนอก อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ



ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

เนื่องด้วย นางอรวิ นิจอหอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา บริหาร การศึกษาศาขวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบุคลากรในสังกัดของท่านฯ คือ ข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และ ข้าราชการครูสายผู้สอน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จำนวน 46 โรงเรียน ตามรายชื่อแนบมาท้ายหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บ ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดาอนุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

รายชื่อโรงเรียนที่ขอเก็บข้อมูลการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
 โดย นางอรวิ นิจอหอ

อำเภอเมืองสมุทรปราการ	อำเภอพระประแดง	อำเภอพระสมุทรเจดีย์
1. โรงเรียนคลองใหม่	1. โรงเรียนวัดคันลัด	1. โรงเรียนวัดศรีคงคาราม
2. โรงเรียนนาคคือนุสรณ์	2. โรงเรียนวัดรวก	2. โรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย
3. โรงเรียนคลองบางปิ้ง	3. โรงเรียนวัดบางขมิ้น	3. โรงเรียนชุมชนวัดสาขลา
4. โรงเรียนคลองบางปู	4. โรงเรียนวัดบางกะเจ้ากลาง	4. โรงเรียนวัดคู่สร้าง
5. โรงเรียนคลองเสาธง	5. โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งนอก	5. โรงเรียนป้อมพระจุลจอมเกล้า
6. โรงเรียนพร้าวนีลวัชระ	6. โรงเรียนวัดบางกระสอบ	6. โรงเรียนวัดใหญ่
7. โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัย สงคราม	7. โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์	7. โรงเรียนอนุบาลพระสมุทร เจดีย์
8. โรงเรียนวัดบางโปรง	8. โรงเรียนวัดท้องคุ้ง	8. โรงเรียนวัดคลองมอญ
9. โรงเรียนวัดด่านสำโรง	9. โรงเรียนฉัตรทิพย์เทพวิทยา	
10. โรงเรียนมหาภาพระจาด ทองอุปถัมภ์	10. โรงเรียนวัดแค	
11. โรงเรียนคลองสำโรง	11. โรงเรียนวัดบางหัวเสือ	
12. โรงเรียนอินทรมพรรษ์ อนุสรณ์	12. โรงเรียนวัดกองแก้ว	
13. โรงเรียนวัดไตรสามัคคี	13. โรงเรียนอนุบาลสุขสวัสดิ์	
14. โรงเรียนวัดคลองแก้ว	14. โรงเรียนวัดชมนิมิตร	
15. โรงเรียนวัดแพรกษา	15. โรงเรียนวัดครุใน	
16. โรงเรียนคลองมหาวงศ์	16. โรงเรียนวัดกลาง	
17. โรงเรียนวัดตำหรุ (มิตรภาพที่ 65)	17. โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก	
18. โรงเรียนเอี่ยมสุรีย์ (อนุบาล เมืองสมุทรปราการ)	18. โรงเรียนวัดสวนส้ม	
	19. โรงเรียนวัดมหาวงษ์	
	20. โรงเรียนวัดโยธินประดิษฐ์	

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ของ

นางอรวิ นิจอหอ

แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับ
ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

สำหรับครูผู้สอน

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพของผู้เรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ของ

นางอรวิ นิจอหอ

แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับ
ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

คำชี้แจง

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน เพียงคำตอบเดียว

1. ตำแหน่ง

1. ผู้บริหาร
2. ครูผู้สอน

2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน
2. โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120 – 299 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน ขึ้นไป

ข้อ	ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
62	ระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน ที่พร้อมรับการประเมินภายนอก
63	สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน ที่พร้อมรับการตรวจสอบจากชุมชน
64	ฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศ สถานศึกษามีฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ภาคผนวก จ
ความเที่ยงของแบบสอบถาม

ตารางแสดงค่า IOC รายข้อ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ผู้วิจัย นางอรวิ นิจอหอ

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5	ค่า IOC ($\sum R$) N	ความเห็น ผู้วิจัย
1.	1	1	1	1	1	1	
2.	1	1	1	1	1	1	
3.	1	1	1	1	1	1	
4.	1	1	1	1	1	1	
5.	1	1	1	1	1	1	
6.	1	1	1	1	1	1	
7.	1	1	1	1	1	1	
8.	0	1	1	1	1	0.80	คงเดิม
9.	1	1	1	1	1	1	
10.	1	1	1	1	1	1	
11.	1	1	1	1	1	1	
12.	1	1	1	1	1	1	
13.	0	1	1	1	1	0.80	คงเดิม
14.	1	1	1	1	1	1	
15.	1	1	1	1	1	1	
16.	1	1	1	1	1	1	
17.	1	1	1	1	1	1	
18.	1	1	1	1	1	1	
19.	1	1	1	1	1	1	
20.	1	1	1	1	1	1	
21.	1	1	1	1	1	1	
22.	1	1	1	1	1	1	
23.	1	1	1	1	1	1	
24.	1	1	0	1	1	0.80	คงเดิม
25.	1	1	1	1	1	1	

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5	ค่า IOC ($\sum R$) N	ความเห็น ผู้วิจัย
26.	1	1	1	1	1	1	
27.	1	1	0	1	1	0.80	คงเดิม
28.	1	1	1	1	1	1	
29.	1	1	1	-1	1	0.60	คงเดิม
30.	1	1	1	1	1	1	
31.	1	1	1	1	1	1	
32.	1	1	1	1	1	1	
33.	1	1	1	1	1	1	
34.	1	1	1	1	1	1	
35.	1	1	1	1	1	1	
36.	1	1	0	1	1	0.80	คงเดิม
37.	1	1	1	1	1	1	
38.	1	1	0	1	1	0.80	คงเดิม
39.	1	1	1	1	1	1	
40.	0	1	1	1	1	0.80	คงเดิม
41.	1	1	1	1	1	1	
42.	1	1	1	1	1	1	
43.	1	1	1	1	1	1	
44.	1	1	1	1	1	1	
45.	1	1	0	1	1	0.80	คงเดิม
46.	1	1	1	1	1	1	
47.	1	1	1	1	1	1	
48.	1	1	1	1	1	1	
49.	1	1	1	1	1	1	
50.	1	1	1	1	1	1	
51.	1	1	1	1	1	1	
52.	1	1	1	1	1	1	
53.	1	1	1	1	1	1	
54.	1	1	1	1	1	1	

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5	ค่า IOC ($\sum R$) N	ความเห็น ผู้วิจัย
55.	1	1	1	1	1	1	
56.	1	1	1	1	1	1	
57.	1	1	1	1	1	1	
58.	1	1	1	1	1	1	
59.	1	1	1	1	1	1	
60.	1	1	1	1	1	1	
61.	1	1	1	1	1	1	
62.	1	1	1	1	1	1	
63.	1	1	1	1	1	1	
64.	1	1	1	1	1	1	

ความเที่ยงของแบบสอบถามระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ ข้อที่ 1 - 64 เท่ากับ .979
2. ค่าความเที่ยงรายด้านของระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ข้อที่	ความเที่ยง
1. ด้านการกระจายอำนาจ	1 - 41	.970
2. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	42 - 52	.920
3. ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี	53 - 64	.949
รวม		.979

3. ค่าความเที่ยงรายมาตรฐานของระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ข้อที่	ความเที่ยง
<u>มาตรฐานด้านการกระจายอำนาจ</u>		
<u>มาตรฐานที่ 1</u> สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัว ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	1 - 16	.952
<u>มาตรฐานที่ 2</u> สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงาน บุคคล เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	17 - 25	.882
<u>มาตรฐานที่ 3</u> สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร จัดการงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	26 - 35	.927
<u>มาตรฐานที่ 4</u> สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร ทั่วไป เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	36 - 41	.861

<u>มาตรฐานด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม</u>		
<u>มาตรฐานที่ 5</u> สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลและเครือข่าย	42 - 49	.933
<u>มาตรฐานที่ 6</u> สถานศึกษาเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม	50 - 52	.842
<u>มาตรฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี</u>		
<u>มาตรฐานที่ 7</u> สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	53 - 57	.866
<u>มาตรฐานที่ 8</u> สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	58 - 61	.927
<u>มาตรฐานที่ 9</u> สถานศึกษามีระบบบริหารและจัดการศึกษาที่พร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ	62 - 64	.923
รวม		.979

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนแบบสอบถาม

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)
1. โรงเรียนขนาดเล็ก	วัดคันลัด	4
	วัดรวก	7
	วัดบางขมื่น	4
	วัดบางกะเจ้ากลาง	4
	วัดบางน้ำผึ้งนอก	4
	วัดบางกระสอบ	4
	วัดราษฎร์รังสรรค์	4
	วัดศรีสงคราม	4
	บ้านขุนสมุทรไทย	7
	วัดคลองมอญ	4
	รวม	46
2. โรงเรียนขนาดกลาง	คลองบางปู	7
	คลองเสาธง	7
	วัดท้องคุ้ง	7
	ฉัตรทิพย์เทพวิทยา	7
	วัดแค	7
	วัดบางหัวเสือ	7
	วัดกองแก้ว	7
	นิลรัตน์อนุสรณ์	7
	ชุมชนวัดสาขลา	7
	วัดคู่สร้าง	7
รวม	70	
3. โรงเรียนขนาดใหญ่	พร้านิลวัชระ	7
	อนุบาลวัดพิชัยสงคราม	7
	วัดบางโปรง	7
	วัดด่านสำโรง	7
	มหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์	10
	คลองสำโรง	7

อินทรมพรรษ์อนุสรณ์	7
วัดไตรสามัคคี	7
วัดคลองแก้ว	7
วัดแพรภษา	7
คลองมหาวงศ์	10
วัดตำหรุ (มิตรภาพที่ 65)	10
เอี่ยมสุรีย์ (อนุบาลเมืองสมุทรปราการ)	10
อนุบาลสุขสวัสดิ์	7
คลองใหม่	10
วัดขมนิมิตร	7
วัดกรูโน	7
คลองบางปิ้ง	7
วัดกลาง	7
วัดบางหญ้าแพรก	10
วัดสวนส้ม	10
วัดมหาวงษ์	7
วัดโยธินประดิษฐ์	10
ป้อมพระจุลจอมเกล้า	7
วัดใหญ่	7
อนุบาลพระสมุทรเจดีย์	7
รวม	206
รวม	322

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางอรวิ นิจอหอ
วัน เดือน ปีเกิด	15 มีนาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2543
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่ง	ครู อดับ คศ.1